DELAVSKA ENOTNOST

18. V. 1974 – ŠT. 19 – L. XXXI

● PO SKUPŠČINI INTERESNE SKUPNOSTI ZA IZOBRAŽEVANJE GRADBENIH DELAVCEV

Ne sprejemajo očitkov, da so proti solidarnosti

Na letni skupščini Interesne skupnosti za izobraževanje gradbenih delavcev so sprejeli delovno poročilo koordinacijskega odbora in delovni program ter finančni načrt za letošnje leto skoraj brez razprave. Od delegatov, ki so prišli iz 64 delovnih organizacij, sta razpravljala le eden ali dva. To zadržanost je predstavnik Gradisa ocenil tako, da pač ni pripomb k dobro opravljenemu delu in skrbno sestavljenemu delovnemu načrtu. Po besedah predsednice koordinacijskega odbora del delovnih organizacij dobro sodeluje. Marija Mesarič pa je hkrati opozorila na zadržanost drugega dela delovnih organizacij, najpogosteje tistih, ki še niso oblikovale svojih centrov, služb ali referatov za izobraževanje.

Nemara pa je res še nekaj: letošnji skupščini so prvič prisostvovali na nov način izvoljeni delegati. Njihovo vključevanje v delo organov te skupnosti terja postopnost in morda pri tem ali onem tudi globlje poznavanje problemov izobraževanja v lastni delovni organizaciji pa tudi v celotni panogi. Smisel delegatskega sestava skupščine pa je prav v tem, da bi delegati k dogovorom in odločitvam o skupnih zadevah panoge prispevali predlogé in stališča svojih delovnih organizacij.

A da se bo možno le na tak način sporazumevati, priča tudi razprava o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za gradbeništvo na omenjeni skupščini. Koordinacijski odbor Interesne skupnosti za izobraževanje gradbenih delavcev, to je skupnosti, ki za zdaj združuje le delovne organizacije gradbeništva, si že dolgo prizadeva za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti. Se pravi, za izobraževalno skupnost, kjer bi se delegati gradbeništva in delegati gradbenega šolstva neposredno dogovarjali o izobraževalnih programih in možnostih za njihovo uresničevanje.

NA MRTVI TOČKI

V letnem poročilu na skupščini interesne skupnosti za izo-

Nadaljevanje na 11. strani

Prenovljena SFRJ

Te dni smo od tal do vrha prenovili našo politično zgradbo, ki smo jo na novo postavili pred 31 leti – z Avnojem v Jajcu. Tedaj smo zrušili staro in zgradili novo, Titovo Jugoslavijo. Tokrat sicer ne gradimo nove, take, ki bi prekinjala zvezo z dosedanjo, ampak prenavljamo Jugoslavijo, ohranjujoč v njej revolucionarno avnojsko jedro in razvijajoč jo v delegatsko SFRJ, v tako, ki naj omogoči vse bolj neposredno vladavino delavskega razreda in ki ne bo le vladavina v njegovem imenu in zanj, temveč bo njen neposredni nosilec delavski razred sam.

Gre torej za nadaljevanje istega revolucionarnega toka, začetega pred desetletji. To se med drugim kaže tudi v tem, da se prenovljena politična ureditev veže tudi na najbolj znana imena še živih revolucionarjev, začetnikov revolucije, predvsem pa na ime Tita, ki pooseblja našo revolucijo. Gre pa tudi za nov kakovostni skok v našem družbenem razvoju, saj se pojavljajo na političnem prizorišču ne le povsem nova imena, temveč vstopa v politiko milijonska množica delavcev, ki se ne omejujejo več na gospodarjenje in upravljanje v lastni delovni organizaciji, temveč segajo kot delegati čez tovarniški plot, v vso širino in višino politične zgradbe, ki se ji pravi Socialistična federativna republika Jugoslavija.

Delegatsko načelo je tisto, kar daje zdajšnji politični ureditvi Jugoslavije novo značilnost in razsežnost in kar prekinja z dosedanjo, predstavniško SFRJ. Le-to ima svoje izhodišče v združenem delu. „Volilna enota in osnovna celica države ni krajevni okoliš, ampak proizvodna enota" (Lenin). Politične odločitve prenaša v roke delavca. organiziranega v TOZD, v krajevni skupnosti in v politični organizaciji. Politika se vrača k tistim, ki jim je bila odtujena, in se združuje z delovnim procesom.

Toda: zdaj smo šele vzpostavili delegatsko ogrodje, nismo pa še mogli razviti delegatskega odnosa, ki pa bo nastal le v nenehnem boju zanj. V bistvu delegatskega odnosa je namreč dogovarjanje in sporazumevanje. To pa pomeni, da se mora vedno znova potrjevati in da ni že vnaprej dan. Zato je pogoj za razvoj delegatskih odnosov zavestna, organizirana družbena akcija. Po zakonu vztrajnosti se bo namreč skušal oživljati predstavniški odnos – tako zaradi naše skromne materialne baze kakor tudi zaradi še vedno nizke družbene zavesti. Tem večja je zato odgovornost socialističnih sil, med temi še posebej sindikatov, da pospešujejo nastajanje novih razmerij, predvsem tako, da usposabljajo delegate za njihovo družbeno vlogo; da bodo sposobni tako varovati interese svojega okolja kot upoštevati interese drugih, iščoč najboljšo rešitev za vse, ki jih združuje delo.

Želimo, da bi z delegatstvom zvezana in povezana SFRJ postala res domovina svobodno združenega dela.

I. TAVČAR

Tovarna Iskre v Horjulu je največja delovna organizacija v kraju – njen utrip v marsičem določa tudi utrip življenja v horjulski krajevni skupnosti. Več o tem na 12. strani. – FOTO: A. AGNIČ

SESTAL SE JE AKTIV PREDSEDNIKOV OBČINSKIH SVETOV ZSS

Dosledno izpolnimo sprejete sklepe

Na delovnem posvetu v Ljubljani so se v torek sestali predsedniki občinskih svetov zvveze sindikatov, da bi se pogovorili o izpolnjevanju tekočih nalog in o uresničevanju že poprej sprejetih sklepov republiških organov sindikata. Iz te „koristne retrospektive odprtih vprašanj," kakor je bilo domiselno rečeno v razpravi, ki terja predvsem spoštovanje dogovorjenih vsebinskih usmeritev in sprejetih rokov, povzemamo nekaj ugotovitev o nalogah pri dopolnjevanju sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter o problematiki pri ustanavljanju samoupravnih interesnih skupnosti.

Udeleženci posveta so ocenili, da temeljni problem prepočasnega izpopolnjevanja samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v posameznih dejavnostih predstavljajo družbeni dogovori, s katerimi naj bi to vprašanje na enoten način urejali tudi po območjih – regijah. Predvidene rešitve namreč marsikod ne ustrezajo ustavnim izhodiščem in sklepom RS ZSS z dne 27. decembra lani. Razen tega njihovi sestavljavci tudi pozabljajo, da vsebine družbenega dogovora za območje ne predstavlja le gradivo, vsebovano v sindikalni listi, marveč mora biti vanje vključeno tudi vse tisto, kar smo za letos predvideli z družbenim dogovorom o programiranju in financiranju splošne in skupne porabe. Čeprav sta dopolnjevanje in razvoj sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov naloga vseh družbenih dejavnikov, ne gre pozabiti na to, da je odgovornost sindikatov z ustavo še posebej poudarjena. Zato so se predsedniki občinskih svetov Zveze sindikatov obvezali, da bodo občinski sveti kot nosilci sporazumevanja in družbenega dogovarjanja v sodelovanju z občinskimi skupščinami v 15 dneh imenovali iniciativne odbore za pripravo sporazumov in dogovorov, ki naj bi veljali za posamezna območja. Takoj po imenovanju pa bodo občinski sveti sklicali tudi konstituitivne seje iniciativnih odborov, ki morajo najkasneje do 15. julija sklicati zbore udeležencev družbenega dogovora za območja. Da pa bi olajšali delo pri izdelavi območnih družbenih dogovorov, bo Center za samoupravno sporazumevanje pri RS ZSS v najkrajšem času pripravil tudi gradivo o nujni vsebini regionalnih družbenih dogovorov.

Glede ustanavljanja samoupravnih interesnih skupnosti za posamezna področja gospodarstva in drugih dejavnosti pa so predsedniki občinskih svetov ZSS opozorili na več dilem v zvezi s praktičnim izvajanjem načel o doslednem uveljavljanju delegatskih razmerij in na dileme glede nosilcev organizacije, priprav in ustanavljanja teh skupnosti. Ker gre za vsebinsko in ne le za formalno izvajanje ustavnih obveznosti tudi na tem področju, so se udeleženci posveta dogovorili, naj ustrezni sektorji RS ZSS proučijo posamezna vprašanja, medtem ko naj bi se o ugotovljenih dilemah pogovorili in našli odgovor nanje na skupni seji predsedstev RK ZSS Slovenije in RS ZSS.

-mG

V SLOGI VIDIJO SVOJO MOČ

21. maja bo enajst slovenskih podjetij strojne industrije podpisalo samoupravni sporazum o združitvi v sestavljene organizacije združenega dela

Te dni so v enajstih slovenskih podjetjih, proizvajalcih strojev, delavci na referendumih izglasovali pristop k združenemu podjetju slovenske strojne industrije ali, kot ga bodo poimenovali, v Sestavljeno organizacijo združenega dela združenih podjetij strojegradnje. Čeprav v sklopu bodočega združenega podjetja niso vsa slovenska podjetja te proizvodne dejavnosti, lahko podjetje imenujemo tudi republiško, saj je v njem združeno kakih 80 odstotkov te dejavnosti v naši republiki. Združeno podjetje bo imelo približno 10.000 zaposlenih, ki so lani ustvarili za 1,70 milijarde dinarjev celotnega dohodka.

Za slovenske razmere je to podjetje velika tvorba, saj že sedaj prodajo vsa podjetja skupaj komajda dobro tretjino svojih izdelkov doma. Vendar pa bo v primerjavi s podobnimi organizacijami, ki so že nastale in še nastajajo v drugih republikah, zlasti pa v primeri z giganti enake dejavnosti na tujem, združena slovenska strojna industrija še vedno manjši partner. Šele v tej mednarodni primerjavi je videti vso dosedanjo razdrobljenost tovrstne dejavnosti v Sloveniji, razdrobljenost proizvodnih moči in kapitala, ki je nujno terjala, da v prid bodočemu razvoju podjetij in v prid socialni varnosti zaposlenih naredimo korenito spremembo v organiziranosti slovenske strojne industrije.

OBISK MADŽARSKI

LJUBLJANA, 16. – Danes je odpotovala na Madžarsko tričlanska delegacija Zveze sindikatov Slovenije, ki jo vodi predsednik RS ZSS inž. Janez Barborič, v njej pa sta še sekretar sektorja za mednarodno dejavnost RS ZSS Andrej Škerlavaj in tajnik soboškega sindikalnega sveta Karel Peček. Slovenska sindikalna delegacija se bo v Sombathelyju pogovarjala s sindikati te županije o nadaljnjem sodelovanju, v centralnem svetu Zveze sindikatov Madžarske pa bodo pogovori posvečeni izmenjavi izkušenj v zvezi z nagrajevanjem po delu in nadaljnjim oblikam sodelovanja med madžarskimi in slovenskimi sindikati.

TONE FLORJANČIČ:

Novi pravilnik o kreditiranju stanovanjske gradnje prinaša nekatere novosti, predvsem pa bolj vzpodbuja občane k varčevanju za nakup stanovanja. Pravilnik je del pomembnega sistema kreditiranja stanovanjske gradnje, ki ga pravkar dopolnjujemo.

INŽ. FRANC VIRANT:

Vsemu navkljub ostajam optimist in sem prepričan, da bomo dosegli sporazumno rešitev v zvezi z istrskimi progami. Edina pogoja za to in z naše strani sta, da izgubo iz preteklosti ugotovi nepristranska arbitraža in da so dosledno upoštevane ustavne pravice delavcev.

ALDO ŽEŽLIN:

Sklenili smo, da bodo prejeli vsi zaposleni 900 dinarjev regresa za letni dopust. Malo ali veliko? Premalo ali dovolj . . .? Mislim, da bo to v večini primerov premalo. Glede na osebne dohodke, glede na astronomske cene zagotovo premalo . . .

Stanovanjski krediti po novem

Te dni je v javni razpravi predlog novega pravilnika o varčevanju in posojilih za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo Ljubljanske banke. Z njim posreduje banka občanom, organizacijam združenega dela samoupravnim stanovanjskim skupnostim in drugim zaiteresiranim s tega področja svoj predlog, kako naj bi občani v bodoče – od drugega polletja dalje – z varčevanjem in s pomočjo banke ter svoje organizacije združenega dela in samoupravne stanovanjske skupnosti prišli do lastnega ali najemnega stanovanja. O tem, kaj prinaša novi pravilnik, smo se pogovarjali s Tonetom Florjančičem, direktorjem podružnice Ljubljanske banke za kreditiranje stanovanjskega in komunalnega gospodarstva.

Ker je bil predlani sprejeti začasni pravilnik o kreditiranju stanovanjske gradnje uveljavil dokaj ostre kriterije, je precej upadlo zanimanje občanov za najem bančnih posojil. Zato nas je zanimalo, ali novi pravilnik predlaga takšne spremembe, ki bi občane v bodoče bolj spodbujale, da varčujejo svoja sredstva za nakup stanovanja.

„Nekaj novosti novi pravilnik vsekakor prinaša," je na vprašanje odgovoril Tone Florjančič. „Predvsem olajšuje občanom z nižjimi osebnimi dohodki najemanje posojila za nakup stanovanja, angažira pri kreditiranju občanov tudi sredstva OZD in solidarnostnega sklada, obenem pa omogoča občanom najeti posojilo tudi za pridobitev pravice do najemnega stanovanja . . . Seveda pa sedanji predlog pravilnika ne razčiščuje vseh vprašanj, nekatera so pač ostala odprta in naj nanje odgovori javna razprava. S pravilnikom, kakršen je, smo želeli predvsem izenačiti možnosti vsem občanom, da pridejo do lastnega stanovanja, obenem pa seveda spodbuditi čimveč občanov za varčevanje za nakup stanovanja."

Predlog pravilnika predlaga, naj bi na vsak dinar, ki bi ga občan privarčeval za stanovanje, banka prispevala 1,2 dinarja, stanovanjska skupnost 0,80 din in organizacija združenega dela 2 dinarja.

„S takšnim sistemom varčevanja, ki vključuje poleg bančnih sredstev in sredstev občana tudi sredstva stanovanjske skupnosti in delovne organizacije, v kateri je varčevalec zaposlen," je dodal Tone Florjančič, „želimo uresničiti načela, sprejeta z družbenim dogovorom o upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za kreditiranje graditve stanovanj, ki je bil sprejet ob koncu lanskega novembra. Ta med drugim zahteva najmanj 20-odstotno udeležbo varčevalca v celotni vrednosti stanovanja in obenem postavlja tudi zgornjo mejo posojila. Ta omejitev je zajeta v našem pravilniku s tem, da lahko dobi občan vsega skupaj s svojo vlogo le toliko posojila, da si s temi sredstvi lahko kupi standardno stanovanje. To pa nj bi bilo veliko 60 kv. metrov in bi ob ceni 5000 din za kv. meter veljalo 300 tisočakov. V teh razmerah bi moral občan vložiti v banko 60.000 dinarjev, da bi dobil pri banki po dveh letih varčevanja 720.000 din, pri svoji OZD 120.000 din in pri stanovanjski skupnosti 480.000 dinarjev posojila. Skupaj torej doyolj za standardno stanovanje. Ker občan preko te vrednosti ne bi mogel dobiti posojila, bi se mu posojena vsota nižala vzporedno z višanjem hranilne vloge. Občan naj bi tako v nekaj letih varčevanja, denimo dveh, treh že lahko zbral dovolj sredstev za nakup stanovanja. Treba pa je poudariti, da je naš predlog okviren, saj morajo svoje povedati še organizacije združenega dela in stanovanjske skupnosti, ki morajo zagotoviti vsem zaposlenim enakopravnost pri najemanju posojil. To pomeni, da bomo delavci z nižjimi osebnimi dohodki dobili posojila pod bolj ugodnimi pogoji."

„Omenili ste novost: najemanje posojila za pridobitev najemnega stanovanja . . ."

„Občani, katerih dohodki presegajo okvire, ki jih za pridobitev najemnega stanovanja določajo pravilniki solidarnostnih skladov, bodo lahko pridobili pravico do najemnega stanovanja, če bodo delno sofinancirali nakup tega stanovanja. V praksi naj bi to pomenilo, da bodo za nekaj let vnaprej plačali najemnino . . . Banka v svojem pravilniku omogoča občanom, da bodo z varčevanjem pri njej laže prišli do potrebnih sredstev, saj bodo v tem primeru dobili posojilo."

R. B.

„Kakšne so po vašem mnenju možnosti, da bi končno le prevladal razum in da bi bila dosežena sporazumna rešitev? "

„Kljub vsemu sem optimist! Tudi zaradi prevoza železove rude smo pred časom imeli težak spor, vendar smo se sporazumeli, ker bi sicer vsi bili oškodovani. Če bo sklep hrvaškega sabora obveljal, se bodo stroški eksploatacije močno povečali, saj bo zdaj enovit sistem razbit v več delov, kar je lahko samo draže, nikakor ne ceneje. Sporazumna rešitev, za katero se z naše strani dosledno zavzemamo, je torej nujna. Rečem lahko, da so se družbenopolitične organizacije in drugi dejavniki v SR Sloveniji in tudi v SR Hrvaški v zadnjem času močno angažirali, da bi tak sporazum res dosegli v najkrajšem možnem času.

„Za sporazum je potrebna obojestranska dobra volja. Na kaj je pripravljeno pristati Železniško gospodarstvo Ljubljane? "

„Glede višine izgube iz minulih let, ki je nastala na istrskih progah in ki jo je dolžna poravnati SR Hrvaška, smo se pripravljeni podrediti razsodbi kakršnekoli nepristranske arbitraže. To pomeni, da sploh ne vztrajamo pri naših izračunih o višini izgube, ampak samo za to, da zadevo po mirni poti spravimo z dnevnega reda. Glede statusa istrskih železnic in tam zaposlenih delavcev pa bomo v vsakem primeru upoštevali voljo delavcev. Povem pa lahko, da prizadeti delavci TOZD prometne sekcije in sekcije za vzdrževanje prog iz Pulja vztrajajo pri tem, da so vprašani za mennje in da sami odločajo o tem, v katero organizacijo združenega dela bodo vključeni. Odločili so se za vključitev v ŽG Ljubljana in tega mnenja niso

Za sporazum po volji delavcev

»Sklep Vrhovnega gospodarskega sodišča Jugoslavije o dolžnosti SR Hrvaške, da pokriva izgube na istrskih progah, za nas pomeni toliko kot zakon. Če so zakoni, spoštujmo jih, kajti sicer bomo ustvarjali nered, ki ne bo nikomur koristil. Zato smo bili in še vedno smo za to, da v smislu veljavnega reda najdemo sporazumno rešitev tudi za ta problem. Izražamo priznanje vsem dejavnikom izven Železniškega gospodarstva Ljubljana, ki nas podpirajo pri takem načinu razreševanja spornih vprašanj,« nam je po zadnji seji delavskega sveta ŽG Ljubljana povedal njegov predsednik inž. Franc Virant.

spremenili. Ker sklep Sabora SR Hrvaške enostransko spreminja njihov status, bo o zadevi v skrajnem primeru moralo razsoditi ustavno sodišče. In ker se delavci prizadetih temeljnih organizcij združenega dela niso odločali o izločitvi iz Železniškega gospodarstva Ljubljana, po mnenju delavskega sveta tudi nimamo pravice začeti s pripravami na izročitev prog in drugih osnovnih sredstev, ki naj bi po sklepu hrvaškega sabora s 1. julijem prešla v upravljanje ŽTP Zagreb."

„O izgubah istrskih prog govorimo že leta nazaj. Kaj storiti, da nadaljnjega obstoja teh prog ne bi utemeljevali le z njihovim prometnim, gospodarskim, strateškim in političnim pomenom, ampak bi jim dejansko zagotovili vsaj tolikšen tovor, da bi postale rentabilne? "

„Izrazim lahko le svoje mnenje. Mislim, da v končni posledici za istrske železničarje sploh ni važno, vsaj bistvenega pomena ne, ali delajo v sestavu ŽTP Zagreb ali pa pod okriljem ŽG Ljubljana. Važno pa je, da bi imeli dovolj dela, kajti če ga bodo imeli, je njihov obstoj zagotovljen. Čeprav bi ŽTP Zagreb prevzelo te proge, se bo očitno moralo ukvarjati z istimi problemi, kot se ŽG Ljubljana. Najvažnejši med temi problemi pa je, kako istrskim progam zagotoviti več tovora. To seveda ni odvisno le od železnice, temveč zlasti od drugih dejavnikov. Vem samo to, da vsa naša pristanišča, ki so ali še bodo povezana z železnico, kažejo znake življenja, če tako rečem, medtem ko v Pulju ni tako."

–mG

Počitnice nedostopno razkošje?

Še nekaj tednov in začela se bo glavna sezona rednih letnih dopustov. Ponekod, kjer to zahteva proizvodnja, bodo odšli delavci na kolektivni dopust, drugje spet si bodo zaposleni krojili čas dopusta po svoje. Po želji, po možnostih, glede na družino . . .

Kljub nekoliko večjemu regresu, ki ga bodo letos v večini primerov deležni zaposleni, pa niso materialne možnosti za počitnice nič večje kot lani ali, denimo, pred dvema letoma. Glede na izredno visoke cene so v večini primerov še slabše.

Posebno za kolektive, ki nimajo svojih počitniških domov. In ti so v večini. Zaposleni teh delovnih organizacij si pomagajo kakor vedo in znajo. O tem nam je pripovedoval Aldo Žežlin, predsednik osnovne sindikalne organizacije v novogoriških Vozilih.

„Tudi naš kolektiv se je letos znašel v hudi škripcih . . .", nam pripoveduje Aldo Žežlin. „Svojega počitniškega doma nimamo, zato smo odvisni od storitev drugih, ki pa so v večini primerov tako drage, da za nas ne pridejo v poštev. Res . . . , slabo kaže . . ."

„Kaj pa regresi za letni oddih? Ne boste koristili pravic znane „sindikalne liste"?

„Bomo, seveda bomo, toda kaj dosti si s tem ne bomo pomagali. Vsak delavec bo dobil 900 dinarjev, skratka vsi zaposleni enako oziroma toliko, kolikor nam največ omogoča sporazum. Ta sklep smo sprejeli že meseca maja na naših samoupravnih organih. Malo ali veliko? Premalo ali dovolj? Mislim, da bo v večini primerov premalo. Glede na osebne dohodke, glede na cene . . ."

„Pa regresi za nezaposlene člane družine . . .? "

„Žal teh letos ne bo. Vsak delavec, sam ali družino, se bo moral znajti s svojimi rednimi mesečnimi osebnimi dohodki in seveda z omenjenimi 900 dinarji regresa. Drugega izhoda ni. Lani je bilo bolje. Počitnice v Rovinju so nam prišle sorazmerno poceni. Regresirali smo tudi počitnice nezaposlenih članov družine in, kar je prav tako pomembno, cene so bile še nekaj zmerne . . ."

„Ste v Rovinju gostovali v kakem počitniškem domu? "

„Ne, letovali smo v znanem počitniškem naselju Vilas Rubin, kjer smo najeli počitniške hišice. Tudi letos smo mislili tako storiti, a slabo kaže. Razen tega smo proučili seveda tudi druge možnosti, vendar bomo po vsej verjetnosti ostali na cedilu . . ."

„So letošnje cene v počitniškem naselju Vilas Rubin res tako nedostopne? "

„Za naš žep so vsekakor zares previsoke oziroma nedostopne. Pomislite, v pred in posezonah velja dnevni penzion 120 dinarjev, v juliju in avgustu pa skoraj 170 dinarjev. Ni govora, da si delavci z družinami lahko privoščili tako razkošje. Odkod naj le vzamejo denar . . ."

V Vozilih so se tako znašli v zagati. Posebno zato, ker jih med zaposlenimi približno tretjina dela v težkih delovnih razmerah in bi oddih morju še kako potrebovali. Tega se v podjetju sicer dobro zavedajo, toda zaenkrat si ne vedo pomagati.

„Prišli smo do spoznanja, da si s storitvami komercialnega turizma enostavno ne bomo vsi mogli pomagati . . .", nadaljuje Aldo Žežlin. „Naši dohodki ne dohajajo cen, zato bomo morali misliti na druge rešitve. Verjetno edina rešitev v počitniškem domu."

„Mislite na lasten počitniški dom? "

„Tudi o tem smo že premišljevali. Verjetno bo to najbolj smotrna rešitev. S tem namenom je naš sindikat tudi ustanovil posebno komisijo, ki proučuje vse možne variante in išče primerne rešitev. Malce predolgo smo čakali, kar se nam danes krepko maščuje . . ."

Nedvomno je res, da so samoupravni organi Vozilih vse skupaj malo preveč zavlačevali. Posebno, ker mnogo delavcev dela v težkih delovnih razmerah in ker navsezadnje prav vsi služijo vsaj enkrat na leto poštene počitnice.

NA OBISKU PRI KIDRIČEVIH NAGRAJENCIH

● NOVINARJEVO SREČANJE Z DR. JANEZOM PEKLENIKOM

Prej »suša« ljudi kot denarja

Trda življenjska pot od delavca do univerzitetnega profesorja je navrgla svojevrstna spoznanja o vrednosti ročnega in umskega dela ter o vrednotenju znanosti doma in na tujem

Pred nedavnim smo docela navaden dan proglasili za »dan znanosti«, pač zato, ker smo ga morali na tak ali drugačen način povzdigniti nad ostale dneve. Podelili smo Kidričeve nagrade – najvišja slovenska priznanja za dosežke na znanstvenem področju – se malo porazgovorili in razmislili o položaju znanosti v naši družbi, kakor se pač spodobi za priložnost, ki naj bi predstavljala »obračunski mejnik« za leto dni in – potem smo se spet razšli po vsakdanjih opravkih. Slavljenci so poželi čestitke za nagrade in se spet spremenili v navadne občane . . . In znanost? Kakor vsako delo je ostala vklenjena v vsakdanje okvire in vsakdanje probleme. Kidričeve nagrade kljub fanfaram in svečanemu razpoloženju na področju naše znanosti pač niso ničesar spremenile, so nam le dale priložnost, da se z malce več pozornosti ozremo na znanstveno delo, ki je kljub vsemu neločljivi del naše družbene dejavnosti, če smo to pripravljeni prav priznati ali ne, in so znanstveniki docela normalni občani in neločljivi kamenčki v pestrem mozaiku slovenske družbe (če smo to pripravljeni priznati ali ne).

Ob podelitvi Kidričevih nagrad smo se seveda zavedali, da je „dan znanosti" le eden od 365 dni v letu in da so delovni in življenjski problemi (lahko) nekaj povsem drugega in drugačni, kot se nam morda prikazujejo v trenutkih slavja. V pogovoru z enim od letošnjih nagrajencev prof. dr. inž. Janezom Peklenikom so si poskušali odgovoriti na vprašanje, kaj pomeni biti znanstvenik pri nas in kakšna sta položaj in vloga znanosti v naši družbi. Poleg tega smo imeli „na zalogi" še manjše, naj rečemo dodatno vprašanje, kako se lahko pri nas človek, ki „ima nekaj v glavi", sploh prelevi v znanstvenike. Že v pripravah na pogovor se nam je zdelo, da se lahko obrobno vprašanje spremeni v osrednje . . .

KIDRIČEVA NAGRADA

Za začetek smo si ogledali, zakaj je dr. Janez Peklenik sploh dobil Kidričevo nagrado. V uradni obrazložitvi smo prebrali:

„Profesor Peklenik se ukvarja z vprašanjem tega področja (kvaliteta obdelanih površin – „V oči" je bodlo predvsem delo „Karakteristika ovojnice tehničnih površin in njen pomen za funkcijsko obnašanje") že sedemnajst let. Njegove razprave prinašajo nova spoznanja predvsem v zvezi s statističnim obravnavanjem strojno obdelanih površin s stohastičnimi produkcijskimi postopki. Prav dela prof. Peklenika s tega področja v petdesetih letih se nanašajo na naloge v zvezi z brušenjem in s kvaliteto tako nastalih površin. V kasnejših razpravah in kasnejših letih je prof. Peklenik svoje delo na tem področju še razširil in poglobil. Tako je npr. leta 1967 uporabil energetski princip za statistično analizo sistema rezanja, leta 1973 pa je objavil prispevek k posebni identifikaciji procesa rezanja, ki je važna pri uporabi računalnikov za potrebe obdelovanja. V naslovni razpravi je prof. Peklenik obravnaval tehnične površine kot tridimenzionalni statistični problem in je s tem bistveno povečal možnosti opisa njihovih lastnosti. Njegove izsledke in metode uporabljajo pri svojem delu priznani strokovnjaki. Svoje razprave objavlja ne le v domačih, marveč vlasti v priznanih tujih mednarodnih publikacijah, ki so dostopne vsej svetovni strokovni javnosti. Prof. Peklenik je član uglednih mednarodnih strokovnih organizacij, društev in združenj. Slovenska akademija znanosti in umetnosti ga je leta 1970 izvolila za dopisnega člana v razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede."

ZAČETEK OB STRUŽNICI

Za strokovnjaka je v tem opisu prav gotovo vse „na lani", za poprečnega bralca prav gotovo precej manj, vendar tudi zanj ne more ostati skrivnost, da se za nakazanimi dosežki skriva dolgoletno poglobljeno delo, napori in prizadevanja, ki jih ne moremo ovrednotiti z ustaljenimi merili . . .

Sicer pa, ko je delo opravljeno, je „vse razumljivo" . . . Povsem nekaj drugega pa je razložiti, kako je bilo takrat, ko še „ni bilo ničesar", ko je bilo vse še na začetkih. Torej, dr. Peklenik, kako ste začeli?

„Bil sem delavski otrok. Kranjčan. Siromak. Če se zdaj ozrem nazaj, bi dejal, da sem bil programiran za strugarja. Za strugarja sem se tudi šolal in to bi tudi zdaj bil, če bi šlo vse po ustaljenih tirnicah."

Vendar ni šlo . . . Nekaj je bilo v fantu, bi lahko rekli, kar ga je sililo v razmišljanja in prizadevanja, ki sicer od strugarskega vajenca nihče ne pričakuje.

„V žepu sem vedno imel rehenšiber," se med smehom spominja profesor Peklenik. In tudi s pridihom resnobnosti, ki je tako značilna za spomine na mladostna leta.

OBZORJA

„Morda je bil odločilen prelomni korak v mojem življenju, ko sem odšel v partizane. Odprla so se mi obzorja in – kar je bilo še pomembneje – osvoboditev je nam, delavskim otrokom, na stežaj odprla vrata v šolske ustanove. Tudi najvišje. Zame je bila možnost šolanja kakor kruh za lačnega . . ."

Za fanta „v zagonu" šolanje na strojni fakulteti očitno ni predstavljalo resne ovire. Kmalu zatem pa se je bilo treba odločiti . . .

„Kot strojni inženir bi se lahko zaposlil v tovarni in – utonil v praksi. Lahko bi tudi ostal asistent na fakulteti in . . . Mene pa je vleklo v znanstveno delo, v boj za dosego ciljev, ki so se mi zdeli primerna življenjska naloga, vendar doma za tako delo ni bilo niti primernih razmer niti primernega razumevanja . . . Kaj storiti? "

Sami si lahko izračunamo, da se je mladi inženir znašel pred drugim odločilnim korakom v svojem življenju. Ta čas je težko soditi, ali je bila odločitev lahka in kakšne uteži so se vse pojavljale na nihajoči tehtnici odločanja, vendar . . . odšel je v inozemstvo. Zaneslo ga je na nadaljevanje študija v Zahodno Nemčijo, kjer je na univerzi v Aachnu doktoriral. Zdaj bi lahko rekli, da je bil eden naših prvih zdomcev, ki so šli čez mejo okušat velikost in slast tujega kruha. Čeprav moramo – resnici na ljubo – le priznati, da prof. Peklenika ni potegnil v tujino kruh, temveč želja za delom, izpolnjevanjem, želja, da bi lahko s praktičnimi rezultati dokazal izvirnost svojih zamisli.

MED ZDOMCI

Rekli bi lahko, da so se mu želje uresničile. V Angliji je postal univerzitetni profesor (prav gotovo ne zato, ker bi imel kot tujec privilegije – in to sredi s tradicionalizmom nagačenih Angležev!), v svetovno priznanih znanstvenih časopisih je objavil že blizu sto znanstvenih del, njegovo ime je postalo znano v strokovnih krogih po vsem svetu, ima pomembno „težo" in veljavo . . . Morda nam je, zaprtim v ozke okvire majhne in utesnjene domovinice, še posebej težko ocenjevati, kaj pomeni za sina majhnega naroda prodor iz anonimnosti. In to še prav posebej na področju znanosti, kjer je – vsaj tako se zdi – vse veliko in pomembno rezervirano za velike in bogate in le kakšna drobtinica za majhne. Profesor Peklenik je prav s svojim primerom nazorno dokazal relativno vrednost takšne vnaprejšnje delitve ljudi na velike in majhne, revne in bogate . . . Gorenjska trma pri vsem tem prav gotovo ni bila nepomemben dejavnik. In tista skrita energija v človeku, ki je kljub vsem doslejšnjim poskusom nismo uspeli natančno opredeliti in za katero v vsakdnjem pomenku največkrat na kratko rečemo: „nekaj je v njem, nekaj, kar ga žene . . ."

SPET DOMA

In spet se nam zdi, kakor da smo v pogovoru prišli do novega odločilnega trenutka v življenju. Do nove meje, kjer se je bilo treba odločiti in sprejeti prelomen sklep.

„Profesor Peklenik, v Angliji ste imeli ime, položaj, odlične možnosti za znanstveno delo . . . Prav gotovo ste dosegli več, kot bi kdajkoli lahko upali, ko ste še z „rehenšiberjem" v žepu razmišljali o strugarstvu. Kaj vas je spet privedlo domov? "

„Moram reči, da sem to vprašanje – ali zelo podobna – slišal doslej največkrat. Pogosteje kot vsa druga skupaj. In vendar nanj nikakor ni preprosto odgovoriti. Če bi gledal samo na materialne možnosti za življenje in delo, potem bi prav gotovo ostal zunaj. Ne, primerjave med domačimi in tujimi razmerami preprosto niso v razumnem sorazmerju, toda . . . Saj ne gre samo za materialne možnosti. Navsezadnje se človek mora vprašati – in če se tako vprašanje še tako čudno sliši v sedanjem, do kraja zmaterializiranem svetu – zakaj bi delal za tujca?

Težko bi povedal, vendar . . . domovina je navsezadnje le trdna vrednota in pripadnost narodu ni zgolj pesniška figura . . .

Ne vem, če sem dovolj natančno odgovoril na vprašanje, toda dejstvo je, da sem prišel domov in da zdaj delam doma. In v veliko zadoščenje mi je, kadar vidim, da je bilo to delo v splošno korist, kadar najde svoj odmev v praktičnih dosežkih. Kot znanstvenik sem še posebej vesel, kadar me pokličejo v tovarno na izmenjavo mnenj in da lahko vidim, kako se ideje z delom rok spreminjajo v življenje."

RAZUMEVANJE ZNANOSTI?

„Pri nas se večkrat sliši, kako nimamo pravega razumevanja za znanstveno delo, kako med proizvodnjo in znanostjo ni pravega stika – kar obenem pomeni tudi premalo denarja za znanost – in kako je pri drugih, predvsem večjih narodih z vsem tem bistveno drugače. Ali vaše izkušnje potrjujejo take in podobne glasove? "

„Ne in da. Prej ne kot da!

Razumevanje? Splošno družbeno razpoloženje za znanstveno delo prav gotovo ni ugodno. Včasih se mi zdi, da ne vemo prav, kaj naj bi z znanstveniki sploh počeli. Kakor jih sploh ne bi potrebovali, saj tako ali tako lahko zunaj kupimo vse, kar potrebujemo. Kakšna zmota! In kako usodna utegne postati taka zmota! Vsekakor pa upam, da se bomo še pravočasno izvlekli iz takega gledanja, kajti tujina nam v nasprotnem primeru utegne pobrati vse, kar zna misliti in – posebna vrednota! – izvirno misliti.

Sicer pa sem optimist. Ne bi se mogel na primer strinjati z mnenjem, da za znanost ni denarja. O vreči brez dna sicer ne bi mogel govoriti – in nikar ne mislite, da je to možno kjerkoli na svetu! – vendar bi, če že govorimo o pomanjkanju v znanosti, prej lahko govorili o pomanjkanju ljudi kot o pomanjkanju denarja.

NESPORAZUMI

Tudi o odnosih med znanostjo in proizvodnjo ni vse tako črno, kot bi se utegnilo zdeti na prvi pogled. Glejte, za zahodni svet velja pri nas prepričanje, kako imajo tovarne na stežaj odprta vrata za znanstvenike in njihove ideje. Pa ni vse tako rožnato. Morda so na tem področju še nadalje prišli Američani, kjer goje poseben tip managerja, ki ima posluh za znanstvene dosežke in novosti, drugje pa so precej daleč od idealnih predstav . . . Kakor se morda čudno – in tudi heretično – sliši, bi si upal celo trditi, da imajo vodstva podjetij pri nas doma boljši in naprednejši odnos do znanstvenikov, kakor je to primer drugje po svetu. Saj nismo Slovenci tako zaplotniški, kakor zmerjamo sami sebe in pestujemo svoje komplekse! Morda je res, da smo prav zaradi občutka zaostalosti in prepričanja, da je po svetu vse zlato, kar se sveti, prišli v odnosu do znanosti bistveno dlje, kot smo si sami pripravljeni priznati. Upam si trditi, da je moč pri nas vsako zdravo in pametno zamisel hitreje – in z manj napora v prepričevanju – uresničiti, kakor je to primer v pametnejših deželah.

Trditev lahko podkrepim s številnimi izkušnjami, kijih imam iz sodelovanja z Iskro, ravensko železarno . . . in še katerimi. Za naš inštitut pri strojni fakulteti prav gotovo ne bi mogel reči, da se počuti kot od žeje umirajoči v puščavi. Nasprotno! V sodelovanju z delovnimi organizacijami smo dosegli izredno dobre in spodbudne uspehe, tako da bi bilo skrajno krivično govoriti o nerazumevanju proizvodnje za naše delo. Samo – projekti morajo biti koristni, blizu življenju . . ."

„Ste univerzitetni profesor, inženir, doktor, znanstvenik . . . naslovov vam ne manjka . . . Brez zamere, vendar bo vprašanje zastavljeno precej naravnost: Ste se pogospodili? "

„Naj skušam odgovoriti po svoje . . . Ko sem bil še vajenec, mlad delavec, sem živel od dela svojih rok. Dobesedno. Tudi kot študent sem se preživljal s strugarstvom. Vaše vprašanje razumem kot namig na to, naj bi bilo umsko delo nekaj plemenitega, ročno pa umazano. Dobro, malce sem vse skupaj poenostavil, vendar nič ne de . . . Zame je delo delo, vredno spoštovanja, če je tako ali drugačno. Še zdaj veliko svojih ur preživim v delavnici in mi ročno delo ni samo konjiček, temveč sestavni del mojega znanstvenega življenja. Prepričan sem, da je prav organska povezanost med ročnim in umskim delom največ, kar človek lahko doseže."

IGO TRATNIK

Denar in znanost?

Ročno delo?

Zakaj doma?

Samozaščita ni podaljšana roka policije

Temeljna organizacija združenega dela kot nosilka neposrednih nalog družbene samozaščite

Letos praznujejo jugoslovanske varnostne službe 30. obletnico svojega obstoja in uspešnega delovanja na področju varovanja temeljnih interesov delavskega razreda, ki se vedno znova uveljavljajo v procesu revolucionarne preobrazbe družbe, v procesu oblikovanja takšnih prevladujočih samoupravnih odnosov, ki bodo zagotavljali polno uveljavitev hotenj delovnih ljudi in občanov. Bržkone pa same varnostne službe niso nikoli in ne bodo poosebljale tistega, kar pojmujemo kot varnostni sistem, zlasti ne v času, ko se čedalje bolj izraža težnja po podružbljanju funkcij države in njenih organov. Obletnica varnostnih služb nam potemtakem lahko služi le kot pobuda za aktivnejši odnos do vprašanj graditve samoupravnega varnostnega sistema, zasnovanega na družbeni samozaščiti.

V procesu preraščanja klasično pojmovane države delovnih ljudi, združenih in povezanih na samoupravni osnovi, kar nujno pogojuje tudi kvalitetno novo vsebino delitve dela, gotovo ni naključje, da Ustava SFRJ opredeljuje družbeno samozaščito in s tem tudi varnostni sistem v poglavju o svoboščinah, pravicah in dolžnostih človeka in občana. Enako opredelitev zasledimo tudi v republiški ustavi, ki v posebnem poglavju določa delovne ljudi in občane kot nosilce neposrednih nalog družbene samozaščite oziroma njihove organizacije v bazi – torej temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Iz povedanega sledi, da je varstvo neodvisnostni in nedotakljivosti države, ustavne ureditve, bratstva, enotnosti in enakopravnosti jugoslovanskih narodov, samoupravnih pravic človeka in občana, družbenega premoženja ter zagotavljanje osebne in premoženjske varnostni občana in nadaljnjega družbenega razvoja kot družbena samozaščita pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi in občanov. Družbena samozaščita ni le osnova varnostnega sistema temveč tudi baza obrambnega sistema, sistema varovanja ustavnosti in zakonitosti, pravne varnosti, skratka – podlaga za varovanje temeljnih interesov ljudi in delavskega razreda, organiziranega kot država.

Razvijanje sistema družbene samozaščite je v SR Sloveniji močneje zaživelo po sklepih in priporočilih republiške skupščine iz 1970. leta, tako da ustavna določila praktično samo potrjujejo in uzakonjajo že dokaj razvito varnostno samoupravno aktivnost. Večina temeljnih organizacij združenega dela je namreč že pred razglasom republiške in zvezne ustave vnesla v svoje statute in druge samoupravne akte določila, ki opredeljujejo naloge družbene samozaščite. Seveda s tem še zdaleč ni uveljavljen sistem samozaščite, čeprav lahko ugotavljamo nekatere povsem konkretne rezultate. Zato bi kazalo opozoriti na nekatere dileme, ki se v zvezi s samozaščito pojavljajo v temeljnih organizacijah združenega dela.

Družbena samozaščita ni sistem, ki naj bi služil za „ovajanje“ ali kot „podaljšana roka policije“, kot ga posamezniki zlonamerno in po-

brest pohištvo

pačeno predstavljajo, marveč pomeni sistem, ki zagotavlja polno uveljavljanje hotenj delovnih ljudi in njihovo varnost. Naloge nosilcev samozaščite tedaj niso v podpiranju in pomoči strokovnim varnostnim službam, predvsem organom za notranje zadeve, temveč nasprotno, strokovne službe so dolžne spodbujati, obveščati in pomagati nosilcem samozaščite pri razreševanju njihovih nalog, oziroma izpolnjevati tista opravila, ki jih v tej zvezi predpisujejo zakoni. Ob tem velja upoštevati dejstvo, da imajo temeljne organizacije na voljo več samoupravnih mehanizmov, ki omogočajo razreševanje tudi zahtevnejših varnostnih problemov znotraj organizacij in izven njih, od dogovorov do delavske kontrole.

V posameznih organizacijah združenega dela se je že dokaj uveljavilo dogovarjanja o sklopu problemov samozaščite, sprejetih je bilo že nekaj konkretnih dogovorov, vendar ta oblika še ni širše zaživela, čeprav izkustva že kažejo ugodne rezultate in bi jih kazalo bolj zavzeto razvijati. Dogovori zadevajo večino samozaščitnih ukrepov, od razvijanja in standardizacije tehničnega zavarovanja objektov organizacij združenega dela, fizičnega zavarovanja in opreme čuvajev, kompleksnejšega varovanja objektov splošnega družbenega pomena pa do konkretnih ukrepov v posameznih temeljnih organizacijah. V tem smislu se bodo v bližnji bodočnosti angažirale tudi tiste temeljne organizacije, kjer doslej ni bilo takega dogovarjanja.

Statuti organizacij združenega dela sicer določajo ukrepe za zavarovanje poslovnih skrivnosti in pred tako imenovano „industrijsko špionažo“, ugotavljamo tudi več primerov uspešne samozaščite na tem področju, toda še vedno nas razmere ne morejo zadovoljiti, saj se dnevno srečujemo z neprimernimi odnosi do tujih partnerjev in poslovnih obiskovalcev, z odlivom podatkov o lastnih iznajdbah in dragih licencah, s pojavi nelojalne konkurence ter drugimi posledicami zanemarjanja te pomembne samozaščitne funkcije. Menda ne bi bili odveč dogovori o tej problematiki, ki bi bolj podrobno določali odnos do tujcev in poslovnih partnerjev, režim v razvojnih oddelkih, uvedbo industrijskih filmov, poslovanje z listinami, ki pomenijo poslovno skrivnost, osebno odgovornost delavcev, zlasti vodilnih, ki so zaposleni na pomembnih delovnih mestih in podobno. Le tako bo mogoče zmanjšati družbeno in gospodarsko škodo, ki končno tudi neposredno zadeva interese delavcev v temeljnih organizacijah.

V samoupravnih aktih samo izjemoma zasledimo določila, ki obravnavajo varnostno vzgojo delavcev, tudi ne zasledimo nobenega primera, da bi se samoupravni organi obračali k strokovnim službam in terjali od njih pomoč pri oblikovanju samozaščitne vzgoje v njihovih organizacijah. Ker gre pri samozaščiti za del socialistične in samoupravne zavesti, je varnostno izobraževanje in vzgoja pogoj za resnično oživljanje tega sistema, kot to predvidevajo ustava in priporočila republiške skupščine. Na tem področju bo potrebno v temelju spremeniti razmere, kajti v nasprotnem primeru bo ogrožen nadaljnji razvoj samozaščite, kar pa lahko ogrozi tudi samoupravne odnose.

Družbena samozaščita je usmerjena tudi na preprečevanje pojavov in aktivnosti njihovih nosilcev, ki delujejo proti samoupravljanju in interesom delavskega razreda. Gre za pojave, kot so omalovaževanje uspehov naše samoupravne družbe, poskusi prikazati samoupravni sistem kot neuspešen, omalovaževanje sklepov samoupravnih organov, širjenje neresničnih in vznemirljivih vesti bodisi s področja gospodarstva ali politike, zlonamerno prikazovanje ekonomskih in drugih rezultatov temeljne organizacije, netenje nacionalne in verske nestrpnosti in še veliko drugih. V zadnjem času ugotavljamo več primerov, ko delavci prek samoupravnih organov ukrepajo proti nosilcem takih pojavov in jih često tudi izločajo iz svojih vrst, ne glede na njihov položaj v organizaciji. Ti pojavi pomenijo kvaliteten premik od preživetih pojmovanj o tako imenovani „nujnosti administrativnih ukrepov“ k samoupravnim in demokratičnim ukrepom, kar kaže razvijati tudi v bodoče. Podobno velja tudi za zaščito pred sabotažami, nevestnim poslovanjem z družbenim premoženjem, gospodarskim in drobnim kriminalom ter za veliko drugih negativnih pojavov, ki jih samoupravni organi bolj ali manj uspešno preprečujejo. Vedno bolj je razvita zavest, da skrb za varnost temeljnih organizacij in zagotavljanje njihovega razvoja ni zadeva državnih organov in strokovnih služb, marveč predvsem delavcev samih.

Med samozaščitne ukrepe sodi tudi zaščita mobilizacijskih priprav temeljnih organizacij združenega dela, zlasti tistih, ki so strateškega pomena. Tudi ta sklop problemov je bil doslej v statutih premalo opredeljen, čeprav so v sklopu priprav na splošni ljudski odpor doseženi vidnejši rezultati.

V tem primeru seveda ni bilo mogoče govoriti o konkretnih samozaščitnih problemih posameznih temeljnih organizacij združenega dela, saj smo z njim hoteli le opozoriti na potrebo po angažiranju vseh delavcev in njihovih organov na tem področju, da bo možno zagotoviti učinkovit samoupravni varnostni sistem in tako nadaljevati revolucionarno izročilo delavskega razreda v varnostnem smislu.

BRANE ZIHERL

GRADITELJI PROJEKTANTI

cenejša gradnja in dražje opeke

ZIDAKI IZ GLINOPORA

S prihranki na materialu, času in ogrevanju boste gradili (projektirali) ceneje. 30 cm zid iz zidakov glinopor je po mehansko fizikalnih lastnostih enakovreden 40 cm zidu iz klasičnega opečnega zidu. Razlikujeta se le v tem, da je treba klasični opečni zid dvoslojno ometati (grobo in fino), zid iz zidakov glinopor pa le enoslojno (fino).

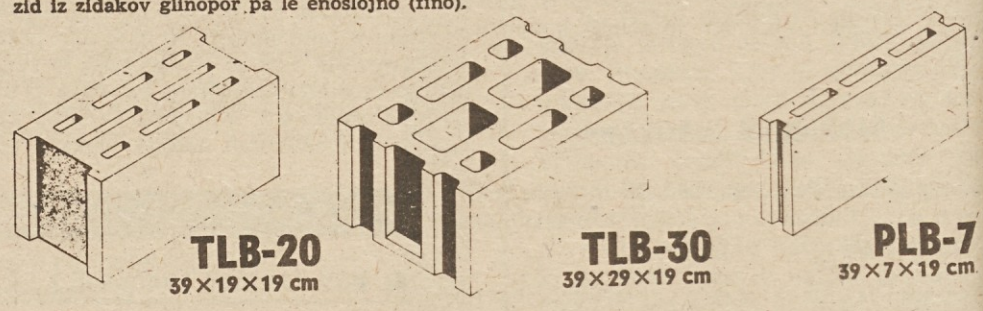

ZAHTEVAJTE NAŠE PONUDBE IN PROSPEKTE

PROIZVAJA IN PRODAJA: gp stavbar | maribor

Industrijska 13 TOZD BIMES Hoče, 62311 HOČE, telefon: (062) 76-825

Jutrišnja pot do elektrike

Uporabniki elektrike so doslej le dajali denar, poslej pa bodo z njim tudi gospodarili

Zakaj ustanavljamo samoupravne interesne skupnosti tudi na nekaterih področjih v gospodarstvu? Kaj želimo s tem doseči? Kaj če s tem morda preveč ne zapletamo gospodarskega življenja? Še bi lahko zastavljali podobna vprašanja in prav je, da si poskusimo najti nanje tudi odgovore; na ta način namreč lahko doumemo smisel opredelitve, ki so jo dejavnosti posebnega družbenega pomena v gospodarstvu dobile z novimi ustavami. Zaustavimo se ob primeru elektrogospodarstva in poskusimo ugotoviti, kaj se bo spremenilo s tem, ko bodo v začetku julija v Sloveniji zaživele republiška in temeljne samoupravne interesne skupnosti.

Skoraj odveč so besede o tem, kako je bilo doslej. Če oceno razmer močno poenostavimo in skrajšamo, je treba ugotoviti, da so občani in drugi uporabniki električne energije s plazovi kritike zasipali delavce v elektrogospodarstvu. Bili so očitki, da premalo družbeno odgovorno upravljajo z ogromnim premoženjem in z velikimi družbenimi sredstvi, ki so jim za razvoj elektrogospodarstva zaupana. Kritika jim je očitala preveč lokalistično vedenje in premalo posluha za integriranost elektrogospodarstva. Najhujša zamera pa je seveda zaradi tega, ker imamo premajhne zmogljivosti za proizvodnjo električne energije in zato je oskrba nezanesljiva, neprijetnosti in škode ob redukcijah pa izredno hude.

Če seveda s polno mero objektivnosti vzamemo v pretres omenjeno kritiko, je k površnim in pogostokrat preveč na hitro izrečenim ocenam seveda potrebno dodati še marsikatero drugo resnico. Potrebno je povedati, da je družbena skupnost z mačehovsko tarifno politiko v elektrogospodarstvu izredno zmanjšala možnosti za razširjeno reprodukcijo elektrogospodarstva. Še več. Finančne bilance elektrogospodarstva so se iz leta v leto gibale na meji izgub. Na tan način pa so bili delavci v elektrogospodarstvu kaj slabo stimulirani za dobro gospodarjenje in za doseganje primernega dohodka. Ob tem, ko je na eni strani obstajala bojazen, da delavci v elektrogospodarstvu ne bodo dovolj skrbno gospodarili s sredstvi ustvarjene akumulacije, se je na drugi strani izkazalo, da tudi zakonsko zbiranje sredstev ni omogočilo, da bi zgradili tolikšne nove zmogljivosti za proizvodnjo električne energije, ki bi dohajale splošni družbeni razvoj.

Prav iz tega pa se za jutrišnje soodločanje uporabnikov v okviru samoupravnih interesnih skupnosti elektrogospodarstva izlušči spoznanje, da nikakor ni dovolj, da bi tisti, ki zagotavljajo dodatna sredstva za razvoj elektrogospodarstva, poznali samo namembnost sredstev. Morajo namreč tudi konkretno odločati o najbolj gospodarni uporabi finančnih sredstev.

Na kakšen način bo to mogoče, da navzlic novi samoupravni organiziranosti elektrogospodarstva ne bi ostalo zgolj pri formalni pravici uporabnikov?

Naj mimogrede omenimo, da bodo morale biti vse pomembne odločitve v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti sprejete na ta način, da bo doseženo soglasje med zborom, ki bo povezoval delavce iz temeljnih organizacij združenega dela elektrogospodarstva, in zborom, v katerem bodo predstavniki uporabnikov električne energije. Delavci elektrogospodarstva in uporabiki bodo imeli zagotovljen enakopraven položaj in odločitve bodo morale biti sprejete z večino glasov v obeh zborih. Zanimivo pa je, da bo v primeru, ko tudi v usklajevalnem postopku ne bo doseženo soglasje med zboroma, prevladalo stališče zbora uporabnikov.

Pri odločanju o zadevah, ki pomenijo glavno področje delovanja samoupravnih interesnih skupnosti, to je pri programiraju in financiranju razvoja elektroenergetike, naj bi v spornih primerih odločila posebna arbitraža. V njej bi bili poleg predstavnikov upor nikov in predstavnikov elektrogospodarstva tudi pr stavniki, ki bi jih imenovala skupščina SR Sloveni Ob začetku javne razprave o ustanovitvenih aktih interesne skupnosti elektrogospodarstva se tako stavlja tudi vprašanje, če bo takšen arbitražni na razreševanja sporov sploh primeren. Samoupravne in resne skupnosti namreč ustanavljamo prav z menom, da bi bilo v njih samih mesto za demok tično sporazumevanje in dogovarjanje vseh, ki bo vanje včlanjeni. Ta pomislek je utemeljen toliko bo ker bo imela država že po ustavnih določilih možno da z zakonskimi ukrepi intervenira, če bi samoprav sporazumevanje ne dalo primernih rezultatov in bi tako ogrožen družbeni interes.

Posebej pomembno je to, da bo potrebno pri odločanju uporabnikov v samoupravnih interesn skupnostih elektrogospodarstva električno energ vrednotiti bolj ekonomsko kot doslej. Tako bo morala biti že s cenami električne energije zagoto ljena sredstva za enostavno redprodukcijo v elekt gospodarstvu, prav tako pa tudi del sredstev za grad novih zmogljivosti v elektroenergetiki. Na ta način bo nedvomno okrepil samoupravljalski položaj dela cev v elektrogospodarstvu.

Marsikaj pa sybo moralo premakniti tudi v mis nosti uporabnikov električne energije. Pri skupne razreševanju problemov bo povsem nevzdržna dosl dokaj razširjena miselnost, da je električna energ javna dobrina, ki mora biti zagotovljena vsakomur da so zanjo dolžni poskrbeti elektrogospodarstveni in kvečjemu še nekakšna imaginarna družbena skup nost.

V delovanju samoupravnih interesnih skupnosti elektrogospodarstvu se bo moralo praktično potrdi spoznanje, da so vsi tisti, ki uporabljajo električ energijo, tudi soodgovorni, da bodo elektroenergetsk razvojni programi primerno usklajeni z začrtani družbenim razvojem in da tako ne bo prihajalo razkoraka med razpoložljivo in potrebno količin električne energije.

Poglavitno pa je seveda, da bodo razvojni nač elektrogospodarstva tudi pravočasno uresničeni. N bolj prozaično rečeno, nikakor ne bo dovolj, če bo uporabniki v samoupravnih interesnih skupnosti zg načrtovali elektrarne in druge objekte, ne da bi p skrbeli tudi za finančna sredstva, potrebna za gradite

Združevanja sredstev za investicije v elektrogosp darstvu je v ustanovitvenih aktih za interesne sku nosti sicer določeno tudi kot obveznost uporabnikov kljub temu pa se moramo zavedati, da pot do denar vendarle ne bo tako lahko. Sklepi o finančnih obve nostih, ki jih bodo sprejemale skupščine elektrogosp darskih samoupravnih interesnih skupnosti, namreč ne bodo imeli izvršilne moči. Zavezovali bodo zgolj primernemu družbeno odgovornemu vedenju vseh, bodo dolžni zagotavljati sredstva za razvoj. Šele pot ko bodo sprejeti načelni sklepi o finančnih obve nostih, bo prišlo na vrsto tisto najbolj pomemb odločanje. Delavci v temeljnih organizacijah zdru nega dela, ki sredstva ustvarjajo in z njimi tudi gosp darijo, si bodo morali biti namreč na jasnem, da električna energija za družbeni razvoj nepogrešljiva da so tudi odločitve o konkretnih finančnih prispevk pravzaprav nuja, s katero jepogojen razvoj njihove lastnega združenega dela.

Če upoštevamo še to, da bodo imeli vsi tisti, bodo pri združevanju sredstev odgovorno ravnali, pr nost pri preskrbi z električno energijo in da jo bo kupovali tudi ceneje kot tisti, ki ne bodo izpol svojih obveznosti glede združevanja sredstev, potem razlogov, da bi dvomili v učinkovitost nove sam upravne organiziranosti in v to, da bo interese delav elektrogospodarstva mogoče brez večjih težav uskla vati z interesi združenega dela izven elektrogosp darstva.

FRANCE JERA

Mnenja delavcev industrije in rudarstva o družbenih pojavih 1973

● MODERNA, SPECIALIZIRANA IN VISOKO PRODUKTIVNA PROIZVODNJA TERJA ZDRUŽEVANJE

Ob koncu minulega leta, točneje v mesecu decembru, je raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS izvedel že peto zaporedno anketno raziskavo med delavci industrije in rudarstva po vsej Sloveniji o aktualnih družbenih in gospodarskih vprašanjih. Predmet tokratne ankete so bila tudi naslednja vprašanja:

– ustavne spremembe in uresničevanje ustavnih dopolnil, ki govore o TOZD;

– socialna diferenciacija,

– integracijski procesi,

– samoupravni sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Zavoljo pomena te raziskave smo se v uredništvu odločili, da bomo ugotovitve – vsaj nekatere najpomembnejše – objavili tudi v Delavski enotnosti. Tako smo pred časom že obravnavali poglede industrijskih delavcev na ustavne spremembe in na uresničevanje ustavnih dopolnil, ki govore o TOZD. V prejšnji številki našega lista pa smo se pomudili pri nekaterih bistvenih ugotovitvah iz ankete, ki zadevajo mnenja delavcev industrije in rudarstva o socialnem razlikovanju in o uveljavljeni politiki na tem področju. Tokrat so na vrsti njihova mnenja o integracijskih procesih, o tem, ali soglašajo z ugotovitvijo, da moderna, specializirana in visoko produktivna proizvodnja terja združevanje.

Sicer pa – oglejmo si, kaj so o omenjenem vprašanju sodili delavci v industriji in rudarstvu v l. 1973.

Razvoj znanosti in raziskovalnega dela vodita k naglemu tehnološko-tehničnemu napredku in vedno večji koncentraciji ekonomske moči velikih podjetij. Stopnjevana koncentracija in prednosti velikih podjetij in grupacij zaostrujejo pogoje poslovanja doma in v svetu. V takšne pogoje se bodo lahko uspešno vključevale le organizacije združenega dela, ki bodo za to kadrovsko, organizacijsko in finančno usposobljene. Razvoj moderne visoko specializirane in visoko produktivne proizvodnje terja združevanje znanja, dela in sredstev in samoupravno povezovanje na vseh ravneh: od temeljnih organizacij združenega dela, prek delovnih organizacij, sestavljenih organizacij vse do najširših asociacij združenega dela oziroma interesnih skupnosti na področju gospodarstva.

Čeprav je ekonomska nuja sodelovanja in povezovanja nesporna, se je ta proces pri nas pospešil šele v zadnjem času. Naj opozorimo, da so razmere danes že precej drugačne, kot so bile v času anketiranja, to je v decembru minulega leta. To moramo upoštevati predvsem v zvezi z vprašanjem: „Zakaj se integracijski procesi ne uresničujejo hitreje?“

Po podatkih gospodarske zbornice se je število integracij v slovenskem gospodarstvu v letih 1970–1973 gibalo takole:

	1971	1972	1973
SKUPAJ, od tega:	61	64	85
– v mejah SRS, od tega:	55	61	81
– v mejah ene občine	32	35	33
– medobčinskih	23	26	48
– z delovnimi organizacijami v drugi republiki	6	3	4

V letu 1973 smo tako priča pospešenega povezovanja in združevanja med delovnimi organizacijami z območja različnih slovenskih občin. Glede na enotnost jugoslovanskega gospodarskega prostora pa je pomembno, da integracijski procesi ne bi potekali le v republiških mejah, marveč bi morali potekati na celotnem jugoslovanskem gospodarskem prostoru. Podatek, da je bilo od 210 integracij, kolikor jih je bilo v Sloveniji v obdobju od 1971. do 1973. leta, le 13 ali 6 % takih, ki so presegle republiške meje, dovolj zgovorno priča o tem, da je za integracije slovenskega gospodarstva v širši jugoslovanski prostor še veliko možnosti.

Uspešnosti integracijskih procesov seveda ni mogoče meriti samo po njihovem številu, pač pa predvsem po učinku, ki ga imajo za vsakega od partnerjev v procesu združevanja, kakor tudi s stališča narodnega gospodarstva. Prvi pogoj uspešnosti je, da je integracija ekonomsko pretehtana in utemeljena in da je zasnovana na samoupravni odločitvi delavcev.

GRAFIČNI PRIKAZ ŠTEVILA INTEGRACIJ V SRS V LETIH 1971–1973x

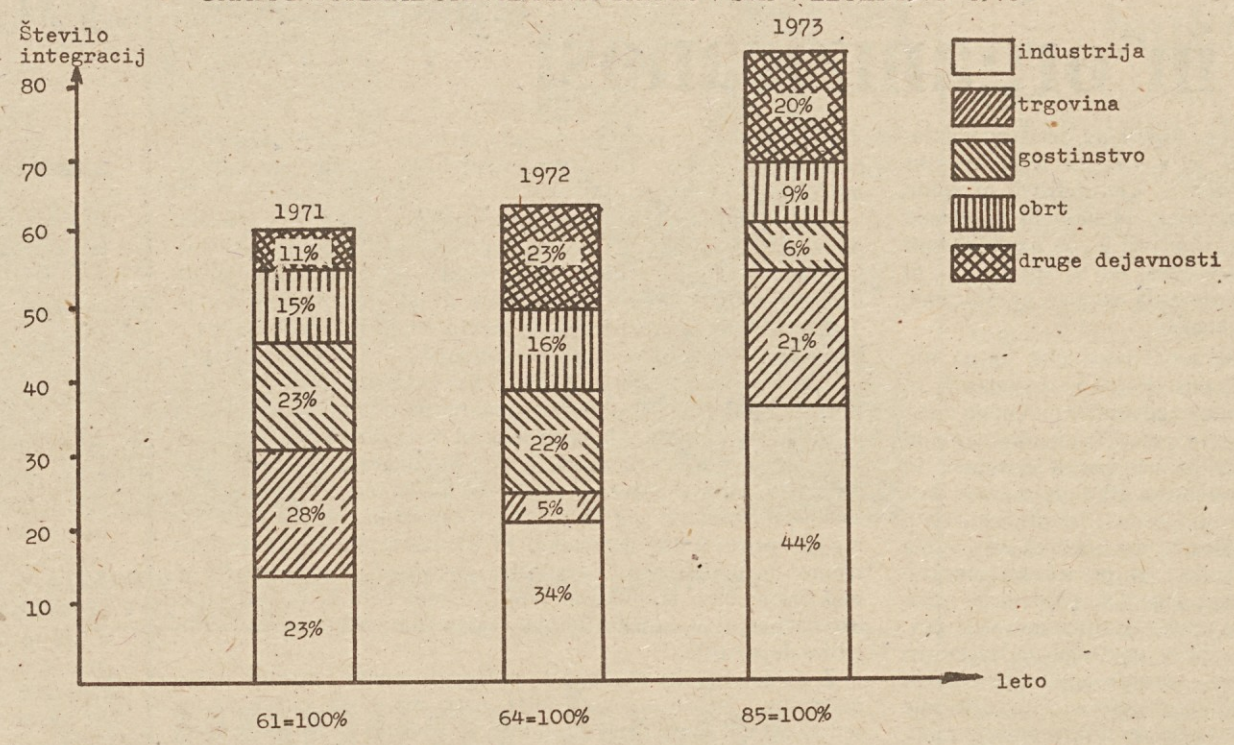

Op.: x Po podatkih gospodarske zbornice SRS (Služba za napredek gospodarstva in poslovno tehnično sodelovanje, februar 1974)

BREZ RAZVOJNIH PROGRAMOV IN EKONOMSKIH ANALIZ

Da bi vsaj deloma osvetlili vzroke, ki so povzročali zaostajanje integracijskih procesov v minulem obdobju, smo delavce vprašali za mnenje o ovirah združevanja. Možnih je bilo več odgovorov.

Odgovori so bili:	% odgovorov
ker niso jasni ekonomski računi	36
ker delovnim organizacijam to ni potrebno (imajo vseeno dober položaj na trgu)	24
ker ni razvojnih programov	21
ker nasprotujejo vodilni delavci	18
ker se politične organizacije ne angažirajo dovolj	17
ker obstaja mišljenje, da je to le trenutna akcija	15
uresničujejo se dovolj hitro	4
ne vem; brez odgovora	21

Ko presojamo odgovore, ne smemo pozabiti, da so razmere v času, ki je potekel od anketiranja do danes, bistveno spremenile. Proces združevanja se je prav v začetku letošnjega leta močno pospešil. V zadnjem času je bilo izvedenih več pomembnih integracij na področju industrije, trgovine, gradbeništva, prometa itd. Vendar je treba dodati, da je povezovanje intenzivnejše znotraj posameznih gospodarskih panog, medtem ko medpanožno, zlasti še tako, ki bi obseglo povezavo od proizvodnje prek predelave in prodaje, zaostaja.

Podrobnejša analiza odgovorov kaže, da z naraščanjem izobrazbe oziroma kvalifikacije raste predvsem prepričanje, da so vzrok zaostajanja nejasni ekonomski računi in pomanjkanje razvojnih programov. Mnenje o drugih vzrokih zaostajanja je med posameznimi skupinami sicer manj razširjeno, vendar pa precej bolj enotno.

Razlike v mnenju različnih izobrazbenih oz. kvalifikacijskih skupin so najmanjše pri odgovoru „premajhna zavzetost političnih organizacij“. Če upoštevamo, da se dobra petina anketiranih do vprašanja o vzrokih počasnega združevanja ni opredelila, lahko sklepamo, da je bilo razmeroma zahtevno. S precejšnjo neopredeljenostjo med anketiranimi z nižjo izobrazbo oziroma kvalifikacijo si je mogoče razložiti tudi, da je med samimi vodilnimi več takih (30 %), ki sodijo, da integracije zavira tudi nasprotovanje vodilnih kot med neposrednimi proizvajalci (17 %). Pri tem imamo za merilo razlike pri drugih odgovorih. Sicer bi si bilo mogoče odgovore razložiti tudi kot priznavanje nasprotovanja.

DELAVCI IZRAŽAJO PODPORO INTEGRACIJAM

Na vprašanje, kako gledajo na združevanje delovnih organizacij, smo dobili naslednje odgovore:

delovnih organizacij:	z enako proizvodnjo	% odgovorov od proizvodnje do trgovine
je zelo potrebna	26	28
je potrebna	41	42
je bolj malo potrebno	7	6
je nepotrebno	9	5
se ne morem odločiti	17	19

Podrobnejša analiza odgovorov kaže, da narašča opredeljenost oziroma mnenje o potrebnosti integracij z izobrazbo oziroma kvalifikacijo anketiranih. To velja še posebej za povezovanje delovnih organizacij z enako oziroma podobno proizvodnjo. Mnenje o potrebnosti povezovanja proizvodnje s trgovino je deležno enotnejše podpore vseh izobrazbenih skupin oziroma manj izrazite podpore bolj izobraženih kot mnenje o potrebnosti povezovanja znotraj posameznega gospodarskega področja.

Razen tega je značilen podatek, da je znašal odstotek tistih, ki docela zavračajo povezovanje med proizvodnjo in trgovino med vodilnimi 9,2 %, med delavci v neposredni proizvodnji pa le 4,5 %. Ali tisti, ki bi v strokovnem in političnem smislu lahko največ prispevali k uresničevanju ustavnih hotenj, bolj zavračajo takšno povezovanje iz subjektivnih vzrokov, skupinsko-lastniških interesov ali morda iz objektivnih vzrokov? Ne smemo pozabiti, da gre za anketo na področju industrije! Zato odgovori nemara pomenijo, da imajo vodilni delavci glede povezovanja s trgovino slabe izkušnje.

Odgovori lahko pomenijo, da je po izkušnjah iz preteklosti sodelovanje s trgovino industrija občutila kot odnos med dvema neenakopravnima partnerjema. Doslej smo govorili o integraciji kot o obliki prostovoljnega, samoupravnega povezovanja. Vendar pa obstajajo tudi take oblike sodelovanja (oziroma interesa po takšnem sodelovanju), ki so posledica monopolističnih teženj in ekonomskega pritiska. Morda odražajo odgovori med drugim dvom prav glede takšnih oblik povezovanja. Seveda je to le nekaj možnih razlag. Kaj vse se skriva za odgovori, bi lahko pokazala samo poglobljena analiza, česar pa si nismo zastavili med cilje pričujoče raziskave.

V začetku smo ugotovili, da so prav nejasni ekonomski računi in pomanjkanje razvojnih programov po mnenju anketiranih med glavnimi ovirami povezovanja in združevanja. To pomeni, da bo v bodoče v odnosih med proizvodnjo in trgovino treba v skladu z ustavo razvijati takšne elemente, ki bodo v to povezovanje vnašali skupno odgovornost in prevzemanje obojestranskega tveganja in skupno skrb za krepitev materialne osnove in povečanje produktivnosti v proizvodnji in v blagovnem prometu. In kar je še posebej pomembno: proizvodnja in trgovina bi morali participirati na skupaj doseženem dohodku v skladu s svojim prispevkom k temu dohodku.

Naj dodamo, da so glede vseh vprašanj, s katerimi smo se obrnili na delavce in ki zadevajo integracijske procese, člani samoupravnih organov, člani odbora sindikata, še posebej pa člani zveze komunistov bolj opredeljeni kot nečlani. Večja opredeljenost se kaže v večji podpori tem procesom pa tudi v bolj izoblikovanem mnenju glede zavor združevanja.

NADA MIKIĆ-BULC

DA SO INTEGRACIJE POTREBNE ALI ZELO POTREBNE MENI GLEDE NA IZOBRAZBO:

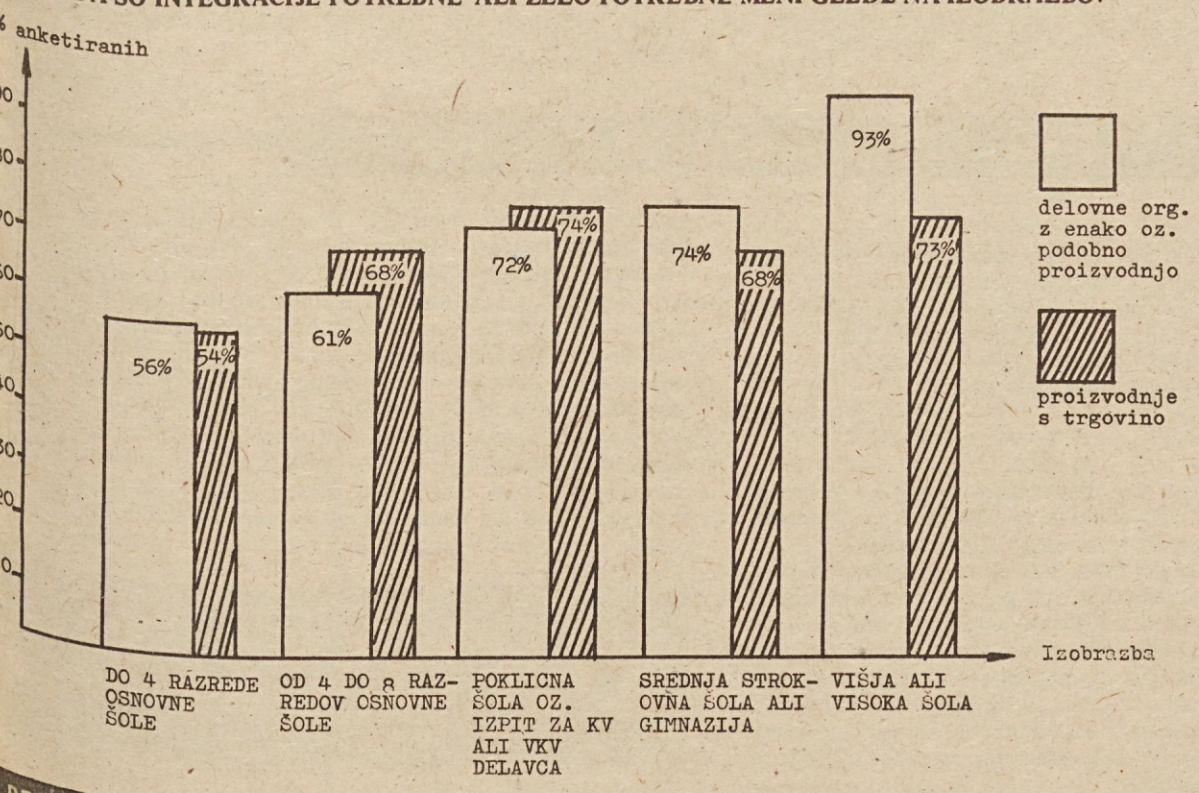

OB ZAKLJUČKU REDAKCIJE

Inventivna dejavnost in organiziranost

LJUBLJANA – Republiški odbor Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije, ki je v zadnjih letih večkrat opozoril na pomen racionalizatorstva, izumiteljstva in sploh inventivne dejavnosti, je na današnjem plenarnem zasedanju ocenil razmere na tem področju. Ugotovil je, da najrazličnejši dejavniki kažejo svojo voljo in interes, da bi spodbudili to dejavnost, vendar pa njihova prizadevanja ostajajo neusklajena, zato so tudi rezultati neprimerno manjši.

Po mnenju udeležencev plenarnega zasedanja, ki so mu prisostvovali tudi predstavniki zainteresiranih organizacij in društev, je eden največjih problemov nedvomno v tem, da v naš samoupravni sistem še nismo uspeli vgraditi takih stimulativnih in organizacijskih elementov, ki bi omogočali nastanek in delovanje organizirane inventivno-inovacijske dejavnosti kot trajnega elementa produkcijskih procesov. Patenti in izumi, glede česar so stvari kolikor toliko urejene, namreč niso edina oblika tehnološke ustvarjalnosti, kot si po navadi zmotno predstavljamo. Najvažnejše področje tega dela predstavlja množično sodelovanje kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev, tehničnih strokovnjakov, raziskovalcev in drugih delavcev pri reševanju proizvodnih problemov, izboljševanju tehnoloških procesov in oblikovanju novih tehničnih rešitev. Tako izkušnje držav, kjer je množično inventivno delo res dobro organizirano, kažejo, da na vsak uporabljeni izum pride od 50 do 100 tehničnih izboljšav in racionalizacij. Pri nas še zdaleč nismo dosegli tega razmerja, ugotavljamo pa tudi druge težave. Med delovnimi organizacijami in avtorji inovacij skoraj praviloma prihaja do sporov glede priznanja inovacije in odškodnine zanjo. Zaradi tega se število pomembnih inovacij zmanjšuje, kar z drugimi besedami pomeni, da sami zaviramo možnost hitrejšega uvajanja rezultatov znanstveno-tehnološke revolucije tudi v našo prakso.

Res je, da je uvajanje inovacij povezano tudi s stroški. Vendar pa izkušnje kažejo, da se že v prvem letu vložena sredstva povrnejo vsaj šestkratno. Tako visoke stopnje rentabilnosti naložb ne ugotavljamo pri nobenih drugih investicijah. Če je danes tako, da avtor izboljšave ponuja svojo rešitev, bi moralo biti združeno delo že zaradi ekonomskih vzrokov zainteresirano, da javno razpiše natečaje, s katerimi želi priti do rešitev povsem konkretnih problemov, avtorje pa potem ustrezno tudi nagradi. Da bi pospešili ta proces, ki se je ponekod, denimo v Železarni Jesenice, že začel, je RO Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije imenoval iniciativni odbor za inventivno dejavnost, ki naj bi najprej v republiki, potem pa še po regijah povezal vse dejavnike, ki so zainteresirani za organizirano in učinkovito inovacijsko dejavnost. Ta odbor bo v najkrajšem času izoblikoval svoj program dela in pomagal pri ustanavljanju in konstituiranju regionalnih odborov za inovacijsko dejavnost.

Z namenom, da bi čimprej prilagodil novim ustavnim določilom tudi lastno organiziranost, pa je republiški odbor na tej seji še sklenil, naj bi se v dneh med 31. majem in 10. junijem na ustanovnih konferencah sestalo vseh šest sindikalnih konferenc v njegovem sestavu. Gre za konference delavcev energetike in premogovnikov, kovinske industrije, kemične industrije, lesnopredelovalne industrije in gozdarstva, tekstilne in usnjarske industrije ter delavcev grafične in papirne industrije Slovenije.

–mG

Uveljavljati voljo delavcev

Prejšnji teden so se zbrali v Portorožu delegati obalnih sindikatov na tretjem občnem zboru. Uvodni referat o pomenu in nalogah sindikalnega delovanja je prebral predsednik obalnega sindikalnega sveta Tihomil Javoršek. Poudaril je, da na obali v zadnjem času ugotavljajo veliko pripravljenost za sodelovanje vseh delovnih ljudi in da se je povečal ugled in vpliv zvez komunistov ter sindikatov.

Delo v osnovnih organizacijah sindikata je bilo v zadnjem dveletnem obdobju v večini primerov vsebinsko bogatejše in bolj kvalitetno, kar je v mnogočem pripomoglo hitrejšemu samoupravnemu urejanju problemov v temeljnih organizacijah združenega dela. Z aktivnim vključevanjem delavcev so na obali dosegli pomembne rezultate na področju gospodarstva in stabilizacijskih prizadevanj. Uspehe so obalni sindikati dosegli tudi v preprečevanju razraščanja socialnih razlik in na področju stanovanjske politike.

Ko je Tihomil Javoršek govoril o nalogah, ki so pred sindikati, je dejal: „V naslednjem obdobju nas čakajo nič manj lahke, verjetno še težje naloge. Med drugim bo treba delegate vsestransko usposobiti za njihovo vlogo pri uveljavljanju volje in hotenj delavcev. Od zavzetosti in sposobnosti delegatov bo namreč odvisno, kako bodo delegacije uveljavile resnične interese delavcev.“ Predsednik OSS je nato govoril še o vseh drugih področjih delovanja sindikatov, o njihovi vlogi pri uveljavljanju delegatskega sistema in neposrednega samoupravljanja, o pritiskih reakcionarnih sil na našo politiko neuvrščenosti in zavzemanja za pravice vseh nerazvitih držav.

O novi organiziranosti sindikatov na obali ter o pomenu uspešnega delovanja osnovne organizacije sindikata je govoril tajnik OSS Marko Kren. Med drugim je dejal: „Osnovna organizacija sindikata mora biti v središču vseh vprašanj in problemov. Sodelovati mora pri pospeševanju proizvodnje, pri razvijanju vseh samoupravnih odnosov. Sodelovati mora pri pridobivanju in delitvi dohodka, pri sprejemanju samoupravnih sporazumov, pri urejanju različnih medsebojnih odnosov v organizaciji združenega dela. Pomagati mora izboljšati delovne razmere, se boriti za zaščito življenjskega standarda delavcev, sodelovati pri izobraževanju in varstvu vseh samoupravnih pravic delavcev. V tem smislu predstavlja osnovna organizacija sindikata eno najbolj neposrednih oblik boja delavskega razreda za neposredno odločanje delavcev o dohodku in o tokovih družbene reprodukcije.“

Sekretar Zveze sindikatov Jugoslavije Marjan Rožič se je pridružil razpravi po uvodnih poročilih. Govoril je o ustavnih spremembah, o protiinflacijskih ukrepih in o trenutnem mednarodnem položaju. Največ pozornosti je posvetil novim družbenim odnosom, ki jih zdaj uveljavljamo, ter o vlogi TOZD v teh odnosih. Dejal je, da moramo to, kar smo zapisali v republiško in zvezno ustavo, tudi uresničiti v praksi. Predvsem moramo paziti, da bodo TOZD v resnici postale osnovne celice demokracije in da se bo v njih resnično vodil oster boj za večjo produktivnost in za uveljavljanje novih samoupravnih odnosov. Najbolj moramo paziti, je dejal, da ne bodo TOZD prerasli stari tehnokratski in birokratski odnosi, da se ne bo med TOZD razvila nezdrava konkurenca, škodljiva poslovna miselnost in da se ne bo v njih zakoreninilo kolektivno lastništvo z vsemi negativnimi posledicami. Ustvariti moramo torej povsem nove odnose. V osnovnih celicah gospodarskega in družbenega življenja ne sme biti več prostora za mezdno miselnost. V TOZD naj imata vso oblast, prvo in zadnjo besedo le delo in delavec – proizvajalec.

M. TOMŠIČ

Bitka za standard

Tretji občni zbor mariborskih sindikatov je potekal v znamenju treh temeljnih akcij, ki jih morajo izpeljati v prihodnjem obdobju: dosledno uresničevanje antiinflaciskega programa, družbena samozaščita in usposabljanje delegatov. Teh nalog se je treba nemudoma lotiti, če želimo doseči v naši družbi takšen razvoj, kot ga načrtujemo v resolucijah družbeno ekonomske politike.

V bitki za neposredno uresničevanje ustavnih dopolnil so si mariborski sindikati v prihodnjem obdobju zadali, da bodo skupaj z zvezo komunistov dejavnik političnega organiziranja delavcev. Osnovne organizacije sindikata bodo zato morale posvečati večjo skrb prav usposabljanju delavcev za samoupravljanje, kajti nizka izobrazbena raven velikega števila delavcev nalaga sindikatom stalno nalogo izobraževanja delavcev, da bi le-te usposobili za kar najbolj kvalificirane nosilce samoupravnega odločanja. Mariborski sindikati bodo, kot so v stališčih zbora zapisali, podpirali vse tisto, kar vodi k večji uveljavitvi združenega dela in odločilnemu vplivu delavca – proizvajalca v upravljanju.

Delegati so v razpravi podprli in hkrati odločno zahtevali izvajanje antiinflacijskega programa, saj se lahko politična stabilizacija uresniči le s hitrejšo rastjo proizvodnje. Ker delavci odločajo zdaj o celotni družbeni reprodukciji, je akcija varčevanja izredno pomembna, cilj pa bomo dosegli, če se bomo resnično s skupnimi prizadevanji lotili stvari tako, kot je treba. Skratka: akcija bo uspešna le, če bodo v njej sodelovali vsi delavci v združenem delu. Izhodišče zanjo je predvsem večja gospodarska rast, z njo pa bomo dosegli tudi večji družbeni proizvod na delavca, na ta način pa tudi višji standard. Antiinflacijski programi, so dejali na mariborskem občnem zboru, naj bodo dejansko programi delavcev, zato bi se morali upreti tudi zviševanju cen v lastnih delovnih organizacijah. Seveda je ob tem nujno, da bodo morale osnovne organizacije sindikatov v temeljnih organizacijah združenega dela nenehno skrbeti za pravočasno in vsestransko obveščenost članov kolektiva, kako potekajo ti programi.

V razpravi je sodelovala tudi IVANKA VRHOVČAK, podpredsednica republiškega sveta Zveze sindikatov in pri tem zlasti opozorila na vidne rezultate, ki so jih v Mariboru dosegli na področju vzgoje in izobraževanja in tudi pri stanovanjski gradnji. Še pred štirimi leti kar 30 odstotkov otrok ni končalo osnovnega šolanja v rednem roku. Prav zaradi angažiranosti sindikata družbenih dejavnosti in nekaterih drugih pedagoških posegov je danes ta odstotek znatno nižji, zmanjšal se je za več kot polovico. Seveda je zdaj nova naloga sindikatov, da skrbe, da bodo delavci Maribora kot delegati v samoupravnih interesnih skupnostih vse bolj kvalitetno vplivali na razvoj družbenih dejavnosti. Ko je podpredsednica slovenskih sindikatov govorila o vlogi osnovnih organizacij, je poudarila, da so le-te temelj sindikalnega življenja in da si ne moremo več zamišljati sindikalnega dela, zaprtega samo v izvršne odbore. Zavedati se moramo namreč, da je lahko samo močna organizacija sindikata – politična organizacija zaposlenih – čvrsta hrbtenica delavskega samoupravljanja.

V Mariboru so v zadnjem obdobju dosegli lepe uspehe tudi pri gradnji stanovanj, predvsem s pomočjo solidarnostnega sklada. Prav tu, na stanovanjskem področju se je razvil najučinkovitejši delavski nadzor, zato je prav, da je stanovanjska politika tudi vnaprej ena izmed glavnih nalog sindikatov, pri čemer je treba reči, da se je prav ob stanovanjskih problemih pokazala solidarnost, ki ji ni primere.

Razpravo je sklenil novoizvoljeni predsednik občinskega sindikalnega sveta Maribor Emil Tomažič in poudaril še dve aktualni nalogi v prihodnjem obdobju. To je bitka za novo ustavo in reorganizacija sindikatov. Rekel je: „Čim več bo dogovarjanja in sporazumevanja, manj bo etatizma, birokratizma in reševanja problemov s posredovanjem države in njenega aparata.“

J. U.

OBČNI ZBOR ŠKOFJELOŠKIH SINDIKATOV

Dobro opravljen naloge

Glavna pozornost sindikatov škofjeloške obč je veljala uresničevanju ustavnih dopolnil in glabljanju samoupravnih odnosov

Sindikati občine Škofja Loka so minulo soboto ocenili svoje delo ob izteku štiriletnega mandata. Ugotovili so, da so bili sindikati v občini nosilci procesov družbenega preoblikovanja, hkrati pa so novim zahtevam dela prilagajali tudi svojo organiziranost. Največ so sindikati storili pri uresničevanju delavskih amandmajev. Tako so v večini organizacij združenega dela v občini organizirali javne razprave o določilih nove zvezne in republiške ustave ter uresničevanju teh določb v delovnih kolektivih. Sindikalno aktivnost v občini pa so razgibale tudi volitve delegacij TOZD in OZD, zlasti v tistih delovnih organizacijah, v katerih so akcije od evidentiranja kandidatov do volitev vodile osnovne sindikalne organizacije. Evidentiranih je bilo več kot 800 delavcev, v 78 delegacij pa je bilo izvoljenih 500 delegatov.

Na občnem zboru je bilo slišati, da se sindikat vedno bolj vključuje tudi v delo samoupravnih interesnih skupnosti in zanje kandidira svoje najbolj aktivne člane. To je pomembno zlasti zato, ker je mogoče z njihovo udeležbo doseči neposredno prenašanje delovnih izkušenj in interesov v skupnosti na eni ter iz njih v temeljne organizacije organizacije združenega dela. Aktivnost sindikatov naj bi se okrepila predvsem pri formiranju organov nove samoupravne stanovanjske skupnosti v občini, saj prizadeti delavci v številnih gospodarskih organizacijah zahtevajo jasno opredeljeno politiko izgradnje delavskih stanovanj. Sedanje planiranje potreb in reševanje stanovanjskih problemov delavstva v škofjeloški občini kljub čdalje bolj glasnim zahtevam še vedno ni dovolj učinkovito; čeprav je občina že pred dobrim letom sprejela srednjeročni in dolgoročni načrt svojega razvoja, vendar le-ta ne vključuje stanovanjske gradnje.

NOVA ORGANIZIRANOST SINDIKATA

„Organiziranost sindikata se je v naši občini že spremenila in se še spreminja. Veseli pa nas, da smo z novo reorganizacijo povečali število osnovnih organizacij sindikata do dosedanjih 57 na 73 s tem, da smo nekatere razdelili na več osnovnih organizacij v TOZD, kot je bilo to v Transturistu, Alplesu in Jelovici. V Merkurju, PTT podjetju in v Rudniku urana Žirovski vrh smo ustanovili nove osnovne organizacije sindikata, nekatere pa smo delili na manjše, manj sestavljene organizacije, kot je bilo to v šolstvu ter prosveti in znanosti. Prav tako so dosedanji trije občinski odbori d zameno v šestih občinskih ko rencah; tri v industriji ter po e gradbeništvu, obrti ter vzgoji i obraževanju, 9 sindikatov delav posameznih dejavnosti s 25 os nimi organizacijami in 2600 član se združuje v občinsko zvezo si katov. Z novo organiziranostjo želeli izboljšati naše delo, do boljše učinke in si zagotoviti v medsebojno povezanost,“ je dej svojem uvodnem referatu na nem zboru dosedanji predse škofjeloških sindikatov Jože nonik.

VELIKA RAZDROBLJENOST GOSPODARSTVA

Kljub veliki razdrobljen in majhnosti delovnih org zacij je po mnenju udeležen občnega zbora gospodar občine Škofja Loka v zad štirih letih precej napredov Tako se je število zaposlen družbenem sektorju od 9 ob koncu leta 1969 pove do konca minulega leta že 11.700 delavcev, torej skora 28 %. Čeprav daje hitra zaposlovanja v občini slutiti se je gospodarstvo razvijalo raj izključno ekstenzivno, investicije v zadnjih letih tezo odločno zavračajo. osnovna in obratna sredstv bilo investiranih kar 715 jonov dinarjev, od tega najv industrijo 458 milijonov turizem in gostinstvo 140 jonov dinarjev. Investicijska ganja pa hkrati tudi kažejo je škofjeloško gospodars zaposlovalo nove dalavce p vsem na novih delovnih mes zato je bilo slišati pripo številnih udeležencev obč

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
poljuven

zbora, da bo treba začeti mišljati tudi o možnostih v mehanizacije in avtomatiz proizvodnje, ki terja manj poslenih.

Pri tej usmeritvi bo mo škofjeloško gospodarstvo v jati še naprej, saj podatki žejo, da se v občini iz leta v veča primanjkljaj delavcev. ko so na primer v Aplesu odprli 99 novih delovnih m vendar sta ostali dve tre nezasedenih. Investicije zad štirih let bodo sicer v pri njih letih bistveno povečale spodarsko moč občine, šanje pa je, ali bodo šte novi obrati dobili tudi do delavcev.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Slišala sem, da obstaja nov predpis, po katerem gre delavcem, zaposlenim pri zasebnih delodajalcih, poseben dodatek v znesku 300 dinarjev mesečno za delo v posebnih razmerah. Smatram, da deljen delovni čas pomeni take posebne delovne razmere, zato sprašujem, ali sem do tega dodatka tudi jaz upravičena. Sem namreč zaposlena kot frizerka pri zasebnem delodajalcu.

B. R. – LJUBLJANA

ODGOVOR:

Za vas, ki delate v deljenem delovnem času, pride v poštev spremenjeni 32. čl. kolektivne pogodbe, po katerem gre delavcu, ki dela v deljenem delovnem času, za vsak dan 10 dinarjev.

Kar ste torej slišali o dodatku 300 dinarjev, za vas ne pride v poštev. Zmotno je namreč stališče, da gre v vsakem primeru dela v posebnih delovnih razmerah dodatek v omenjeni višini. Naj obrazložimo, da je sprejet samoupravni sporazum, s katerim so podpisniki določili osnove in merila za ugotavljanje in vrednotenje posebno težkih delovnih razmer tako, da so določene tri stopnje težavnosti: srednja, težka in težja. Za srednjo (50 % stopnjo težavnosti dela) gre delavcem 150 dinarjev mesečno, za težko (75-odstotno stopnjo težavnosti dela) 225 dinarjev mesečno in za težjo 100-odstotno stopnjo težavnosti dela) 300 dinarjev mesečno. mouupravni sporazum vsebuje opis težjih delovnih razmer, torej gove kemične, mehanske ali fizikalne nevarnosti kakor tudi sto težavnosti. Dodatek v višini 300 din mesečno bodo po samoup nem sporazumu torej dobivali delavci, ki delajo na višini, ki je od 3 metrov, na delovnih mestih, kjer obstaja izrazita mož poklicnega obolenja, nevarnost težjih nesreč, na delih, ki so i stavljena visoki napetosti itd. Kot rečeno, za deljen delovni č določen po kolektivni pogodbi dodatek v višini 10 dinarjev na Ta dodatek vam je delodajalec dolžan plačevati in ga lahko z vate celo tudi za nazaj, saj je sprememba kolektivne pog **stopila v veljavo že v letu 1973.**

M. LIPU

KUPON DE — Pravn posvetovalnic

V četrtek, 16. maja, je bila na razgovoru pri predsedniku RS ZSS Janezu Barboriču delegacija sindikata državnih uslužbencev ZSSR. Delegacija, ki jo vodi predsednik sindikata državnih uslužbencev ZSSR in član CK KP Georgij Makejev, se mudi pri nas kot gost zveznega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije. Na tridnevnem obisku v Sloveniji so si člani delegacije, med katerimi sta še Vasilij Bandarenko in Galina Kuliško, ogledali muzej revolucije v Ljubljani in se pogovarjali z vodstvom sindikalne konference v Ljubljanski banki. Prav tako jih je sprejel tudi predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine SRS Stane Markič, v pogovoru pa so se zanimali predvsem za novosti našega skupščinskega sistema. V soboto bodo sovjetski gostje obiskali še Novo Gorico, tovarno pohištva Meblo in vinsko klet v Brdih. – Foto: A. Agnič

OECD o varstvu okolja

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD je sporočila, da se bo njen odbor za varstvo okolja v dneh od 13. do 14. novembra letos prvič sestal na ravni ministrov. To zasedanje bo obsegalo dve točki dnevnega reda: „politiko varstva naravnega okolja v perspektivi osemdesetih let“ in „odgovornost industrializiranih družb ter vlogo OECD v zvezi s tem“.

Odbor za varstvo okolja OECD, ki obstaja od leta 1970, se ukvarja predvsem z vprašanjem, v kolikšni meri je mogoče združevati napredek na področju varstva okolja z gospodarskimi in socialnimi cilji sodobnih industrijskih družb. V maju leta 1972 so predstavniki 24 držav, ki so članice tega odbora, navajali mnoge temeljne vzroke, ki narekujejo upoštevanje gospodarskih aspektov pri uveljavljanju ukrepov za varstvo okolja. Tedaj so tudi ugotovili, naj stroški za varstvo okolja bremenijo tiste, ki so odgovorni za njegovo onesnaževanje. Dalje so skušali na takratnem zasedanju odbora določiti višino finančnih izdatkov, ki naj bi bremenili industrijske obrate pri nameščanju čistilnih naprav. V zvezi s tem je tekla beseda o nujnem omejevanju uporabe posebno škodljivih snovi, opozorjeno pa je bilo tudi na nujno usklajevanje ukrepov, ki so jih posamezne države že sprejele, da bi zavarovale vode in zrak pred onesnaževanjem.

Odbor za varstvo okolja, ki je pripomogel k novi delovni usmeritvi organizacije OECD, je med drugim sprejel tudi obveznost, da bo obravnaval kakovostne aspekte gospodarske rasti in tako posamezne države, svoje članice, usmerjal v skupno preverjanje in zagotavljanje možnosti za učinkovitejše varstvo naravnega okolja. S tem naj bi pripomogel k preprečevanju posledic, ki jih onesnaževanje okolja povzroča v svetovnem gospodarstvu.

N. Ž.

Poldrugi milijon

V zahodni Evropi bo letos, po ocenah izvršne komisije EGS približno poldrugi milijon nezaposlenih. Ta ocena temelji na analizi vpliva sedanje energetske krize na zmanjšanje gospodarske aktivnosti v EGS. V poročilu je med drugim rečeno, da obstaja nevarnost povečanja stopnje nezaposlenih, če bi se cene nafte še dvigovale.

Po podatkih te komisije je v ZR Nemčiji trenutno kakih 600 tisoč nezaposlenih delavcev, kar je za 1 % več kot lani v tem času. V Franciji in Belgiji je energetska kriza najbolj prizadela avtomobilsko in tekstilno industrijo, največji odstotek nezaposlenosti v državah članicah EGS pa je trenutno na Danskem (5 %) in v Holandiji (3,3 %). Ti dve državi bosta poskušali rešiti problem nezaposlenosti z novimi investicijami in omejitvami pri zaposlovanju delavcev.

IZ RAZGOVORA Z ALEKSANDROM ČERČETOM, NAŠIM SINDIKALNIM AKTIVISTOM MED ZDOMCI-GRADBENIKI V ZR NEMČIJI

V skupnem boju za nove pridobitve

»Jugoslovanska pot« sodelovanja z nemškimi sindikati poučna tudi za sindikate drugih držav, katerih delavci so zaposleni v ZR Nemčiji ● Nujen boj za slehernega člana, kajti neorganizirani delavci-zdomci lahko predstavljajo silo, ki lahko ogrozi dosedanje pridobitve tamkajšnjega delavskega razreda in njihovih sindikatov

Od vseh Jugoslovanov na začasnem delu v ZR Nemčiji jih več kot tretjina dela v gradbeništvu. V tej panogi je sicer zaposlenih med 12 in 15 % ljudi naše krvi. Skrb za njihove interese je bila neposreden povod, da se je Sindikat gradbenih delavcev Jugoslavije že pred leti odločil za najtesnejše sodelovanje z nemškim sindikatom gradbenih delavcev, ki ni bil nič manj zainteresiran, da bi zaposlovanje potekalo na urejen način in v obojestransko zadovoljstvo.

Predstavniki našega sindikata delajo v ZR Nemčiji kot sekretarji pri predsedstvu nemškega sindikata gradbenih delavcev. Prvi med njimi je bil ALEKSANDER ČERČE, ki se je po štirih letih in pol nelahkega dela med zdomci vrnil v domovino in na našo željo spregovoril o nekaterih aspektih skrbi za naše delavce, zaposlene v gradbeništvu ZR Nemčije.

OD OBOJESTRANSKIH INTERESOV . . .

Oba sindikata sta se odločila za sodelovanje v času, ko je gradbeništvo v ZR Nemčiji doživljalo izjemno konjukturo, ki pa je pogojevala velik in v mnogih primerih tudi nenadzorovan dotok nove delovne sile. Ker ti delavci najrazličnejših narodnosti niso bili organizirani, nemški sindikat seveda ni mogel varovati njihovih pravic, ko je to bilo potrebno. Nujno pa je bilo marsikdaj, saj konjunktura ni spodbujala le črnega zaposlovanja in preprodajanja delovne sile, temveč so delodajalci zaradi množice neorganiziranih delavcev toliko laže kršili tarifne dogovore in druge sporazume o delovnih in življenjskih razmerah delavcev. Drugače rečeno: neorganizirani delavci iz tujine so v marsičem in marsikdaj nastopali tudi kot sila, ki je rušila dotedanje pridobitve nemškega sindikata gradbenih delavcev.

„Zaradi takih in podobnih vzrokov sta bila oba sindikata še kako zainteresirana, da bi stvari uredili na organiziran način,“ je poudaril Aleksander Čerče. „Podobnega mnenja sta bila tudi ZSJ in zveza nemških sindikatov. ZSJ je, denimo, našim zdomcem v Nemčiji priporočila, naj se včlanijo v tamkajšnje sindikate, ker bodo s tem pridobili takoj vse pravice in bodo torej v svojem položaju izenačeni z nemškimi delavci, ki izpolnjujejo vse statutarne pogoje. Prav to pa nemški sindikat tudi izrecno zagotavlja. Da bo jasno, za kaj gre, naj povem, da člani nemškega sindikata gradbenih delavcev pridobivajo pravice postopoma: po treh mesecih so, denimo, upravičeni do pravne zaščite, po šestih mesecih do zastopanja pred sodiščem, po letu dni do pomoči v času stavke itd.“

. . . DO BOJA ZA VSAKEGA ČLANA

Razen sindikatov si še mnoge druge organizacije v ZR Nemčiji prizadevajo – predvsem z zagotavljanjem najrazličnejših ugodnosti – da bi pridobile kar največ članstva tako med domačimi, še zlasti med tujimi delavci. To je bilo treba povedati, da bi razumeli, zakaj sindikat gradbenih delavcev ZR Nemčije vključuje za naša pojmovanja malo članov – poprečno 36 % zaposlenih v tej panogi. In če upoštevamo te razmere, če upoštevamo dokaj močno fluktuacijo in če vemo, da naši ljudje delajo na gradbiščih po vsej Nemčiji, nikakor ne smemo biti nezadovoljni s tem, kar je dosegel naš sindikat. Dosegel pa je, da je včlanjenih v sindikat 22 % vseh Jugoslovanov, zaposlenih v nemškem gradbeništvu.

„Pošteno povedano, tam se borimo za vsakega člana. Bili so primeri, ko je lastnik podjetja sindikalnim delavcem dobesedno pokazal vrata! Odšli smo, toda tudi delavci za nami . . . Sestanek smo nadaljevali na prostem, delavci pa so se kolektivno včlanili v sindikat. Ob prihodnjem obisku v istem podjetju nas je lastnik pričakal tako rekoč pred vrati. Odprta vprašanja smo potem reševali v drugačnem vzdušju kot prvič in tudi dosegli smo veliko več. To je za nas bogata izkušnja, tudi spoznanje, da se je treba boriti za vsakega člana, da ne smeš odnehati, čeprav so težave videti še tako hude. Poudaril pa bi, da so take naše akcije in prizadevanja pripomogle tudi h krepitvi medsebojne solidarnosti z domačimi delavci in delavci drugih narodnosti, saj potem tisto, za kar se naš sindikat dogovori, velja za vse člane. Razen tega pa sodelovanje med nemškim in našim sindikatom tudi sindikalnim organizacijam drugih držav nudi oporo za njihova snovanja pri razreševanju problematike njihovih delavcev, zaposlenih v ZR Nemčiji,“ pripoveduje Aleksander Čerče.

Dejstvo je, da na podoben način kot mi že rešujejo vprašanje zaščite svojih delavcev turški sindikati, na nekaterih področjih pa tudi italijanski sindikati.

Celoten političen razvoj ZR Nemčije v zadnjem času kaže okrepljen vpliv in vlogo sindikatov. Po besedah Aleksandra Čerčeta velja zlasti njihovim prizadevanjem pripisati, da je bil noveliran nemški zakon o obratnih svetih, ki tudi formalno omogoča večjo stopnjo samoodločanja zaposlenih. V novo izvoljenih obratnih svetih v gradbeništvu je precej, lahko bi rekli kar sorazmerno število jugoslovanskih delavcev, ki – sodeč po izkušnjah – zelo aktivno posegajo v urejanje problematike delovnih razmerij, socialne politike in drugih vprašanj iz pristojnosti teh svetov. Prav gotovo lahko verjamemo, da v te organe ne bi bili izvoljeni, če ne bi veljali za dobre delavce in če jih sodelavci ne bi ocenili za dovolj sposobne. Pri njihovem usposabljanju za nove dolžnosti, ki naj bi jih opravljali v skupno korist vseh delavcev, pa je sodeloval tudi sindikat.

Na vprašanje, kaj še storiti za boljši položaj naših gradbenih delavcev v ZR Nemčiji, pa je Aleksander Čerče odgovoril:

„Sodim, da bi tudi v bodoče morali težiti k sporazumnemu razreševanju vseh problemov, s katerimi bomo soočeni. Z naše, skratka z jugoslovanske strani bomo morali poskrbeti, da bodo predstavniki, ki naj bi delali med zdomci, ustrezno usposobljeni in da jih bo tudi več, kot jih je zdaj. Prav tako bo treba veliko več kot doslej storiti, da bi naša podjetja, ki nastopajo na trgu gradbenih storitev v ZR Nemčiji, nastopala kompleksno, organizirano in vsestransko dobro pripravljeno. Taka podjetja še vedno lahko najdejo delo, čeprav konjukture ni več. Končno pa gre za to, da tretjina naših delavcev dela v gradbeništvu, vsi drugi pa v preostalih panogah. Veljalo bi razmisliti in se tudi odločiti o tem, če se za urejanje njihovega položaja ne bi poslužili podobne poti, kot jo z uspehom uveljavlja sindikat gradbenih delavcev.“

–mG

Konec gospodarskega bojkota Kube?

Štirinajst let je minilo, odkar je Washington s prepovedjo uvoza kubanskega sladkorja uveljavil gospodarski embargo proti Castrovemu otoku. Zdaj vse kaže, da so se politični motivi, zaradi katerih so ZDA uvedle gospodarsko blokado Kube, podredili interesom trgovine. Malo pred letno konferenco organizacije ameriških držav OAS je namreč pristojni ameriški departement dovolil argentinskim podružnicam „velikih treh“ iz Detroita izvoz avtomobilov, kamionov, opreme in avtomobilskih rezervnih delov na Kubo po že lani sklenjeni argentinsko-kubanski trgovinski pogodbi. Samo Chrysler in Ford bosta po tej pogodbi Argentini v treh letih dobavila vozila v vrednosti 150 milijonov dolarjev.

S tem je za ZDA nastal precedenčni primer, s katerim se je porodilo vprašanje, ali se morajo ameriške podružnice v tujini ravnati po normah matične države, ali pa v svojem poslovanju morebiti lahko ukrepajo v skladu z lokalnimi zakoni, v konkretnem primeru z argentinskimi. Pristojne ameriške oblasti so našle salomonsko rešitev: izvoz avtomobilov na Kubo so označile kot „enkraten“, obenem pa odločile, da bodo odnose do Kube načelno razjasnile sredi tega leta, ko bo na dnevnem redu obravnavanje novega zakona o nadzoru nad izvozom.

Sicer pa niso Argentinci edini, ki so prekinili štirinajstletni ameriški bojkot Kube. Pred njimi je kanadska podružnica Studebaker-Worthington Inc. sklenila s Kubo pogodbo o dobavah železniških lokomotiv, kar je v ZDA zbudilo žolčne reakcije.

Dobro obveščeni krogi v ZDA sodijo, da utegne argentinska in kanadska „kršitev“ ameriškega gospodarskega embarga do Kube odpraviti ekonomski bojkot Kube nasploh, pri čemer je Washingtonu „nedisciplinirano“ Argentine in Kanade v omenjenih primerih celo odprla zeleno luč za obnovitev gospodarskih odnosov s Castrovo vlado.

N. Ž.

Povečana zaposlenost v svetu

Po študiji mednarodne organizacije za delo so osebni dohodki lani v večjem delu rastli, povečala pa se je tudi zaposlenost, pri čemer so mladi delavci teže našli zaposlitev. Zmanjšanje števila zaposlenih je bilo najizrazitejše pri delovni sili, ki je že imela kakšno zaposlitev, pri čemer so tudi opazili, da je odstotek nezaposlenosti večji pri ženskah kot pri moških, predvsem v ZDA in v nekaterih evropskih državah. Stopnja nezaposlenosti je bila izredno visoka med mladimi delavci in se celo povečuje tudi v državah, kjer se celotno število nezaposlenih zmanjšuje. Kljub inflaciji pa so se realni osebni dohodki v predelovalni industriji povečali skoraj v vseh državah sveta, razen v ZDA, vendar pa je stopnja rasti ob koncu minulega leta upadla. Lani so se cene potrošnega blaga bolj povečale kot leta 1972 kar v 128 državah sveta, pri čemer je v 74 državah ta porast znašal več kot 10 %. Informacije držav v razvoju kažejo, da v večini primerov gospodarski razvoj v teh državah ni bil tolikšen, da bi lahko zmanjšali kronično nezaposlenost.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

OPOZARJA NA SVOJE KNJIŽNE NOVOSTI:

Edvard Kardelj: PROBLEMI NAŠE SOCIALISTIČNE GRADITVE VIII.
Delo zajema teoretične razprave in avtorjevo družbeno publicistiko iz obdobja 1965—1967.
449 strani, ocena: pl. 150 din.

Claude Julien: AMERIŠKI IMPERIJ
Claude Julien, najboljši francoski strokovnjak za ameriško problematiko, v prvem delu knjige oriše zgodovino ameriškega »imperija« od špansko-ameriške vojne leta 1898 do naših dni, v drugem delu prikaže različne oblike, v katerih se kaže ameriški imperializem, v sklepni besedi pa se sprašuje o prihodnosti imperija, ki se mu po svetu upirajo vsi, ki si želijo svobode.
409 strani, cena: pl. 120 din.

Miško Kranjec: ANKETNI LISTI MALEGA ČLOVEKA
Zbirka novel. Kmečko romanje. Sorodniki, sosedje, rojaki in cigani . . . in domovina. Jesenska lovska idila ali povest o devizah. Pikzibnar ali legenda o malem človeku. Ena mati, štirje fantje, štirje cadillaci, dvanajst pomaranč. In še deset drugih novel.
357 strani, cena: pl. 120 din.

Richard Friedenthal: MOŽ NA GRMADI
Biografski roman o češkem magistru Janu Husu (1369 do 1415) in stoletju revolucionarnih bojev. Zbirka »Biografije«.
515 strani, cena: pl. 145 din, pus. 165 din.

Michael Grant: KLEOPATRA
Knjiga o sloviti egipčanski kraljici Kleopatri (69—30 pr. n. št.), ki so jo v svojih delih uporabljali številni književniki in slikarji: zgodba o ženski, ki se je srečala z Julijem Cezarjem in Markom Antonijem. Zbirka »Biografije«.
366 strani, cena: pl. 140, pus. 155 din.

Knjige dobite v vseh knjigarnah in pri zastopnikih založbe, naročite pa jih lahko na naslov

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, Ljubljana

... v jugoslovanskih sindikatih

● HRVAŠKA

5000 STANOVANJ SOLIDARNOSTI

Akcija solidarnostne gradnje 11.000 delavskih stanovanj, ki so jo pred časom začeli v Zagrebu, se nagiba v drugo fazo. Na zadnji seji predsedstva mestnega sindikalnega sveta in skupščine solidarnosti so namreč ugotovili, da so delovne organizacije že prejele prvih 400 odločb za solidarnostna stanovanja, preostalih 4.269 odločb pa bodo razdelili v prihodnjih dnevih. O dodeljevanju teh stanovanj bodo odločali izključno zbori delavcev v organizacijah združenega dela. Stanovanj je kajpak precej manj, kot pa želja in potreb, zato sindikati še posebej opozarjajo, da jih morajo dobiti samo tisti, ki so jih najbolj potrebni oziroma tisti, ki bodo do njih upravičeni po kriterijih samoupravnega sporazuma. Po teh kriterijih lahko dobi stanovanje samo tisti delavec, katerega družinski dohodek ne presega 1.350 dinarjev, razen tega pa mora imeti najmanj pet let delovnega staža v eni od zagrebških delovnih organizacij.

Z razdelitvijo prvih 5.000 delavskih stanovanj bodo v Zagrebu nekoliko ublažili težke stanovanjske razmere. Po anketi mestnega sindikalnega sveta namreč še vedno 38.000 družin nima ustreznega stanovanja, kar 17.000 pa je kritičnih primerov. Ko bo akcija končana, ko bo razdeljenih vseh 11.000 solidarnostnih stanovanj, bodo torej v Zagrebu rešili šele 60 % najbolj kritičnih stanovanjskih problemov.

Zanimanje za Gorenje

Vse več tovarn v državi se želi združiti z velenjskim Gorenjem. V Gorenju so potrdili govorice, po katerih naj bi sarajevski Energoinvest dobavljal Gorenju svojo proizvodnjo „bele tehnike", v zameno pa bi dobil večjo serijo za svoje elektromotorje. Tudi proizvajalci trajnožarečih peči na trdna goriva iz Kreke se bodo verjetno združili z Gorenjem. Razen tega se 10 tovarn iz Srbije in Vojvodine prav tako dogovarja o priključitvi k Gorenju.

vk

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Draga in počasna gradnja

Kako hitreje in ceneje do stanovanj – to je vprašanje, s katerim se čedalje bolj ukvarjajo delovni ljudje v Titogradu. V tem mestu namreč še vedno kakih 4.000 družin nima ustreznega doma. Na tolikšno število družin brez primernega prebivališča je prav gotovo vplivalo nenehno priseljevanje v glavno mesto Črne gore ter njegov nagel gospodarski razvoj. Zavoljo tega je stanovanjska problematika tako rekoč glavno vprašanje, s katerim se ukvarja sindikalna organizacija v mestu, zveza komunistov pa tudi drugi pristojni organi. V Titogradu ugotavljajo, da so že dosegli nekatere pomembne uspehe, tako naj bi v najkrajšem času dogradili 250 stanovanj, prav toliko pa jih tudi gradijo. V bližnji prihodnosti naj bi začeli z gradnjo novih 600 stanovanj.

Vendar v Titogradu poudarjajo, da je gradnja stanovanj še vedno predraga in preveč počasna. Kaže, da je temu res tako: komunalne storitve so udeležene v vrednosti stanovanj z več kot tretjino. Že ta podatek priča o tem, da bo treba v prihodnje zasnovati koncentrirano gradnjo, da bi tako bili čim manjši stroški za komunalno ureditev, za električno omrežje, za vodovodno omrežje itd. Opozoriti pa je treba še na eno dejstvo: roki za dograditev stanovanj se le redko ujemajo s sprejetimi obveznostmi izvajalcev. Medtem ko drugod zgradijo stanovanja v nekaj mesecih, pa po sedanjih izkušnjah gradijo v Titogradu stanovanja po leto in celo dve leti. Kje so vzroki za tako počasno gradnjo? Dejstvo je, da doslej izvajalci niso imeli nobenih posledic zavoljo zamud, nasprotno, zamuda jim je pogosto po volji, saj tako lahko od investitorjev zahtevajo povračilo zavoljo zvišanih stroškov gradnje.

JAGOŠ STOJANOVIĆ

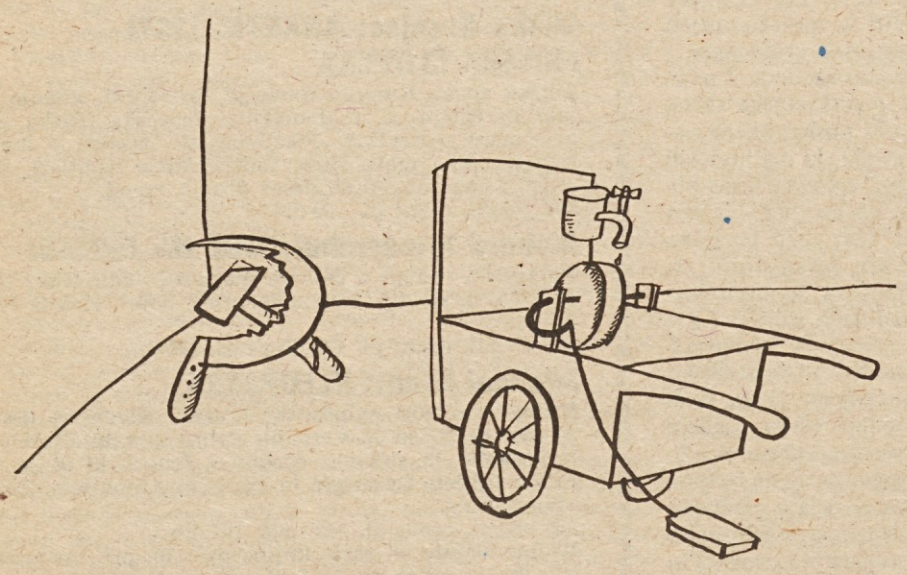

V PRIČAKOVANJU KONGRESA

Zakaj le v potrošnikov žep?

Na našem gospodarskem nebu še vedno visijo črni oblaki. Že res, da je proizvodnja v letošnjih prvih mesecih močno narasla, vendar se je bolj povečala proizvodnja reprodukcijskega materiala kot pa sredstev za delo, kar pomeni, da proizvajamo več za porabo kot pa za investicije. A kdo bo vse proizvedeno pokupil, ko pa vemo, da je vse, kar je na trgu, vsak dan dražje!? Februrarja letos so se cene na drobno v primerjavi z lanskim februarjem dvignile kar za 20,5 %, cene reprodukcijskega materiala pa celo za 27 %. Količina denarja v obtoku se je v tem času povečala za 35 %. Podatki tudi kažejo, da uživa letos gospodarstvo manjši delež tega denarja kot lani, to pa se pozna tudi na žiro računih organizacij združenega dela.

Letošnja kreditno monetarna politika zveznega izvršnega sveta je torej še vedno polovičarska: ravna se po načelu, da količina denarja v obtoku ne sme naraščati hitreje kot družbeni proizvod. Vendar pa ZIS tega porasta ni omejil z nobenim odstotkom. Sadove emisije denarja bodo v glavnem uživali federacija in avtonomna pokrajina Kosovo ter Črna gora (železnica Beograd–Bar). Toda tega gospodarstveniki ne ocenjujejo kot dobro, ker menijo, da neposredno kreditiranje iz primarne emisije povečuje stopnjo inflacije.

Inflacija torej ne trka več pohlevno na vrata našega gospodarstva, ampak je že zdavnaj odločno prestopila njegov prag. Cene surovin in hrane se ne ustavljajo. Uvozni stroški v Jugoslaviji, vsaj v prvem četrtletju letos, naglo naraščajo. Oblikovalci ekonomske politike stalno poudarjajo: čaka nas še eno težavno leto, morda še težje, kot je bilo lansko. Neposredna posledica ekonomskih krčev na svetovnem trgu je prišla tudi že do naših vrat. Prvič po desetih letih domače cene mnogih industrijskih proizvodov rastejo precej počasneje od uvoznih cen istih proizvodov. Po podatkih EGS so cene surovin v letu 1973 narasle v primerjavi z letom 1972 za 27 %, letos pa lahko pričakujemo podražitev celo za 51 %, in to brez poskokov cen nafte!

V takšnih, niti malo enostavnih razmerah, je prišlo do dogovora republiških izvršnih svetov o politiki cen v letu 1974. Bistvo tega dogovora je v naslednjem: s pomočjo protiinflacijskih ukrepov moramo doseči, da cene in življenjski stroški ne bodo naše življenjske ravni prizadeli bolj kot lani. To pa je zelo ambiciozen program, ki ga bo možno uresničiti le z večjo racionalnostjo poslovanja in večjo produktivnostjo, ob primernih olajšavah glede kreditnih in zakonskih obveznosti, ob reviziji davkov, carin itd., pa tudi ob večjem varčevanju v izvengospodarski dejavnosti.

Največjo nevarnost za našo življenjsko raven bo torej letos pomenila uvožena inflacija. Menjava prek naših mej je vse bolj intenzivna. V prvih treh mesecih se je izvoz povečal za 63,9 %, uvoz pa je kar za 72 % večji kot v lanskem prvem trimesečju. Fizični obseg je znatno manjši od vrednostnega: izvoz se je povečal za 30 %, uvoz pa le za 25 %. Blago, ki prejaha naše meje, se je v letu dni podražilo kar za 50 %. Za povečano proizvodnjo, kar je osnovna zahteva protiinflacijskega programa, moramo uvažati surovine in reprodukcijski material, kar znaša dobrih 60 % našega uvoza. V letu dni so se naše izvozne cene povečale za 30 %, uvozne pa za 39 %. Razliko kajpak plačuje naše gospodarstvo. Medtem ko gospodarstvo prenaša tegobe svetovnega trga, naša carinska politika še vedno stoji ob strani. Višje uvozne cene vodijo k večjim uvoznim vrednostim in hkrati k večjim carinam, ker se carina plačuje od vrednosti, ne pa od količine blaga. Skrajni čas je zato, da sklenejo republike dogovor o omejevanju davkov, prispevkov, carin in vseh drugih oblik zbiranja sredstev za splošne in skupne potrebe. Dajatve proračunom in skladom bi morale biti celo kakšen odstotek nižje od rasti družbenega proizvoda – če res želimo pospeševati našo gospodarsko rast.

V. B.

BOSNA IN HERCEGOVINA

LE PO ENO STANOVANJE

Na zadnji seji skupščine Bosne in Hercegovine so poslanci sprejeli predlog zakona o stanovanjskih razmerjih, ki so ga pripravljali dve leti. Ena najpomembnejših novosti v njem je določba, po kateri ena oseba ne more biti nosilec dveh stanovanjskih pravic. Član družinskega gospodinjstva, nosilca stanovanjske pravice kot tudi oseba, ki je prenehala biti to, pa je ostala v istem stanovanju, ne more biti hkrati samostojni nosilec stanovanjske pravice drugega stanovanja ali njegovega dela. Z novim zakonom je tudi predvidevo, da lahko lastniki družbenih stanovanj oddajajo stanovanje v porabo samo na osnovi samoupravnega sporazuma oziroma splošnega akta, če pa teh ni, le na osnovi sklepa zbora delavcev. Da bi se izognili zlorabam pri oddajanju v najem tako družbenih kot zasebnih stanovanj, zakon prepoveduje, da bi oddajali v podnajem celo stanovanje več osebam ali eni osebi.

● BiH

TOVARNA ZA 10.000 DELAVCEV

Sarajevski Energoinvest gradi v Zvorniku največjo tovarno glinice v Evropi v kooperacijsi s sovjetskim partnerjem, ki kreditira gradnjo s 130 milijoni rubljev ter desetletno dobo vračanja kredita v obliki proizvodnje. Delo v tej tovarni bo skoraj v celoti avtomatizirano, zaposlovala pa bo 1250 delavcev. Pri predelavi rude bo sodelovalo kakih 1600 delavcev, v celoti pa se bo s predelavo boksita ukvarjalo kar 10.000 delavcev. V projektu so predvideli tudi najučinkovitejše in najsodobnejše ukrepe za varstvo narave.

SRBIJA

Zdravniki se boje dežele

Nezaposlenih beograjskih zdravnikov ne zvabi v službovanje na deželi niti ponujenih 5500 din mesečnega dohodka, ponujeno komfortno stanovanje ter obljubljena specializacija po štirih letih. Zdravnike splošne prakse je tudi težko privabiti v kraje, ki so le po 15 do 30 km oddaljeni od glavnega mesta. V takšnih razmerah, ko so mnogi kraji brez zdravnikov, posebej v revnejših komunah, bi bilo prav, če bi mladi zdravniki morali določen čas prebiti kot zdravniki splošne prakse na deželi, šele pozneje pa bi lahko dobili zaposlitev v mestu.

inles
ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

TE DNI SO REKLI

Dr. MARJAN BRECELJ, novi predsednik slovenske skupščine, v nagovoru delegatom ob konstituiranju nove delegatske skupščine

Odnosi socialističnih republik do federacije so v nosi ustavne ureditvi Jugoslavije postavljeni na načelo, da vsaka republika prevzema hkrati odgovornost za svoj razvoj in za razvoj Jugoslavije. Naša republiška skupščina prevzema na osnovi določil nove ustave soodgovornost za urejanje najpomembnejših vprašanj ekonomske politike Jugoslavije in določenih vprašanj s področja mednarodnih odnosov, in sicer tako, da so odločitve o teh stvareh vezane na soglasje republiške skupščine. Delegati naše skupščine, ki bodo poslani v zbor republik in pokrajin zvezne skupščine, bodo morali izpolnjevati pomembno in zelo odgovorno nalogo sporazumevanja med republikami in pokrajinama pri razreševanju teh vprašanj.

Mislim, da smemo reči, da sprejemamo te dolžnosti republiške skupščine z občutkom polne odgovornosti za nesebično uresničevanje skupnih interesov naše jugoslovanske socialistične skupnosti, to je, za urejevanje novega ustavnega sistema federacije, za krepitev moči in za nadaljnji socialistični razvoj Jugoslavije, za utrjevanje bratstva in enotnosti narodov in narodnosti, prav tako pa tudi za utrjevanje mednarodnega položaja in ugleda Jugoslavije v celoti in predvsem v njenem boju za mir v svetu in za zmago načel neuvrščene politike v odnosih med državami in narodi sveta.

VIDA TOMŠIČ, članica predsedstva SR Slovenije, v govoru ob slavnostnem zaključku 18. pohoda Po poteh partizanske Ljubljane

Predobro vemo, kam lahko pripelje popuščanje fašizmu, predobro vemo, kam je pripeljal in koliko žrtev je terjal Muenchen. Popuščanje samo veča pohlepnežem apetite, jim prepričuje o lastni moči in izziva njihovo nasilje. Zato pa tudi mislimo, da slabo vodijo svoj boj tisti napredni ljudje v svetu in tudi v naši soseščini, ki menijo, da se da z reakcionarnimi, imperialističnimi in fašističnimi silami razgovarjati ali pogajati.

Mi se namreč ne bomo igrali te vrste „demokratičnih" iger dialogov s silami, ki tako zavržejo demokratsko frazo in masko, brž ko jim več ne more služiti, ali je več ne potrebujejo. Ne bomo se igrali skrivalnic s pravnimi razlagami o tem, kaj je in kaj ni zapisano v mednarodnih pogodbah, ker vemo, da se tisti, ki nočejo čenjajo taka vprašanja, niso niti doslej niti se ne nameravajo poravnjih ravnati v bodoče. Dali smo – v interesu miru in sožitja v Evropi in v svetu – največ, kar more kdo od nas pričakovati. Ničesar pa nismo pozabili in z odprtimi očmi gledamo na dogodke v svetu ter enotni odgovarjamo nanje odločno, s Titovimi besedami „Tukaj je ena Jugoslavija, Jugoslavija brez conj, enotna socialistična skupnost narodov in narodnosti. Tujega nočemo, svojega ne damo!"

FRANC ŠETINC, sekretar IK predsedstva CK ZKS, na akademiji ob 30. obletnici organov za notranje zadeve

Skladno s podružbljanjem funkcij države in z razvijanjem samoupravnih socialističnih odnosov se postopno preobraža tudi varnostna služba. Prav sedaj oblikujemo takšen varnostni sistem, ki bo temeljil na popolni afirmaciji občana samoupravljalca tudi na varnostnem področju, torej v sistemu družbene samozaščite, v katerem postaja družbena varnost stvar vseh in vsakega.

Sodelovanje v družbeni samozaščiti pomeni uresničevanje in virnih pravic in dolžnosti občana – samoupravljavca, ki s skrbjo in aktivnostjo za lastno varnost in varnost države in družbe premaguje in odpravlja svojo odtujenost pri neposrednem opravljanju državnih zadev.

Delavski razred, ki ne zna odkriti in onemogočiti svojega sovražnika, ni popolnoma svoboden. Svojo odtujenost pri upravljanju družbenih zadev bo premagal šele takrat, ko bo onemogočil svojega razrednega sovražnika in mu odvzel možnosti, s katerimi ga omejuje pri uveljavljanju in pri uresničevanju njegovega zgodovinskega poslanstva.

PODOBE NAŠEGA ČASA

Analiza pretečenih volitev

Na sestankih zdaj pridno eljemo številke, da bi vi-eli, če stvari dobro stojijo. eliko pridelamo plev, ve-ko tudi klenih zrn. Drug za rugim vstajajo ugledni tova-iši, da bi iznesli to ali ono nisel, ta ali oni problem, pa ljub temu ostaja še veliko edorečenega. A eno je em jasno: slej ko prej so li v zadnjem času doseženi omembni premiki tako pri remagovanju zatečenega stanja kot pri markiranju strateških ciljev. Zato nikakor ni naključje, če omizje slehernega med nami zbrano posluša.

Enajsti poprosi za besedo tovariš Tone Tron in pravi:

– Ti statistični podatki so stvar ocene, ki ima računski karakter. Politično bi težko podali posebne specifične zaključke. Na terenu bi to lahko bolj znanstveno pripravili, to je stvar politične ocene, da oceniš samega sebe. Spustil bi se na dve praktični stvari, da smo imeli hendikep, da je bila vsebina zborov neustrezna, oziroma neustrezno pripravljena, da je bil aparat premajhen za to, kar smo si zastavili. Zagrešili smo napake, računajoč, da so temeljne organizacije enote, kjer se odvija določeno življenje. Delo bi moralo biti spremljano s praktično vsebino in morajo biti ljudje, ki na takih zborih nastopajo dobro pripravljeni, da ne manjka aktivnosti. Marca, pred volitvami, smo se trudili, da bi dobili ljudi, ki bi bili pripravljeni stvari razlagati. V TOZD in krajevnih skupnostih moramo posvetiti pozornost, da bomo dali aktiv aktivistov, ki bodo delali.

Pojasnjevanja je bilo premalo in neprimerna razsvetljenost stvari. Tudi oddaja v radio in televiziji ni bila dorasla in zdi se mi, da smo premalo ustvarili atmosfero, ki je bila še komplicirana z množico volivcev. Jaz nisem pričakoval, da bo to vse na volilnem listku pisalo, v samem kandidacijskem postopku pa je bilo v mnogih krajevnih skupnostih in TOZD napravljeno premalo, da bi videli njihovo dejavnost, da bi imeli možnost v ožjih enotah nastopati. Jaz ne bi rad rekel, da je bilo veliko volišč slabo pripravljenih. V mnogih krajevnih skupnostih je to bolj ali manj bilo, vprašanje je bilo tudi glede prostora, ker so bila mnoga volišča premajhna, potrebno je bilo veliko praktičnih ukrepov, ki bi jih moral normalno štab tudi predvidevati. Velika je bila tudi pomanjkljivost okrog volilnih imenikov, ki bi morali biti dani v vpogled toliko časa, da bi se uredili. Moral pa bi biti dan tudi poziv občanom prek radia, da naj prekontrolirajo, če so pravilno v imeniku. Tako so bile pa na dan volitev neprijetne scene, so namreč pošiljali ljudi po potrdila na občino, pa niso hoteli iti. Zdi se mi, da bi za vsak tak poseg morali imeti večje število aktivistov in aparat, ki bi bil bolj organizacijsko usposobljen. Toliko, tovariši!

VINKO BLATNIK

IZ ZGODOVINE DELAVSKEGA GIBANJA

Revolucionarni sindikati na Slovenskem od »OBZNANE« do spopada z »ORJUNO« v Trbovljah

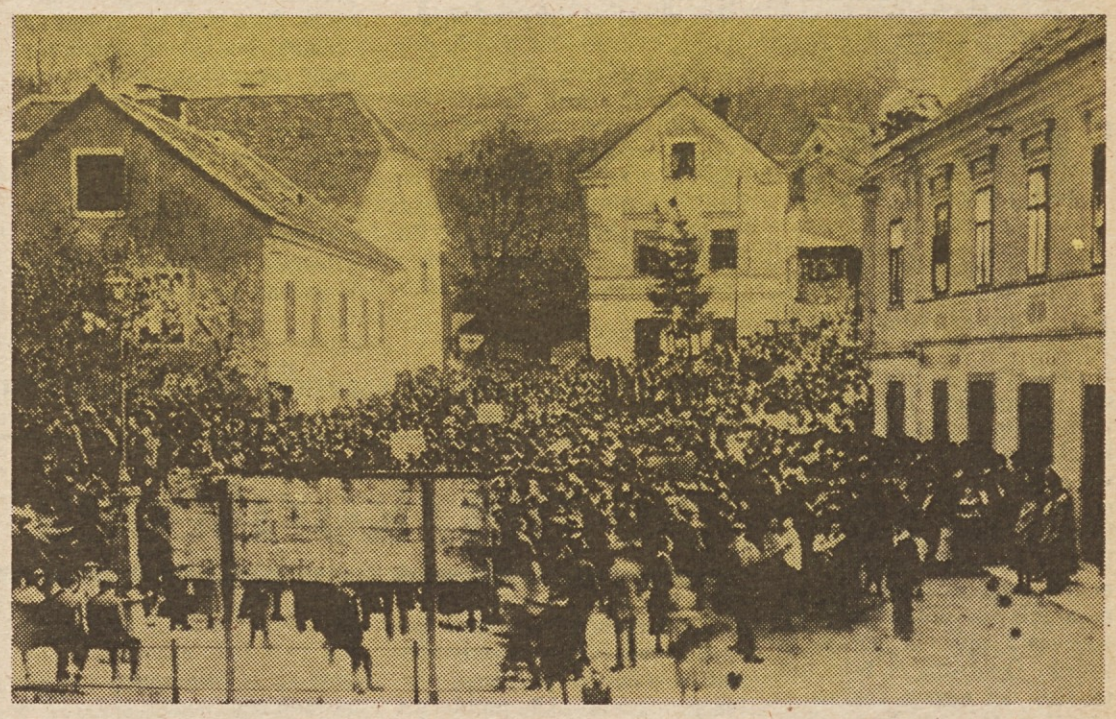

indikati oziroma strokovne orga-cije, kot so jih v obdobju med ma vojnama zaradi organizira-i delavstva po strokah ponavadi novali, so bili zelo pomemben vnik tudi v delavskem gibanju lovenskem. Sindikati niso bili le olj množična delavska organiza-temveč pogosto v posameznem jetju ali na nekem območju vsaj čeno obdobje tudi edina delav-organizacija. Poleg socialno-eko-skih in izobraževalnih nalog so avili nekatere politične akcije. ov pomen in vloga v delavskem nju pa sta bila še posebno velika dobjih, ko so oblasti prepove-delovanje delavskih političnih k, kot je bil primer s KPJ po znani" oziroma zakonu o zaščiti ve. Po prepovedi delovanja KPJ ostali sindikati za partijo najpo-hbnejše oporišče pri izvajanju nih nalog vse do ustanovitve Ne-sne delavske stranke Jugoslavije SJ) v začetku leta 1923 pa tudi ej so bili najbolj množična le-a organizacija za njeno povezavo plivanje na delavstvo.

elovanje in razvoj revolucionar-strokovnih organizacij na Slo-jskem v obdobju „obznane" do ve prepovedi 12. julija 1924. je bil v številnih pogledih po-specifičen v primerjavi z možni njihove aktivnosti leta 1920. je bil temeljni pogoj za obno-njihove dejavnosti po znani", da se odpovedo kakršne-organizacijske povezave s KPJ, so morale te organizacije for-no tudi pristati. Odt zanje na-neodvisne strokovne anizacije neodvisni sindikati. sti pa so ličnimi ukrepi obasno onemo-le ali vsaj zavirale njihov organi-ski razvoj, povezovanje v slo-kem in jugoslovanskem pro-ju ter njihovo aktivnost, dokler niso kmalu po spopadu revolu-arnega delavstva z orjunaši v vljah na Slovenskem dokončno vedali.

b koncu leta 1920 so bile v enskem sindikalnem gibanju naj-nejše komunistične organizacije tralnega delavskega sindikalnega Jugoslavije (CDSSJ).

„Obznana" pa je socialdemokrat-sindikalno centralo Strokovno isijo (SK) rešila ne le pred na-njo izgubo članstva, temveč ji je gočila, da je v svojih vrstah sno obdržala tudi organizacije, so se že odločile za vstop v SJ. Pred „obznano" je bilo v eniji razredno sindikalno gi-e podobno kot na Hrvatskem pljeno na revolucionarno in re-nistično, medtem ko je bilo v ih jugoslovanskih pokrajinah še no v okviru CDSSJ in je šele v esu nastajanja neodvisnih sindi-v prišlo do te diferenciacije z obnovitvijo Glavnega radničkega saveza (GRS).

Oblasti so kot pogoj za obnovitev dejavnosti strokovnih organizacij CDSSJ po „obznani" postavljale zahtevo po policijskem nadzorstvu nad vso njihovo aktivnostjo ter prekinitev zvez s KPJ. Plenum centralnega partijskega sveta je v začetku aprila 1921 poudaril, da so „sindikati in partija v polni integralni skupnosti sodelovanja in akcije", toda v izjemnih razmerah je pristal na omejitev partijske eksponiranosti sindikatov na tisto nujno mero, ki bi omogočila obnovitev njihovega javnega delovanja. Na osnovi tega sklepa je CDSSJ lahko pristal na vladne pogoje z dne 23. maja 1921. leta, da morajo biti revolucionarni sindikati strankarsko neodvisni. V Sloveniji so uspele obnoviti svojo dejavnost vse prepovedane strokovne organizacije CDSSJ (železničarske, rudarske, stavbinske), vendar so oblasti z različnimi ukrepi omejevale njihovo delovanje. Že po atentatu na ministra Draškovića so oblasti začele znova ukinjati dejavnost organizacij CDSSJ, dokler niso sredi septembra 1921 prepovedale še zadnje podružnice Zveze rudarskih delavcev v trboveljskem revirju. S tem je bilo sklenjeno prvo obdobje v razvoju revolucionarnih strokovnih organizacij na Slovenskem po „obznani".

Namestniški komite KPJ nato ni več poskušal obnoviti dejavnosti CDSSJ, temveč je dal pobudo za ustanovitev novega Medzveznega sindikalnega odbora (MSO), ki se je izoblikoval 27. oktobra 1921 kot centrala neodvisnih (spočetka tudi napačno imenovanih nevtralnih) sindikatov Jugoslavije. Toda oblasti so nato v posameznih jugoslovanskih pokrajinah na različne načine ovirale ustanavljanje neodvisnih sindikatov in njihovo povezovanje z MSO, na drugi strani pa so podpirale reformistične strokovne organizacije, ki so se januarja 1922 povezale v GRSJ.

V Sloveniji je kot prva neodvisna strokovna organizacija začelo delovati sredi septembra 1921 Osrednje društvo stavbinskih delavcev (ODSD), v začetku 1922 pa so komunisti spretno izrabili prizadevanja pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja in odvetnika dr. Ivana Dimnika, da privedeta rudarje na „pravo pot", to je, da jih odvrneta od komunizma, in so ustanovili Zvezo rudarskih delavcev za Slovenijo (ZRD). Toda orožniki so kmalu poročali, da se ZRD ukvarja s politiko, da deluje po navodilih KPJ in SKOJ, da je kljub prepovedi povezana s funkcionarji MSO ter da pod pretvezo strokovnih organizacij vzdržujejo komunisti povezavo z nekdanjimi člani KPJ. Zaradi tega je najmočnejši neodvisni strokovni organizaciji na Slovenskem in v Jugoslaviji (kakih 6000 članov) že tedaj grozil razpust. Sredi 1922. leta so v Sloveniji nastale še zveze neodvisnih strokovnih organizacij železničarjev, kurjačev, strojevodij, jeseni pa je postala neodvisna strokovna organizacija tudi Osrednje društvo brivskih pomočnikov; odkrito pa so izražali simpatije za neodvisne strokovne organizacije tudi delavci nekaterih drugih kategorij, ki so bili še organizirani v SK.

Pomemben korak v razvoju neodvisnega strokovnega gibanja na Slovenskem je bil začetek izhajanja glasila Strokovna borba (23. oktobra 1922. leta), še posebej pa prvi kongres neodvisnih strokovnih organizacij na Slovenskem (10. decembra 1922. leta), na katerem je bila ustanovljena Zveza neodvisnih strokovnih organizacij za Slovenijo (ZNSOS). Z njeno ustanovitvijo so končno dobile neodvisne strokovne organizacije na Slovenskem svojo pokrajinsko centralo, kar je bil pomemben pogoj za njihovo usklajeno delovanje. Predstavniki ZNSOS so se nato udeležili prve državne konference neodvisnih sindikatov Jugoslavije ob koncu januarja 1923. leta v Beogradu, na katerem se je MSO preimenoval v Centralni delavski sindikalni odbor Jugoslavije (CDSOJ). V njem je imela velik vpliv desna partijska frakcija, ki je sabotirala uresničevanje resolucij KPJ o ustanavljanju partijskih frakcij v neodvisnih sindikatih, o njihovi organiziranosti na industrijskem načelu in o boju za enotno fronto delavstva. Iz neodvisnih sindikatov je poskušala ustvariti partiji oziroma NDSJ enakopravno organizacijo. Slovenski delegati so na kongresu nasprotovali škodljivemu in pretiranemu organizacijskemu centralizmu ter pristali na takšno združitev le pogojno, sprejeti program in taktiko pa le kot resolucijo.

Do razširjene seje vodstva ZNSOS 24. junija 1923. leta so se vanjo vključile štiri nove strokovne zveze, število članov pa je od ustanovnega kongresa naraslo od 8452 na 12611 delavcev in delavk. Tedaj je neodvisno strokovno gibanje na Slovenskem doseglo svoj vrh v organizacijskem pogledu, prav tako pa tudi v aktivnosti.

Neodvisne strokovne organizacije so začele delovati v obdobju nenehne krepitve ofenzive kapitala, leta 1923 pa so bili že vidni znaki deflacijske gospodarske krize. V takih razmerah je bila enotna obramba delavstva temeljni pogoj za uspeh. „Delavske novice" so zato že v začetku leta 1922 začele propagirati enotno fronto delavstva na osnovi boja za izboljšanje oziroma ohranitev materialnega položaja, za izvajanje in izboljšanje socialne zakonodaje, za odpravo protidelavskih zakonov itd. Poudarjale so, da prek akcijske enotnosti vodi pot do združevanja razrednih strokovnih organizacij, posebno pomemebno pa je oblikovanje enotne fronte „od spodaj" v tovarnah. Neodvisne strokovne organizacije na Slovenskem zaradi sabotiranja socialdemokratov kljub velikim prizadevanjem niso dosegle zaželenih rezultatov, toda večje kot v drugih jugoslovanskih pokrajinah, kjer si desna frakcija v CDSSJ ni iskreno prizadevala za enotno fronto, glavna ovira za sodelovanje pa je bilo vprašanje premoženja CDSSJ, ki ga je policija izročila organizacijam GRSJ. Na ustanovni konferenci NDSJ za Slovenijo 15. aprila 1923. leta so poudarjali, da je za uspešno vodenje gospodarskih bojev potrebna močna, organizacijsko enotna strokovna organizacija, na političnem področju pa lahko obstaja enotna fronta le v konkretnih akcijah. Slovensko glasilo Glas svobode je nato opozarjalo na realnost akcijske, ne pa tudi organizacijske enotnosti strokovnih organizacij, na škodljivost njihovega razglašanja za glavno podlago delavskega gibanja in zamenjavanja njihove strankarske neodvisnosti s politično nevtralnostjo, to je na njihovo odvračanje od političnih problemov.

Neodvisne strokovne organizacije so takoj po svoji ustanovitvi razvile veliko aktivnost, v mezdnih in stavkovnih gibanjih pa so si prizadevale doseči akcijsko enotnost delavstva. Za ponazoritev velike aktivnosti naj navedemo samo dva podatka: ZRD je do svojega kongresa sredi novembra 1922. leta organizirala 79 shodov ter 1 mezdno gibanje in 1 stavko, ZNSOS pa je v prvih petih mesecih 1923. leta organizirala 58 velikih shodov, 8 mezdnih gibanj in 1 stavko. Vrh dejavnosti pa pomeni najdaljša stavka kakih 10.000 slovenskih rudarjev v dneh od 10. julija do 17. septembra 1923, vmes pa je bila 3. avgusta še velika protestna stavka železničarjev in državnih uslužbencev, 3. septembra pa stavka v mariborskih železniških delavnicah. Ti boji so zadnji vzpon stavkovnega gibanja v dvajsetih letih, čeprav so se vsi končali s porazom delavstva.

Posebno boleč je bil poraz rudarjev, ki je bil posledica odločnega odpora CPD v kriznih gospodarskih razmerah ob vsej podpori državnih oblasti, nekaj napak je pri vodenju stavke napravila ZRD oziroma ZNSOS, akcijsko enotnost pa so v njej kršili socialdemokrati. Ta udarec so še povečali množični odpusti komunistov ter njihovih simpatizerjev po stavki in v vseh podružnicah ZRD je ostalo le še kakih 2500 članov. Tako je doživela hud udarec najmočnejša neodvisna strokovna organizacija na Slovenskem.

Neuspeh tega velikega stavkovnega gibanja je nato poskušala s hudimi napadi na vodstvi ZNSOS in NDSJ za Slovenijo izkoristiti za okrepitev svojih opozicij Klemenčič–Fabjančičeva skupina, svojo aktivnost za „samostojnost" ZRD pa je obnovil tudi dr. Dimnik. ZNSOS pa je po teh udarcih posvetila posebno pozornost akciji za enotno fronto slovenskih strokovnih organizacij v obrambi najelementarnejših pravic delavstva. Rezultat teh prizadevanj je bila ustanovitev enotnega akcijskega odbora za obrambo pravic ročnega in umskega delavstva, v katerega je vstopilo 34 organizacij, medtem ko ga je SK bojkotirala in nasprotja med njo in ZNSOS so se v prvi polovici 1924. leta stalno poglabljala. ZNSOS je skupaj z NDSJ organizirala velike prvomajske proslave, na katerih je delavstvo z množično udeležbo pokazalo svoje nasprotovanje politiki „social-patriotov". Strokovna borba je tudi pozvala strokovne organizacije, naj se vključijo v obrambo delavstva pred orjunaši, ki pripravljajo celo ustanovitev jugofašistčnih strokovnih organizacij, 7. julija 1924. leta pa je izšla zadnja številka tega glasila ZNSOS. Že pet dni kasneje so oblasti delovanje neodvisnih strokovnih organizacij na Slovenskem in tudi v Bosni dokončno prepovedale, medtem ko so v drugih jugoslovanskih pokrajinah po kratki prekinitvi lahko obnovile delovanje, ukinila pa jih je šele šestojanuarska diktatura 1929. leta. Ob tem naj poudarimo, da je bil tudi dotedanji razvoj in delovanje neodvisnih strokovnih organizacij na Slovenskem v marsičem drugačen kot na drugih področjih.

Neodvisne strokovne organizacije so v obdobju 1921–1924 opravile izredno pomembno vlogo v revolucionarnem delavskem gibanju na Slovenskem, njhovo množično in borbeno jedro pa so bili rudarji iz trboveljskih revirjev. Zato jih je tudi vlada kmalu po trboveljskem spopadu med rudarji in orjunaši s tako imenovano „malo obznano" 12. julija 1924. leta prepovedala skupaj z NDSJ, z Zvezo delavske mladine Jugoslavije in z izobraževalnim društvom Vesna. Ti dogodki so zlasti pomembna prelomnica v revolucionarnem delavskem gibanju na Slovenskem, s prepovedjo neodvisnih sindikatov pa je slovensko delavstvo ostalo prav v času, ko je kapital skušal na njegova ramena prevaliti vsa bremena gospodarske krize, brez svoje najbolj odločne in vztrajne organizacije v boju za ohranitev ekonomskih in socialnih pridobitev, izbojevanih v revolucionarnih razmerah po prevratu. Za nadaljnji razvoj sindikalnega gibanja na Slovenskem pa so bila posebno pomembna prizadevanja neodvisnih strokovnih organizacij za enotno fronto delavstva, ki so bila dragocena izkušnja in napotilo slovenskim komunistom pri oblikovanju delavske enotnosti v tridesetih letih v okviru ljudskofrontnega gibanja.

DR. MIRO STIPLOVŠEK

NOVA ZAKONODAJA NA PODROČJU ZAPOSLOVANJA IN ZAVAROVANJA ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

Večja socialna varnost

„Novi zakon o zaposlovanju in o zavarovanju za primer brezposelnosti je po mojem prepričanju poskus, kako in na kakšen način opredeliti politiko zaposlovanja v naši republiki, upoštevaje dejstva, da je zaposlenost eden od pomembnih dejavnikov, ki neposredno vplivajo na gospodarski in družbeni razvoj. Seveda tudi v obratni smeri, saj se problemi v gospodarskem in družbenem razvoju lahko še kako odražajo na področju zaposlovanja.“ Tako je ocenil pravkar sprejeto zakonodajo na področju zaposlovanja RADO MIKLIČ, podsekretar v republiškem sekretariatu za delo.

Po mnenju Rada Miklača postavlja novi zakon politiko zaposlovanja v neposredno zvezo s kadrovsko politiko, pri čemer sta zlasti pomembna bodoča vloga in mesto skupnosti za zaposlovanje:

„Skupnosti za zaposlovanje naj bi poslej ugotavljale vire, primanjkljaje in presežke prebi-

BREST
POHIŠTVO

valstva za zaposlitev, hkrati pa bi preučevale socialno-ekonomsko sestavo aktivnega prebivalstva in z njo povezano poklicno in prostorsko gibljivost. Pri tem naj bi spremljale tudi notranje in zunanje migracijske tokove. Posebnega pomena bo proučevanje, spremljanje in ugotavljanje potreb gospodarstva, družbenih in drugih dejavnosti po kadrih. Skupnosti bodo morale nuditi organizacijam združenega dela vso pomoč pri zadovoljevanju njihovih potreb po kadrih. Opozoriti bi želel tudi na tisti del novega zakona, ki govori o tem, da bodo skupnosti za zaposlovanje med drugim spremljale in preučevale poklicno sestavo zaposlenih, analizirale vrste in profile strokovnih kadrov, potrebnih gospodarstvu ter družbenim in drugim dejavnostim ter predlagale spremembe in dopolnitve nomenklature poklicev. Ne nazadnje naj bi sodelovale še pri načrtovanju kadrovskih potreb, pri pripravi kadrov za nove proizvodne in delovne zmogljivosti, pri izdelavi in izvedbi načrtov za zaposlitev delavcev, katerih delo postane nepotrebno v posameznih organizacijah združenega dela.“

NALOGE ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Drugo pomembno novost, ki jo prinaša nova zakonodaja s področja zaposlovanja predstavljajo naloge organizacij združenega dela, ki izvirajo iz novih ustavnih določil.

„Zakon določa, da bo morala OZD, ki se bo odločila za modernizacijo proizvodnega procesa ali za preusmeritev poslovanja in za druge izboljšave, ki naj bi prispevale k večji produktivnosti dela in boljšim poslovnim uspehom, hkrati s tem sprejeti načrt za prekvalifikacijo in zaposlitev delavcev. Pa še na nekaj bi želel opozoriti. Na to, da bodo morale OZD hkrati s prijavljanjem investicijskih vlaganj pristojnim enotam SDK v svojih prijavah jasno povedati, da so zagotovljena tudi sredstva za prekvalifikacijo oziroma za zaposlitev delavcev, ki bodo zavoljo tega odveč,“ nam je pojasnil eno izmed najbolj pomembnih novosti v novi zakonodaji tovariš Miklič.

ZAVAROVANJE ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

„Med pravicami v zvezi z zavarovanjem za primer brezposlenosti velja opozoriti zlasti na to, da denarno nadomestilo za čas brezposelnosti ne pomeni več socialne podpore, marveč pravico iz socialnega zavarovanja. Zato tudi ni odvisna od cenzusa, pač pa od drugih razlogov, zaradi katerih delavec izgubi to pravico, in od trajanja delovne dobe. Seveda je uživanje te pravice odvisno od pripravljenosti delavca, da si poišče novo zaposlitev,“ je povzel tovariš Miklič.

Vendar zakon upošteva vpliv, ki ga ima lahko denarno nadomestilo na zainteresiranost brezposelnega delavca, da bi se spet zaposlil. Zato določa, da znaša denarno nadomestilo 60 % od osnove, to je od poprečnega mesečnega dohodka, ki ga je delavec dosegel v zadnjem letu pred prenehanjem dela. Nadomestilo se izplačuje delavcu samo določen čas, ki je odvisen od trajanja neprekinjene zaposlitve. Tistim, ki imajo najmanj 15 let delovne dobe, se nadomestilo izplačuje ves čas brezposlenosti, če jim niti z dodatno strokovno usposobitvijo ali s prekvalifikacijo ni mogoče zagotoviti zaposlitve, ki bi ustrezale njihovim sposobnostim. Za tiste delavce pa, ki še nimajo 15 let delovne dobe, uvaja zakon novo vrsto dajatve za primer brezposelnosti – denarno pomoč. Do te pomoči bo upravičen delavec, ki bo izpolnjeval z zakonom predpisane pogoje, med katerimi je odločilno premoženjsko stanje oziroma cenzus.

I. VIRNIK

KAKO V OBČINI RAVNE NA KOROŠKEM URESNIČUJEJO POLITIKO POSPEŠENE GRADNJE STANOVANJ

Še neizkoriščena sredstva

Tudi v občini Ravne na Koroškem so se prizadevno vključili v akcijo za popešeno reševanje stanovanjskih problemov delovnih ljudi in občanov. Občinska skupščina je sklenila, naj organizacije združenega dela izločajo najmanj 7 % od bruto osebnih dohodkov za gradnjo stanovanj. Nekatere organizacije združenega dela, denimo Železarna Ravne na Koroškem, pa izločajo v ta namen kar 10 % od bruto osebnih dohodkov.

V minulih enajstih letih je bilo zgrajenih v Mežiški dolini le 879 družbenih in 428 zasebnih stanovanj, kar kaže na zaostajanje gradnje stanovanj. Razmere so se spremenile lani, ko je bilo zgrajenih 113 družbenih najemnih stanovanj, letos pa jih bodo zgradili že 280. Nekaj novih družbenih najemnih stanovanj je že vseljenih, in sicer na Ravnah na Koroškem in v Mežici, sicer pa jih bodo zgradili na Ravnah 166, na Prevaljah 50, v Mežici 40 in v Črni na Koroškem 25. V Mežiški dolini so tudi že zgradili prva stanovanja iz solidarnostnega stanovanjskega sklada: prvih 13 so že kupili v Mežici, skupno pa jih bodo zgradili 49.

V ravenski občini ugotavljajo, da ni večjih težav s pripravo zemljišč za blokovno gradnjo. S pripravami so zdaj že tako daleč, da bo mogoče letno začeti z gradnjo najmanj 220 družbenih najemnih stanovanj. Več težav pa je z zemljišči za gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš. Ob tem razmišljajo v Mežiški dolini znova na ustanavljanje stanovanjskih zadrug, ki naj bi bile v pomoč graditeljem.

V kratkem bodo tudi na Ravnah na Koroškem ustanovili samoupravno stanovanjsko skupnost. V pripravah na ustanovitev te skupnosti so že podpisali družbeni dogovor o usmerjeni blokovni gradnji. Seveda pa bo nalog še zmeraj kar precej. Ugotavljajo namreč, da je ostalo lani, čeprav je bilo zgrajenih kar 133 družbenih najemnih stanovanj, še dobrih 15 milijonov din neizkoriščenih sredstev, se pravi, da bi bilo mogoče zgraditi skupaj najmanj 170 stanovanj. Ker glede lokacij ni težav, gradbena operativa pa je tudi imela proste zmogljivosti, je po vsej verjetnosti treba iskati glavni vzrok za neizko-

inles

riščena sredstva v slabi povezanosti vseh dejavnikov in v pomanjkljivem programiranju stanovanjske gradnje.

(Ma)

Naša akcija

● Kritično pomanjkanje kadrov v zdravst – kolikšno, zakaj, kje?

OBUP BI BI ODVEČ...

Klinični center v Ljubljani se zaradi kritičnega poma nja srednjega medicinskega kadra zateka k trenutno nim možnim rešitvam: zaposlovanju sester iz d republik – doslej so jih dobili že 150

Ljubljanski klinični center je lani zapustilo kar 15 % delavcev. Najmočnejša fluktuacija je bila med čistilkami, kar 52-odstotna, pri medicinskih sestrah pediatrične smeri skoraj 40-odstotna, pri bolniških strežnicah 25-odstotna, pri srednjih medicinskih sestrah 11-odstotna.

„Naj je bila fluktuacija pri nekaterih profilih zdravstvenih delavcev še tako velika, ostaja tudi za nas v bistvu največji problem pomanjkanje srednjega medicinskega kadra. Za razliko od drugih zdravstvenih ustanov občutimo njihovo pomanjkanje toliko bolj boleče prav v naših bolnišnicah, in sicer ob odpiranju novih oddelkov. Resnici na ljubo ni tako malo primerov, ko nekje že obupujejo zaradi odhajanja medicinskih sester v izvenbolnišnično dejavnost.“

Nekako tako nam je razgrnil paleto kadrovskih problemov v ljubljanskih kliničnih bolnišnicah direktor ZDRAVKO KRVINA. K svojim ugotovitvam je dodal, da je za zdravstvene delavce, ki v bolnišnicah skrbijo za nego bolnikov, precej ugodnejša zaposlitev v ambulantah zdravstvenih domov, še bolj pa, kar je značilno za zadnja leta, v vrtcih. Delo je manj zahtevno, ni dežurstev, osebni dohodki so večinoma precej boljši kot v zdravstvu.

RAZLOGI SO OČITNI, KAJ ZDAJ?

„Lanske odpovedi so nam dovolj prepričljivo pokazale, da so zdravstveni delavci in drugi zapuščali naše klinike predvsem zaradi težkih delovnih razmer, nizkih osebnih dohodkov in neurejenih stanovanjskih vprašanj. Čedalje bolj kritične razmere skušamo reševati na več načinov,“ je pojasnil Zdravko Krvina.

Ob tem naj omenimo že dogovorjene ukrepe, s katerimi nameravajo v kliničnih bolnišnicah zmanjšati fluktuacijo. O njih nam je direktor povedal tole:

„V mejah finančnih možnosti bomo skušali doseči optimalno zasedbo delovnih mest medicinskih sester. Če bi namreč dobili več sester, bi lahko izboljšali delovne razmere glede na število dežurstev, nadurnega in nočnega dela ter dela ob nedeljah in praznikih. Ker hkrati nismo mogli graditi kliničnega centra in stanovanj, potrebnih za smo se odločili, da nadaljuj akcijo za gradnjo sestrskega kupiti pa mislimo tudi nekaj vanj. Med ukrepe sodi tudi s tivnejše nagrajevanje medi sester v bolnišničnih zavod prakse namreč vemo, da so čini slabše nagrajevane kot s zdravstvenih domovih. Napo pred nami še štipendiranje u srednje medicinske šole splo pediatrične smeri, kadrov, zadnja leta najbolj potrebujem

Toliko o kadrovskih prob Klinične bolnišnice ta čas ne obljubiti svojim delavcem, po sestram, ki jih je tako malo, delovnih razmer in osebnih kov. Zaposlenemu ženskemu in družinam pa le nudijo nek marsikje nimajo urejeno. Po so namreč za organizirano otrok.

UREJENO VARSTVO

Oglasili smo se pri ravn VVZ METKI KAROVI in se varjali o tem, kaj pomeni v družine zaposlenih zdravstve lavcev.

„Veliko, če pomislimo sa to, kolikšno zanimanje je med za varstvo njihovih malčko smo lani pripravili v vseh naš nišničnih zavodih anketo o te likšne so potrebe po varstvu lahko ugotovili, da bodo ve zmogljivosti vrtca. Za sprej prosilo 250 staršev, sprejeli lahko le nekaj več kot 100 o

Čeprav lahko nudijo v vrtc stvo le 24 dojenčkom in 76 šolskim otrokom, je ta čas v kliničnih bolnišnic 28 dojenč 84 predšolskih otrok.

„Vrtec je odprt od pol šes traj do štirih popoldne, po p če se prijavi vsaj pet otrok, p niziramo še popoldansko v To traja od poldvanajstih do p vetih zvečer. Med ljubljanskim smo prav gotovo edini, ki urejeno popoldansko varstvo, vsem zato, ker se še kako do vedamo težav, ki jih imajo st ših otrok s svojimi turnusnim bami. Zato jim v vrtcu tudi to obliko varstva,“ je še po Meta Karova.

Samoupravni sporazum in statut

URESNIČEVANJE USTAVNIH DOLOČIL

Delavci v organizacijah združenega dela se pri uresničevanju določil naše nove ustave pogosto soočajo z vprašanji, ki ovirajo oziroma zavlačujejo samoupravno konstituiranje. Na videz zgolj pravno-formalna vprašanja oziroma njihovo neustrezno razreševanje namreč lahko v kasnejši samoupravni praksi povzroči številne težave in nesamoupravne kompromise.

Med taka vprašanja sodi tudi nova vloga in vsebina statuta organizacije združenega dela, zlasti pa v vseh tistih organizacijah, v katere se s samoupravnim sporazumom združuje več temeljnih organizacij in drugih organizacij združenega dela. V čem se izraža razlika med samoupravnim sporazumom o združevanju in statutom organizacije združenega dela? Katera vprašanja urejati v samoupravnem sporazumu in katera v statutu? Na ta in na nekatera druga vprašanja želim v tem sestavku vsaj delno odgovoriti.

Za minulo obdobje razvoja samoupravljanja je značilno veliko poudarjanje institucionalnih mehanizmov organizacije dela in upravljanja. Razvitost samoupravnih odnosov smo pogosto ocenjevali le skozi prizmo (formalne) uveljavljenosti samoupravnih institucij, pri čemer smo oceno dejanskih družbeno-ekonomskih odnosov pogosto zanemarili. V institucionalni zgradbi smo ohranili tudi številne elemente starega, denimo številne elemente koncepta podjetja. Po drugi strani pa smo nekatere vsebinsko zastarele institucije opustili, ne da bi jih nadomestili z novimi, tako na primer določene oblike družbene kontrole. Številne institucije samoupravljanja so dobile v praksi popolnoma drugačno obeležje. Namesto logike združevanja dela na družbenih sredstvih za proizvodnjo se je prek njih in v njih vse bolj uveljavljala podjetniška (profitna) logika z vsemi znanimi težnjami in posledicami centralizacije, odtujevanja in neupravičenega prilaščanja drugod ustvarjenih rezultatov dela itd. V teh ramerah je tudi statut delovne organizacije odigraval pomembno vlogo.

Namesto da bi kot temeljni samoupravni splošni akt izražal neposredno voljo delovnega kolektiva, uveljavljal načela organizacije (oblike in postopke) itd. s temeljnim ciljem poglabljanja neposrednega upravljanja, doslednega uresničevanja samoupravnih pravic in dolžnosti delavcev, so se s statutom pogosto uveljavljale samoupravljanju nasprotne težnje. Izražale so se zlasti v (podjetniški) centralizaciji odločanja o sredstvih, pogojih in rezultatih dela, v papirnatih pristojnostih samoupravno organiziranih delavcev v organizacijskih enotah delovne organizacije, v mehanizmih hierarhičnega podrejanja organov upravljanja ožjih enot centralnim organom podjetja itd. Takim težnjam smo se upirali s politično akcijo, posamezna vprašanja pa smo začeli podrobno urejati z zakonom, kar je zmanjševalo izvirnost statuta, negativne težnje pa so se kljub vsemu uveljavljale.

Značaj statuta se je izražal tudi v načinu oblikovanja določanja in sprejemanja tega akta. Namesto da bi delavski svet le „določal vsebino statuta“, sprejemali pa bi ga delavci na zboru delovnih ljudi (zahteva II. kongresa samoupravljalcev v Sarajevu), so v praksi sprejemali statut kar z določeno večino glasov vseh članov delavskega sveta. Predstavniški sestav delavskega sveta in postopek sprejemanja sta tako omogočala uveljavljanje samoupravljanju nasprotnih teženj, katerih nosilci so se skrivali za samoupravno samostojnostjo delovne organizacije. Tako je statut v prenekateri delovni organizaciji iz rok delavcev prešel v roke poslovodne strukture in namesto samoupravnega temeljnega akta delavcev za uresničevanje samoupravljanja postal akt prisile v podrejanju delavcev.

Pomen statuta organizacije je po določilih nove ustave bistveno spremenjen. To ni več statut organizacije (kot nove ustavne institucije), pač pa statut delavcev v organizaciji, ki se je na njegovi podlagi organizirajo za samoupravljanje. Tako se v temeljni organizaciji poleg splošnih oznak temeljne organizacije (ime, sedež, predmet poslovanja) s statutom ureja zastopanje in predstavljanje temeljne organizacije, oblike osebnega izrekanja delavcev (zbor delavcev, referendum, druge oblike osebnega izrekanja) in način sprejemanja odločitev v teh oblikah; delovanje delavskega sveta, izvršilnega in poslovodnega organa, način oblikovanja teh organov, trajanje mandata članov teh organov, njihovo delovno področje in odgovornosti; pravice, dolžnosti in odgovornosti delegatov in organov upravljanja; odgovornost delegatov temeljne organizacije v organu upravljanja delovne in druge organizacije; uporaba in razpolaganje s sredstvi; delovanje in oblikovanje organa delavske kontrole; način sprejemanja sprememb in dopolnitev statuta in sprejemanje drugih splošnih aktov temeljne organizacije. Ker pa se v statutu temeljne organizacije urejajo vprašanja, ki zadevajo ustavno zajamčene samoupravne pravice delavcev, se statut lahko sprejema le v eni izmed oblik osebnega izrekanja vseh delavcev. Te značilnosti in opredelitev okvirne vsebine je po novi ustavi potrebno upoštevati tudi pri oblikovanju vsebine in sprejemanju statuta delovne organizacije.

Predno opredelimo nekatere značilnosti statuta delovne organizacije, ki jo sestavlja več temeljnih organizacij, moramo opredeliti značaj samoupravnega sporazuma o združevanju. Samoupravni sporazum o združevanju temeljnih organizacij (v skupnost TOZD, delovno organizacijo in sestavljeno organizacijo združenega dela) je samoupravni splošni akt organizacije zdr dela. Vsebina samoupravnega sporazuma nastaja po posebnem po sklenjen pa je, ko ga sprejme večina delavcev v vsaki temeljni organiz se združuje. Samoupravni sporazum o združitvi v delovno organiz buje določbe o skupnih zadevah, o koordiniranju delovnega procesa, jevanju planov in programov za delo in razvoj, o združitvi sredstev i vem pomenu; o sestavi, izvolitvi in delovnem področju skupnih upravljanja in njihovih izvršilnih organov, o poslovodnih organih organizacije, o odgovornosti teh organov; o pravicah, o dolžnostih i vornostih delovne skupnosti; ki opravlja dela skupnega pomena za z organizacije; o medsebojnih razmerjih med temeljnimi in drugimi org jami združenega dela in o njihovih pravicah, obveznostih in odgovor pravnem prometu; o postopku za izločitev posameznih temeljnih org iz delovne organizacije. Poleg tega lahko vsebuje samoupravni sporaz druge določbe, ki so pomembne za skupno delo in poslovanje zd organizacij in za uresničevanje samoupravnih pravic njihovih delavcev

Če primerjamo ustavno opredelitev samoupravnega sporazuma o vanju in statuta organizacije združenega dela, ugotovimo, da:

– je samoupravni sporazum o združevanju samoupravni splošni katerem se urejajo predvsem družbenoekonomski odnosi med organiz (oziroma delavci), ki se z njim združujejo v širšo organizacijo, statut p upravni splošni akt, s katerim se določajo predvsem organizacijske o organizacijske poti, prek katerih bodo uresničevali v samoupravne razumu dogovorjene samoupravne odnose;

– ni bistvenih razlik v postopku sprejemanja teh aktov; za samo sporazum in statut velja, da sta sprejeta šele, ko ju sprejme večina de vsaki od temeljnih organizacij; s tem sta oba akta vezana na nepo voljo delavcev – samoupravljavcev in ne več zgolj na voljo izvoljen nov; ob tem se izgublja dosedanji (institucionalistični) značaj skupno s samoupravnim sporazumom postaja neodtuljivo nor sredstvo v rokah samoupravljavcev, sredstvo uresničevanja njihovih upravnih pravic in dolžnosti;

– statut in drugi samoupravni akti organizacij ne morejo biti v n s samoupravnim sporazumom o združitvi – to pomeni, da morajo b sredstva za praktično uresničevanje s samoupravnim sporazumom d jenih odnosov (ciljev) podrejena tem ciljem in ne narobe.

SREČANJE NEKDANJIH ČLANOV »NJIVE« IN »BRAZDE«

Videmčani bodo sredi maja praznovali 35-letnico obstoja doma MATIJE GUBCA. Zgradili so ga člani društva kmečkih fantov in deklet iz Vidma ob Ščavnici skupaj s člani drugih društev. Njegova otvoritev je bila takrat med najpomembnejšimi manifestacijami slovenske ljudske fronte.

Ob proslavi bo več prireditev: literarni večer, uprizoritev Cankarjevega „Kralja na Betajnovi", razstave del kiparskega tabora „Od Gubca do Lacka". Osrednja proslava bo v nedeljo, 19. maja, ko bo pred domom Matije Gubca zborovanje in ko bodo odkrili spomenik in spominsko ploščo koroškemu puntarju Edu Vavpotiču.

Ker bo v nedeljo tudi seja iniciativnega odbora za proslavo 50-letnice Zveze kmečkih fantov in deklet, naj bi se na ta dan srečali tudi nekdanji člani društev „Njive" in „Brazde". Organizatorji tega srečanja jih vabijo, da sse zberejo v nedeljo ob enajstih pred domom Matije Gubca.

Ne sprejemajo očitkov, da so proti solidarnosti

Po skupščini Interesne skupnosti za izobraževanje gradbenih delavcev

Nadaljevanje s 1. strani

braževanje gradbenih delavcev so navedli, da je posebna delovna skupina pripravila predloge osnovnih aktov in spremljajoče podatke za javno razpravo o posebni izobraževalni skupnosti gradbeništva. Razprava poteka že od lanskega junija in še vedno ni zaključena. O predloženem gradivu je od 207 razpravljalo 124 delovnih organizacij, ki so tudi poslale svoje pripombe. Na osnovi razprave so ugotovili, da obstaja velik interes za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti gradbeništva. Delovne organizacije pa se hkrati niso strinjale s predlagano dodatno obremenitvijo v višini 0,5 % od bruto osebnih dohodkov. Mnenja organizacij je delovna skupina sporočila Izobraževalni skupnosti SR Slovenije skupaj z zahtevo po zagotovitvi sredstev iz „obveznih virov" za poslovanje posebne izobraževalne skupnosti.

V letošnji delovni program so priprave na ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti gradbeništva znova uvrstili na prvo mesto, čeprav ugotavljajo, da so vse dosedanje priprave zastale na mrtvi točki. Vzrok za tako stanje – tako navajajo – je predvsem stališče Izobraževalne skupnosti SRS, da sedanji predpisi financiranja šolstva ne dovoljujejo, da bi se sredstva, zbrana od delovnih organizacij posamezne panoge, vračala posebnim izobraževalnim skupnostim tako, kot le-te s svojimi izračuni prikazujejo. Izobraževalna skupnost SRS meni, da bi bilo s tem ogroženo financiranje celotnega šolskega mehanizma, zato so trenutno pripravljeni odstopiti le sredstva, ki jih dobivajo posamezne šole po njihovih merilih.

V uvodni razpravi k temu vprašanju je tovarišica Mesaričeva med drugim dejala, da gradbinci ne sprejemajo očitkov, da so proti solidarnosti. Pač pa so tudi oni vedno bolj prepričani, da se parcialno ne da razrešiti vprašanja, koliko naj kdo prispeva za solidarnost. Toda žal danes Izobraževalna skupnost SRS ni prišla do tega, da bi skupno s panogami ugotovila, koliko lahko za solidarnost prispeva katera izmed njih glede na svojo finančno zmogljivost. In dejala je, da končno ne gre le za skupno bilanco, pač pa tudi za to, kam in za kaj se preliva združeni denar. Gradbeniško šolstvo porabi le 38 % sredstev, ki jih vplačuje celotna panoga, 62 % sredstev pa je namenjenih za drugo usmerjeno šolstvo. Gradbinci menijo, da bi morali zavoljo velikih potreb po šolanju kadrov uporabiti 60 % vplačanih sredstev.

Kasnejša razprava je pokazala, da so se tudi delovne organizacije na bazenskih posvetih že izrekle, da je potemtakem najbolje počakati, dokler ne bo v celoti dosežen dogovor o prelivanju sredstev za usmerjeno šolstvo. Zato je skupščina sklenila, naj koordinacijski odbor nadaljuje s pripravami na ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti, vendarle le pod pogoji, ki so jih delovne organizacije že sprejele. Če pa bi se pogoji spremenili, je treba postopek sporazumevanja z delovnimi organizacijami obnoviti.

NE GRE LE ZA PODJETNIŠKI INTERES

V marcu, ko je Izobraževalna skupnost SRS na svoji skupščini sprejela odklonilno stališče od zahtev gradbincev, smo to zabeležili tudi v našem časniku in ob tem zapisali tudi nekaj „lastnih" misli. Te pa so bile na letni skupščini citirane, češ da smo gradbincem očitali, da bodo zaradi vztrajanja na svojih ultimativnih pogojih zapravili še eno leto, namesto da bi se vsaj začeli sporazumevati z izobraževalnimi ustanovami o skupnih izobraževalnih interesih.

Povejmo isto misel tokrat še na drug način: ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za gradbeništvo se nam v tem trenutku zdi smotrneje pogojevati s pristojnostmi pri urejanju vsebinskih vprašanj izobraževanja kot pa s finančnimi vprašanji.

Ne glede na to pa bo morala Izobraževalna skupnost SRS slej ko prej priti pred delovne organizacije s podrobnejšo razčlenitvijo potreb tistega usmerjenega šolstva, ki ga bomo morali delovni ljudje financirati z združenimi sredstvi. Tak prikaz potreb nam bo vsekakor potreben v vseh nadaljnjih dogovorih, če hočemo, da v razpravah ne bo prevladoval le podjetniški ali panožni interes za izobraževanje, temveč celovit interes delovnih ljudi za področje izobraževanja.

SONJA GAŠPERŠIČ

Brez znanja na delovna mesta

Eden glavnih problemov, ki preprečujejo, da bi zastavljene cilje na področju kadrovske politike v SR Sloveniji hitreje in uspešneje reševali v skladu z zastavljenimi cilji v skupščinski resoluciji in srednjeročnem razvojnem načrtu, je nezadovoljiva praktična politika zaposlovanja.

V resolucijo o osnovah kadrovske politike v naši republiki in v srednjeročni plan razvoja od 1971. do 1975. leta smo namreč zapisali, da so uvajanje sodobne tehnologije v produktivno delo, vnašanje znanstvenih dosežkov vanj in pridobivanje poklicnega in strokovnega znanja tisti pogoji, ki jih moramo ustvariti, če hočemo uresničiti širše gospodarske in družbene cilje.

V srednjeročni program razvoja smo dokaj podrobno zapisali nekatera gibanja, ki jih moramo doseči, zlasti glede zaposlovanja in pridobivanja znanja. Predvideli smo zmanjšano rast zaposlovanja v industriji, povečano v sekundarnih dejavnostih, večja vlaganja v sodobno tehnologijo, se pravi v odpiranje tehnološko zahtevnejših in produktivnejših delovnih mest. Predvideli smo večji priliv poklicno in strokovno usposobljenih delavcev, zlasti iz vrst mladine. Pri takih gibanjih naj bi dosegli letno rast produktivnosti dela po stopnji 4,5 do 5 %. Tehnično izboljšana opremljenost delovnih mest in kot posledica višji osebni dohodek na delavca – tako smo ocenili – je tudi edini realni ekonomski način za zmanjšanje odliva strokovnih delavcev v tujino oziroma za njihovo vračanje v domovino.

Zadnjič smo zapisali, da se razrašča interes za strokovno izobraževanje med delavci. To ugotovitev smo podkrepili s podatki, dodali pa, da je to povečeni le individualno povečan interes za šolanjem, spodbujen očitno tudi s sporazumi, ki urejajo nagrajevanje. Seveda pa številka 10.000 ali nekaj več, kolikor se je zaposlenih izobraževalo v zadnjih treh letih, še močno zaostaja za tem, kar smo zapisali v srednjeročni plan razvoja: namreč, da moramo v petletnem obdobju izobraževati 30.000 ali 42.000 zaposlenih delavcev vseh strok in stopenj s poklicnim, dopolnilnim, permanentnim in izrednim izobraževanjem.

Toda pustimo zdaj izobraževanje in se vrnimo h gibanju zaposlovanja v zadnjih dveh letih. V čem se praktična politika zaposlovanja odmika od zastavljenih ciljev?

Namesto 2 % letne rasti v zaposlovanju smo v zadnjih treh letih dosegli stopnjo 3,7 %. Od tega je bilo 60 % zaposlenih delavcev iz SR Slovenije. To prekomerno zaposlovanje, ki je združeno z dodatnimi obremenitvami, je seveda slabo, ker je v sestavi novih delavcev delež nestrokovnih delavcev največji. Nesmotrnost v politiki zaposlovanja je zato vplivala na to, da je bila stopnja letne rasti produktivnosti nižja od načrtovane: kake 3 % namesto 4,5 do 5 %.

Visok priliv nestrokovnih delavcev je torej razlog, da se prepočasi izboljšuje izobrazbeni sestav zaposlenih in da le v manjši meri prihaja do veljave boljša strokovna izobraženost naše mladine. Mladina se v zaposlovanje vključuje še vedno z absolutno prevelikim deležem poklicno neusposobljenih – z več kot eno tretjino (36 %). Z izobraževanjem ob delu si bodo seveda mnogi še pridobili poklicno znanje. To pa ne pomeni, da bi smeli še vnaprej dopuščati tako gibanje zaposlovanja poklicno in strokovno neusposobljene mladine, ne da bi zato prve posledice čutilo gospodarstvo samo.

S. G.

CELJU SE JE IZTEKLA NAŠA BESEDA 74

Mladi gledališki ljubitelji

V začetku maja – v dneh od 6. do 8. – so mladi gledališki ljubitelji v Celju pokazali svoja prizadevanja na področju gledališke ustvarjalnosti. To je bila zaključna prireditev letošnjega srečanja mladinskih in otroških skupin Slovenije, peta po vrsti, ob čemer naj dodamo, da je bila tudi prva – leta 1970 – v Celju. Zaključna prireditev pa v bistvu pokaže, da smo videli v Celju samo izbor najboljšega in da je dejansko mladinsko in pionirsko gledališko ustvarjanje dosti obsežnejše – sega praktično v več kot polovico slovenskih občin (če upoštevamo samo skupine, ki so nastopile na področnih in občinskih prireditvah Naša beseda 74), opazna pa so tudi prizadevanja mladih iz zamejstva.

„Naša beseda" je v petih letih potrdila svoj pomen. Prikaz delovanja skupin ni toliko pomemben zaradi samega rezultata, čeprav je treba poudariti, da so mladi pokazali presenetljive gledališke sposobnosti in precejšnje ustvarjalne ambicije, kot je pomemben zaradi samega delovanja gledaliških skupin na posameznih območjih nasploh in še posebej v šolstvu, kjer postaja redna oblika obšolskega kulturno-vzgojnega in izobraževalnega delovanja. Mentorstvo torej tu igra odločilno vlogo, predvsem je koristno kot prenašanje gledališkega in ustvarjalnega izročila starejših na mlajše – predvsem v tehničnem in teoretičnem – oblikovnem smislu, medtem ko se je nova pokazalo, da so mladi dovolj samostojni, ko gre za izražanje njihovega sodobnega in spontanega odnosa do sveta ter za razmišljanje o prostoru in času, v katerem delujejo.

Zanimivo je, da mladi posegajo po najrazličnejših oblikah gledališkega delovanja, čeprav je dosti tekav prav z besedili za mladinske gledališke skupine in se na videz zdi primerneje in laže posegati po vseh možnostih recitala in gledališča poezije. Zato tudi ni nenavadno, da smo letos na zaključni prireditvi Naše besede videli toliko recitalov, ki so zajemali v klasični in sodobni slovenski poeziji, celo do najnovejših pesniških besedil, ki seveda zahtevajo tudi izrazito avtorsko in notatorsko uprizarjanje. Predvsem je bilo ob tem opaziti odnos mladih do sveta, njihovo razmišljanje o splošnočloveških problemih, obenem pa angažiranost, neposrednost in sproščenost.

Toda po drugi strani se je pokazalo, da nekatere mlade skupine nikakor niso zadovoljne samo s temi možnostmi gledališkega izživljanja in da poskušajo najti besedilo, ki bi najbolj ustrezalo njihovim hotenjem oziroma pogledom na svet. Tu seveda ne mislimo samo tistih najprepro-stejših besedil, ki so po pedagoško-vzgojnih normativih že leta in leta priznana kot primerna besedila za pionirske oziroma mladinske gledališke skupine. Mislimo zlasti na besedila, ki omogočajo s svojo „problemskostjo" konfrontacijo s svetom, v katerega so mladi postavljeni, ali konfrontacijo z „gledališkostjo" besedila in njegovo uprizoritveno zahtevnostjo. V Celju smo videli kar tri taka besedila, in sicer Mirka Zupančiča Hišo na robu mesta, Lefebrovo enodejanko Poroka cesarja Janeza in Ghelderodejevo dramo Escurial, ki je že skorajda na meji gledališkega eksperimenta. Prav pri teh predstavah se je pokazalo, da mladi gledališki ljubitelji iščejo svojo ustvarjalno pot bodisi pri režiji, bodisi pri igri ter da znajo dovolj uspešno nadomestiti pomanjkanje obrtnega znanja s tistim, kar je za gledališko ljubiteljstvo daleč bolj bistveno: namreč z neposrednostjo, pristnostjo in poštenostjo podajanja posameznih vlog.

Združenje gledaliških skupin Slovenije se povsem zaveda, da gledališko ustvarjanje mladih nikakor ni samo stihijska zadeva, da ga je zato treba organizirati, razvijati, spremljati in usmerjati, saj iz tega delovanja kasneje ne bodo črpale samo ljubiteljske gledališke skupine, temveč bržčas tudi AGRFTV in poklicna gledališča. Zato je postal letos zelo pomemben del srečanja Naša beseda delovni seminar, na katerem so mlade in njihove mentorje seznanili z nekaterimi teoretičnimi vprašanji delovanja mladih. Govorili so o izhodiščih in dilemah gledališko vzgojnega in gledališko ustvarjalnega režiserjevega dela z mladimi izvajalci, o gledaliških možnostih uveljavljanja protestne in kabaretno – zabavne družbene in politično angažirane poezije in literarnega gledališča, o slabostih in prednostih poustvarjalnega odnosa do literarne uprizoritvene predloge, o vplivu stilne privrženosti uprizoritvene predloge k smotrnosti in ustreznosti repertoarnega izbora glede na zasedbene možnosti mladinske gledališke skupine in o primerjavi med izpovedno komunikativnostjo klasične, sodobne in modernistične dramaturgije.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex
Ljubljana

Prav ob koncu srečanja pa so se dogovorili, da bo treba prihodnje leto srečanje še razširiti po občinah in področjih, saj to zahteva vedno bolj široko zastavljeno in bolj organizirano delovanje mladinskih gledaliških skupin v Sloveniji.

VLADIMIR KOCJANČIČ

K LETOŠNJEMU SPORAZUMEVANJU O SKUPNI IN SPLOŠNI PORABI V OBČINI ZAGORJE OB SAVI

Po opravljenih ocenah

Komite občinske konference ZKS Zagorje ob Savi je ocenil, da so delavci v njihovi občini razumeli smisel samoupravnega sporazumevanja o skupni porabi. To je namara najpomembnejša in politično najspodbudnejša ugotovitev potem, ko je ta organ na osnovi zbranega gradiva in v daljši razpravi na svoji seji 9. aprila analiziral potek samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja v občini o letošnji skupni in splošni porabi. Hkrati je komite obravnaval stališča osnovne organizacije ZKS v Industriji gradbenega materiala v zvezi s potekom zbora delavcev 1. marca, na katerem ni prišlo do glasovanja o prvotno predloženih prispevnih stopnjah.

O poteku sporazumevanja v občini Zagorje ob Savi smo potem, ko je prišlo do začasne prekinitve, 9. marca objavili članek tudi v Delavski enotnosti. Pod naslovom, ki je nemara vsebino članka res preveč dramatiziral, so bili pravzaprav trije sestavki: posnetek poročila našega dopisnika Milana Vidica o poteku sporazumevanja nekako do konca februarja (ta del članka nikoli ni bil sporen!); moje poročilo s posveta temeljnih kulturnih skupnosti 5. marca v Ljubljani, v katerem sem povzela razpravo tov. Beuermanna o tem, kako je potekal zbor delovne skupnosti IGM (mojega poročila tov. Beuermann ni zanikal, pač pa je ta del članka povzročil, da se je sestala OO ZKS v Industriji gradbenega materiala in sem sestanku tudi sama prisostvovala); v zadnjem delu članka pa sem pravzaprav le zastavila nekaj političnih vprašanj v zvezi z letošnjim sporazumevanjem (ta del članka prav tako ni bil sporen!).

Da bi naše bralce objektivno informirali o problemih, ki so spremljali to sporazumevanje v občini Zagorje ob Savi in še posebej v IGM, objavljamo danes najpomembnejše misli iz politične ocene komiteja občinske konference ZKS in OO ZKS v Industriji gradbenega materiala in iz stališč izvršnega odbora Temeljne kulturne skupnosti, kakor tudi popravek, ki nam ga je poslal tov. Beuermann.

Komite občinske konference ZKS je ocenil republiški pristop k akciji sporazumevanja kot pomanjkljiv predvsem v tem, da je z večkratnim menjavanjem in izračunavanjem stopenj povzročil nejasnosti tudi pri občinskih štabih, s tem pa tudi nedodelan nadaljnji pristop v občini Zagorje, ki je povzročil različne razlage. Akcija sporazumevanja se je v Zagorju začasno prekinila, toda važno je predvsem to, da so delavci razumeli smisel samoupravnega sporazumevanja in prav je, če terjajo odgovore na vprašanja, ki jim niso jasna. Tako se je komite tudi strinjal z oceno OO ZKS v Industriji gradbenega materiala, da je njihov zbor delovne skupnosti omogočil delavcem vpogled v proces samoupravnega sporazumevanja.

Stališče komunistov v IGM s tem v zvezi je namreč naslednje: Glede na to, da so po prvotnem predlogu obremenitve za financiranje skupne porabe presegle vse razumne meje in da je bil predlog v očitnem nasprotju s skupščinsko resolucijo o družbenoekonomskem razvoju SRS, je delovna skupnost sprejela sklep, da naj se ponovno preveri višina obremenitve. Konferenca komunistov je izoblikovala mnenje, da je bil glede na kasnejše spreminjanje predloga obremenitve sklep delovne skupnosti politično in ekonomsko pravilen, saj je v skladu s programskimi dokumenti ZKS, prav tako tudi s dokumenti samoupravnih teles v republiki.

Osnovna organizacija pa je tudi ugotovila, kar navajamo v povzetku, da je zaradi takega stališča bil kolektiv izpostavljen javnemu obrekovanju in da podatki, ki jih je tov Beuerman javno v Ljubljani navajal, niso točni in naj jih javno prekliče. Osnovna organizacija in občinski komite sta terjala, da s tem v zvezi svoja stališča oblikuje tudi temeljna kulturna skupnost.

Izvršilni odbor TKS, ki je sprejel politično oceno komiteja občinske konference, a oblikoval tudi nekatera svoja dodatna stališča, je med drugim ugotovil: Zbor delovnih ljudi v IGM bi vendarle lahko pravočasno preložili, saj je kolegij IGM že dan pred zborom negativno ocenil predlagani davek na dohodek TOZD.

Po mnenju občinskega komiteja ZKS je zbor v IGM dobil sploh prevelike razsežnosti, saj ni šlo za načrtno nasprotovanje sporazumevanju, še manj pa za kakršenkoli organiziran odpor. Toda tudi komite kljub temu meni, da bi se organizacija ZK na zbor delovnih ljudi lahko bolj pripravila že pred njim in nekatere utemeljene pripombe sporočila občinskemu štabu ali občinskemu komiteju ZKS oz. občinskemu sindikalnemu svetu.

Poskušala sem izbrati iz opravljenih ocen vsaj najpomembnejše misli. Koliko mi je to uspelo, bodo zopet presodili drugi.

SONJA GAŠPERŠIČ

POPRAVEK IN DOPOLNILO

Podpisani izjavljam, da sem v razpravi na posvetu predstavnikov temeljnih kulturnih skupnosti Slovenije v Ljubljani dne 5. marca zaradi premajhne informiranosti navedel podatke o šolski kvalifikaciji delovnih ljudi, zaposlenih v IGM Zagorje ob Savi, ki so veljali pred leti, medtem ko je kvalifikacijska struktura delavcev v IGM danes mnogo boljša. Če sem s prejšnjimi podatki žalil kolektiv, se mu na tem mestu opravičujem. Tudi stopnja akumulacije v podjetju IGM ni bila v lanskem letu tolikšna, kot sem navedel, ampak nižja.

Pripomnil bi rad še tole:

Stopnje in viri finansiranja skupne in splošne porabe v letu 1974 so se medtem spremenile. Kolektiv IGM, ki na prvem zboru delovnih ljudi 1. marca ni glasoval za predlagane stopnje in vire, je na pobudo vodstva kolektiva in družbenopolitičnih organizacij v kolektivu soglasno sprejel te nove stopnje in vire finansiranja skupne in splošne porabe in to na ponovnem zboru delovnih ljudi sredi aprila 1974, kar dokazuje, da je kolektiv za samoupravno dogovarjanje.

RIHARD BEUERMANN

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO

V prvi polovici maja je bila v avli doma DPD Svoboda Vič likovna razstava, ki jo je organizirala Zveza kulturno prosvetnih organizacij občine Vič-Rudnik.

Na razstavi so sodelovali: akademski slikar prof. Marjan Kozomernik, znan kot dolgoletni profesor likovnega pouka na osnovni šoli Vič in kot prvi, ki je lani razstavljal v kulturnem domu DPD Svoboda Vič. Rudi Simčič, svobodni likovni umetnik, slikar-grafik, učenec risarske šole Ivan Rob. Na zadnji razstavi, ki je ena izmed mnogih, na katerih je sodeloval doma in v tujini, se je predstavil tokrat kot slikar in oblikovalec skulptur v lesu. Darko Simčič je dijak tretjega letnika aranžerske šole, sicer pa slikar samorastnik. Njegovi motivi so v glavnem z Ljubljanskega barja in prikazujejo ljudi, ki živijo na njem.

Prav ob tej razstavi pa so začeli razmišljati, da bi avlo doma DPD Svoboda preuredili v stalno galerijo, oziroma razstavni prostor vseh tistih slikarjev in kiparjev, ki živijo in delajo na področju občine Vič-Rudnik pa tudi od drugod. Tako bi občina Vič dobila svojo, čeprav skromno galerijo, kjer bi se umetniki lahko predstavljali občanom kraja, kjer živijo in delajo, ne pa da jih bolje poznajo celo v tujini kot v domačem kraju.

V torek, 14. maja, so slušatelji dvomesečnega političnega seminarja v Jasnici pri Kočevju pripravili umetniški večer z našim uglednim opernim pevcem Ladkom Koroščem.

Zbranim slušateljem in povabljenim gostom iz Ribnice, Kočevja in Ljubljane, je skupina slušateljev najprej prebrala nekaj odlomkov iz knjige spominov Ladka Korošca in ga na ta način predstavila poslušalcem, potem pa je Ladko Korošec seveda zapel nekaj znanih opernih arij, in za konec pokazal filme, ki jih je posnel na gostovanjih v Sovjetski zvezi, Grčiji, Nemčiji, Angliji, na Japonskem, Kitajskem in drugod.

Minuli teden so v Draveljski gmajni v ljubljanski občini Šiška zasadili prvo lopato in simbolično postavili temeljni kamen za gradnjo dveh stanovanjskih blokov s 132 stanovanji. To bodo stanovanja, zgrajena s sredstvi solidarnostnega sklada. Po predračunu bo gradnja veljala 330 milijonov dinarjev. Cena za kvadratni meter stanovanjske površine pa bo predvidoma brez komunalne ureditve nekaj manj kot 3.600 dinarjev.

Računajo, da bo prvi blok vseljen že maja prihodnjega leta, drugi pa nekaj mesecev pozneje. – Foto: A. Agnič

● LJUTOMER

Zahteve upokojencev

Pred dnevi se je sestal občni zbor občinskega društva upokojencev v Ljutomeru, ki šteje 670 članov. V posebni resoluciji je občni zbor sklenil opozoriti sindikate in druge pristojne organizacije in organe na težak materialni položaj upokojencev ter hkrati od njih zahtevati, naj uveljavijo nekatere ukrepe po hitrem postopku, kot bi lahko rekli.

Ljutomerski upokojenci želijo, da bi čimprej vsem upokojencem izplačali regrese za letni oddih, pri čemer opozarjajo, da se z zneskom 225 din, kot je bil izplačan v minulem letu, ne morejo zadovoljiti. Poudarjajo, da bi morali upokojence, vsaj kar zadeva regres za letni dopust, obravnavati enako kot vse druge delavce, to pa utemeljujejo s pravicami upokojenih delavcev iz minulega dela.

Druga zahteva ljutomerskih upokojencev pa zadeva usklajevanje pokojnin z dviganjem osebnih dohodkov in predvsem z rastjo življenjskih stroškov. Pri tem se v Ljutomeru sklicujejo na podatek, da so se osebni dohodki zaposlenih povečali od lanskega do letošnjega marca za 23,2 % za prav toliko pa so porasle v tem obdobju cene. Zato upokojenci v Ljutomeru zahtevajo valorizacijo pokojnin s 1. junijem in ne v kasnejšem obdobju.

Predsednik krajevne skupnosti Horjul Franc Golc je zaposlen v tovarni Iskra, ki zaposluje skoraj polovico zaposlenih v Horjulu. V obratu tovarne Rašica pa več kot 60 žensk iz Horjula in bližnjih vasi izdeluje plete iz programa Rašice.

– PRAKSA KRAJEVNE SKUPNOSTI NA DEŽELI, KONKRETNO HORJULA

Cesta, elektrika, voda...

Zadnja leta smo le preradi ugotavljali, da krajevne skupnosti po navadi životarijo nekje na meji „gole eksistence“, namesto da bi bila življenja polna žarišča družbenega dogajanja. Bile so sicer svetle izjeme, vendar kaj več od tega ne.

Upravičeno zdaj pričakujemo, da se utegnejo dogajanja na tem področju bistveno spremeniti na bolje, še posebej po sprejetju nove ustave, ki je dala pravico do polne uveljavitve vloge občana v krajevne skupnosti.

Prezgodaj bi še bilo, da bi pri iskanju širših značilnosti sedanjega dogajanja v krajevnih skupnostih lahko zatrdno že našli nekaj docela novega in bi uveljavljanju novosti že lahko pripisali pomen vsesplošne ofenzive. Videti je, da kolesja še niso prav stekla in se „atlet“ šele ogreva in jemlje zalet za vidnejši skok naprej.

Sicer pa imajo lahko taka naša razmišljanja le značaj domneve in tipanja – več ali manj na slepo. Prav zato smo si raje izbrali drugo pot, sicer manj značilno pri iskanju splošnih ugotovitev, zato pa toliko bolj oprijemljivo pri ugotavljanju zanimivih podrobnosti in značilnih potez življenja v krajevnih skupnostih.

HORJUL NI LJUBLJANA

Pot nas je zanesla v Horjul, središče sorazmerno zaostalega področja (v gospodarskem, predvsem industrijskem pomenu te besede), vendar ne pretirano oddaljenega od močnega gospodarskega središča (Ljubljana), da vsakodnevne vezi ne bi bile trdne in stalne. Ne nazadnje je treba tudi povedati, da sodi horjulska dolina v „mestno občino“ Ljubljana Vič Rudnik.

Predsednik krajevne skupnosti v Horjulu Franc Golc je doma v Vrzdencu (2 km od Horjula), sicer pa je zaposlen v (daleč) največji delovni organizaciji na področju krajevne skupnosti – v Iskri. Ta naziv „daleč največja“ za delovno organizacijo, ki šteje komaj 300 zaposlenih, se je v kasnejšem delu pogovora pokazal kot pomembna značilnost življenja v Horjulu. Posebej pride ta pomen do veljave takrat, ko v krajevni skupnosti razmišljajo o denarnih virih za uresničitev svojih načrtov.

„Res je, da smo uradno v mestni občini,“ je dejal predsednik Golc, „toda dejavnost naše krajevne skupnosti, na deželi, v horjulski dolini, se precej razlikuje od tistih v mestu. Meščanom se s komunalno dejavnostjo in problemi sploh ni treba ubadati, pri nas pa je to začetek in konec vsega dela. Še nekaj je zelo pomembno, brez samoprispevkov in prostovoljnega dela ne bi opravili prav ničesar.“

KOMUNALA BREZ KONKURENCE

„Za kakšna dela so vaši občani najbolj zainteresirani? “

„Izbira ni velika: vodovod, cesta, elektrika. Okrog tega se vrti vse ali skoraj vse. Pri tem je seveda treba upoštevati, da so velike razlike med posameznimi kraji, ki sodijo v našo krajevno skupnost. Zavedati se moramo, da pod našo „streho“ ni samo Horjul kot največje in gospodarsko najbolj razvito naselje, temveč je še dvanajst drugih.

Prav zaradi različnih interesov doslej nismo imeli zbiranja denarja s samoprispevkom na področju vse krajevne skupnosti za taka ali drugačna komunalna dela v enem kraju. Raje se odločamo tako, da prispevajo svoj delež, najsi bo denar, les, prostovoljno delo ... samo prebivalci tistega kraja, ki bodo imeli neposredno korist od vodovoda, izboljšave električnega omrežja, ceste ...

Voda! Vodovode smo v naših vaseh gradili pravzaprav ves čas po vojni, tako da jih imamo zdaj že skoraj povsod. Izjeme so le odročne hribovske kmetije, kjer je napeljava vode poseben problem, ki ga zaenkrat še ne zmoremo.

Takoj po vojni smo tudi skoraj povsod dobili elektriko, vendar so napeljave za sodobne zahteve preslabe. V zadnjih treh do štirih letih smo tako postavili osem novih transformatorskih postaj.

DALJAVE MANJŠE

Od vseh modernizacijskih del so tako po zahtevnosti kot tudi višini stroškov na prvem mestu prav gotovo ceste. Za naše področje je bila največja pridobitev, ko smo 1969. leta dobili asfaltirano cesto od Dobrove do Vrzdenca. Razdalja do Ljubljane se je zmanjšala, avtobusni prevozniki se nas niso več izogibali zaradi slabe ceste ... Zdaj imamo z Ljubljano vsak dan štirinajst avtobusnih zvez, kar za naše ljudi veliko pomeni, saj se vozi na delo v Ljubljano kakih delavcev, z drugimi besedami povedano, pribl polovica vseh zaposlenih.

Če bi se oprl na želje prebivalcev krajevne s nosti, potem bi moralo zdaj priti na vrsto asfalti ceste od Horjula do Vrhnike. Poudariti pa moram smo zadnje čase vložili veliko naporov v prim ureditev krajevnih cest do oddaljenejših naseli kmetij, saj niso bili redki primeri takih, ko so povezani s svetom le s kolovozi, ki še za traktorje bili prevozni.“

SAMOPRISPEVKI

„Kaj bi lahko povedali o zbiranju sredstev za de nost vaše krajevne skupnosti? “

„Kot sem že omenil, brez samoprispevkov občanov bilo ničesar. Po pravilu približno polovico vseh sredstev rejo občani sami. Preostalo priteče iz občinskega prorač in iz delovnih organizacij. Vendar, delovnih organizacij pr ni veliko, tako da dobimo upoštevanja vreden denar sam horjulske Iskre, ki ima 300 zaposlenih in je pri nas največje podjetje. Druga po teži je Rašica, pravzaprav horjulski obrat, pri kateri pa nimamo take podpore, kot želeli. Preostale so pa vse preveč majhne ...

Denar. Glejte, za nas bi bilo res izrednega pomena, č lahko računali tudi na prispevke delovnih organizacij iz L ljane, kjer so zaposleni naši delavci. Toda s kakimi petdese bi se morali pogovarjati in jih prepričevati, če bi hoteli v staviti stik. Tako letanje bi nam prav gotovo vzelo veliko – navsezadnje smo v krajevni skupnosti vsi volonterji – zultati pa ne bi bili veliki. Samo če bi dobili denar od vse se nam kaj poznalo ... Ne vem, kako bi se to dalo sm ureditи, vendar se bo rešitev morala najti.“

Sicer pa je res, da se na področju krajevne sk nosti v Horjulu vedno kaj novega dogaja, čepra občanom morda zdi, da učinki zaostajajo za njiho željami in potrebami. Od letošnjih načrtov bi ka omeniti predvideno gradnjo novega doma družbe organizacij v Vrzdencu, v katerem bodo dobili store trgovina, gasilci, družbene organizacije pa mladina in ostareli. V Horjulu bodo naposled doč tudi gradnjo nove šole, saj se zdaj šolarji stiskajo docela neprimernih in zastarelih prostorih.

DELEGATI

Tajnik krajevne skupnosti Pavel Zdešak nas je drugim opozoril še na problem, ki prav gotovo samo horjulski. Gre namreč za število ljudi, ki bi pripravljeni zavzeto delati v krajevni skupnosti. Vo terstvo za nikogar ni pretirano vabljivo, tako „suša“ ljudi opazna. Še posebej zdaj, ko je treba usmeriti na delegatska predstavništva. Saj ne gre za delo v krajevni skupnosti, temveč so tu še dru nopolitične organizacije in vsi drugi „interesenti delegate. Žal pa praksa kaže, da vsi bolj ali manj najo na iste ljudi.

Oglasili smo se tudi v horjulskem obratu Rašice, nas je zanimalo, kaj nam bodo povedali o sodelov s krajevno skupnostjo.

Obrat Rašice ima sicer svojo sindikalno organizacijo, pa so vse niti odločanja na centrali podjetja v Gameljnah, Horjulu nimajo statusa TOZD. Videti je, da se prav v tej o ljenosti odločujočih v Rašici od krajevnih problemov v ho ski dolini skriva dobršen del odgovora na vprašanje, zak horjulska krajevna skupnost pritožuje nad Rašico.

Obratovodja Francka Vrhovec, v Rašici je že ves čas dela horjulski obrat, to je dvajset let, pa nam je le pove da kritične besede iz krajevne skupnosti na njihov račun docela upravičene. „Da sploh ni sodelovanja z Rašico, morejo reči. Naše delavke – zdaj nas je dvainšestdeset prav tako kot drugi prostovoljno delale pri urejevanju c Če pa ni bilo denarja, ga prav gotovo ni zmanjkalo samo ker v našem vodstvu ne bi imeli pravega posluha za horju probleme ali ker bi bil Horjul predaleč od Ljubljane. Pr čana sem, da se bosta krajevna skupnost in Rašica lahko d vorili in bomo naposled dobili asfaltirano cesto od sred naselja do našega obrata. Navsezadnje si jo prav naše de najbolj žele ...“

Marsikaj bi lahko še povedali o vsakdanjem življe in delu v Horjulu in sosednjih naseljih. Morda še v željah ljudi, njihovem sodelovanju, kadar gre za ure čevanje dogovorjenih načrtov v skupno korist Morda je od vsega doseženega – četudi je tega m kakor bi si sami želeli – še največ vredno spozna da lahko upajo na oprijemljiv uspeh predvsem tak ko sami zavihajo rokave. Vsaj doslej je bilo tako, tisti „od zunaj“ niso imeli pravega razumevanja horjulsko dolino. Morda bo v prihodnje kaj bolje.

IGO TRAT

Vrednost gradbenih l, ki so jih gradbena djetja Slovenije opravi- v letu 1973, znaša do- ih 5,5 milijarde dinar- , v letu 1974 pa naj bi a še za približno 20 % ja. Približno 80 % adbenih del, ki jih na- eravajo v letošnjem letu raviti, je že prevzetih. la je povsod dovolj, ko da bodo zmogljiti v vseh gradbenih de- nostih v celoti izkori- ene – če bodo v grad- ništvu uspeli sproti od- anjevati ovire, s kate- ni se srečujejo, in tiste, se bodo še pojavile. tos je namreč kmalu čelo primanjkovati ne- terih vrst gradbenega teriala, predvsem ce- nta, betonskega železa vseh vrst lesa.

Lani je bilo dokonča- 5138, nedokončanih je ostalo 8070 stano- nj. Predvidevajo, da do v letošnjem letu do- nčali 9978 stanovanj, dokončanih pa bo alo 7741 stanovanj. V u 1975 bodo dokon- li 8673 stanovanj, ne- končanih pa naj bi jih alo 7718. Če se grad- stanovanj v privatnem torju ne bo bistveni anjšala, je torej mo-

V adbeništvu se zatika

e predvidevati, da bo družbenem in privat- sektorju zgrajenih s vsaj 13.000 stano- , do konca prihod- ga leta pa še 13.000 skupno 26.000 stano- nj. Po podatkih gradbe- podjetij pa ni mo- e začeti z gradnjo ne- tisoč stanovanj, in si- zaradi nerešenih loka- kih in gradbenih do- jenj ter še zaradi neka- ih drugih spornih vpra- nj. Eno glavnih ovir pri dnji stanovanj vseka- predstavlja dejstvo, družbeni dogovor o likovanju cen v stano- jski gradnji še vedno podpisan.

Gradnjo stanovanj in gih investicijskih jektov je močno zavrlo i pomanjkanje ce- nta, ki smo ga letos utili že v februarju in rcu in ne šele v maju roma juniju, kot je o to v prejšnjih letih. memben vzrok za odnje pomanjkanje ce- nta so bile neekonom- cene cementa, zato ni dno, da so se v nekate- cementarnah odločili letne remonte prav v su, ko so čakale, da bo zni zavod za cene al soglasje za nove ne cementa. Zdaj je nda cementa spet do- j na zalogi. Gradbinci za letos napovedujejo, en že tradicionalnega manjkanja betonskega leza, tudi velike težave oskrbi z gradbenim le- m. Gradbeniki izražajo nenje, da bi bilo nepri- rno bolje primerno šati cene hlodovine in ganega lesa, kot pa les naprej preplačevati ko, da les slabše vrste krščujejo v les druge celo prve kategorije.

V. O.

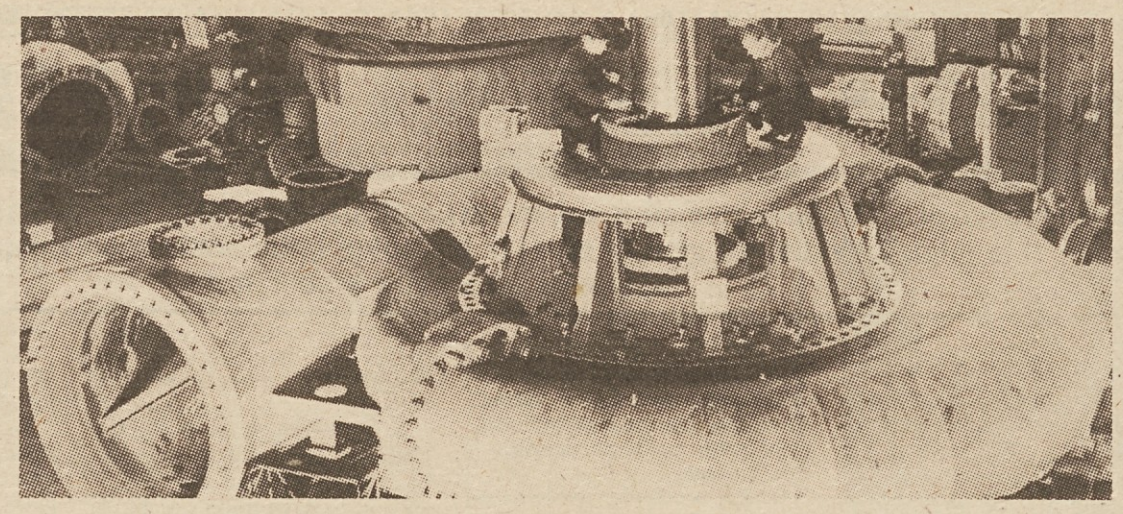

Podjetja slovenske strojegradnje imajo velike razvojne načrte – skupaj jih bodo laže in hitreje uresničevala.

V slogi vidijo svojo moč

Združuje se 11 podjetij slovenske strojne industrije z 10.000 zaposlenimi in 1,7 milijarde skupnega dohodka ● Cilj združitve: uskladiti razvojne finančne in prodajne politike v enoten program, uskladiti investicije in razviti skupno marketing službo

Posamezna podjetja strojne industrije so se že pred leti začela dogovarjati o medsebojnem sodelovanju. Iz enega takih dogovorov se je tudi „rodilo" poslovno združenje SMELT, ki se je kasneje osamosvojilo. Prav tako so posamični dogovori v marsičem odpravili prekrivanje trga z enakimi ali zelo podobnimi izdelki, poenotili standarde v proizvodnji itd. Do pogovorov o pravem združevanju pa je prišlo šele pred slabima dvema letoma. Od tedaj se je krog sodelujočih neprestano širil, pa tudi upadal. Nazadnje se je za združitev odločilo enajst podjetij: Gostol iz Nove Gorice, Hidrometal iz Mengša, Indos in Litostroj iz Ljubljane, Kovint iz Unca, mariborska Metalna, Mlinostroj iz Domžal, Riko iz Ribnice, Strojne tovarne Trbovlje, Viator – TOZD delavnice Ljubljana in Kladivar iz Žirov. V kratkem se bo, kot vse kaže, pridružil še Atmos iz Maribora.

MAJHNI NE DOBE DELA

Nedavno tega smo obiskali nekatera izmed naštetih podjetij: bili smo v Gostolu, trboveljskih Strojnih tovarnah, v Kladivarju, Metalni in v Litostroju. Mnenja o pomenu združitve bi lahko strnili v naslednje: tudi v drugih republikah nastajajo podobna združenja, ki so še večja tako po številu zaposlenih kot po gospodarski moči od našega bodočega združenega podjetja. Posamezna slovenska podjetja, celo največja, ob velikanih iz drugih republik ne pomenijo veliko.

„To pa za vsako posamezno podjetje pomeni," je dejal inž. Robnik iz Metalne, „pomanjkanje dela ali pa v najboljšem primeru znatno teže priti do investicijske gradnje doma, kot pa če bi bili povezani. To velja zlati za nas in za Litostroj, seveda pa tudi za vsa druga manjša podjetja."

To dejstvo je bilo najmočnejše gibalo v integracijskih pogovorih, ki so jih sicer previdno, vendarle pa nadvse odločno vodili predstavniki posameznih podjetij. Zato se tudi mnenja v drugih kolektivih ne razlikujejo bistveno od stališča, ki so ga zavzeli delavci v Metalni. V Kladivarju v Žireh vidijo v združitvi predvsem možnost, da si bodo močno razširili krog kupcev, kar zanje pomeni povečanje serij in specializacijo proizvodnje. In ne nazadnje, tudi pomoč združenega podjetja pri investiranju v razvoj industrije.

PRESLABI V RAZVOJU

„Pri nas sicer poteka prodaja strojev v zadnjem času brez zastojev," je povedal direktor STT iz Trbovelj inž. Branko Paš. „Še več, prodali smo do novembra prihodnjega leta vnaprej vso proizvodnjo po naročilu. Kljub temu sodimo, da je, dolgoročno gledano, perspektiva edinole v tesni povezavi z drugimi sorodnimi slovenskimi podjetji. Moram se pohvaliti, nekatere novatorske domisleke naših ljudi dobro prodajamo ne le doma, vendar – za učinkovit razvoj, ki bi stopal v korak s konkurenco na tujem, imamo mnogo premalo sredstev. Takšnih strojev, ki jih sedaj uspešno prodajamo, čez nekaj let ne bomo mogli več prodajati. Konkurenca bo ponujala kupcem resda dražje stroje, toda bolj izpopolnjene, kot so naši, stroje, ki bodo zmogli več delovnih opravil in bodo zato za podjetja kajpak cenejši od naših. Da bi lahko sledili napredku, moramo združiti svoja sredstva in svojo pamet vsaj znotraj Slovenije. Tako bomo ne le laže sledili razvoju te dejavnosti v svetu, pač pa bomo tudi laže premagovali neugodne posledice neuravnovešenosti svetovnega in domačega trga ter cen surovin na eni ter cen gotovih izdelkov na drugi strani."

Obenem v STT računajo tudi na to, da bi proizvodni proces modernizirali, specializirali in tako povečali proizvodne serije. V podjetju vedo povedati, da bi že lani naredili za 250 milijonov izdelkov, če bi izdelovali manj izdelkov pa tiste v velikih serijah, namesto slabih 150 milijonov, kolikor so „zaslužili".

PLITEV ŽEP

V novogoriškem Gostolu imajo velike razvojne načrte. V naslednjih sedmih letih nameravajo povečati obseg proizvodnje kar šestkrat. Da bi te ambiciozne cilje dosegli, bodo morali globoko seči v svoj žep, ki pa bo kljub temu še preplitev . . .

Ta žulj, ki je pri Gostolu pravzaprav največji, nameravajo predreti s pomočjo bodočega združenega podjetja. „Povsem drugače bomo kot združeno podjetje nastopali pred bankami," pravijo v podjetju. Velika ovira pri prodaji investicijske opreme na domačem trgu je za domača podjetja pomanjkanje sredstev, s katerimi bi lahko kreditirali kupce. Tu so zlasti proizvajalci individualne investicijske opreme v povsem neenakopravnem položaju s tujo konkurenco. Sredstva, ki jih banke dajejo podjetjem za kreditiranje kupcev, so nekajkrat premajhna, da bi lahko ponujali svoje izdelke pod enako ugodnimi pogoji, kot jih ponujajo tuji proizvajalci. Nemara bo možno pod okriljem združenega podjetja rešiti ta problem!

V Metalni so nam ob vprašanju kreditiranja investicijske opreme omenili akcijo, ki so jo skupaj izpeljale Metalna, Gostol, Litostroj in STT od proizvodnih organizacij ter Ljubljanska banka, Mariborska kreditna banka in Jugobanka ter Gospodarska zbornica Slovenije, ko so združili 160 milijonov dinarjev za kreditiranje prodaje individualne investicijske opreme. Ta akcija je bila, žal, enkratna, so poudarili v Metalni in dodali, da bi bile potrebne dolgoročne rešitve.

„Akcija pa je le bila svojevrstna spodbuda za sodelovanje, obenem pa tudi spoznanje, da mora družba strojegradnji tudi pomagati," meni inž. Robnik iz Metalne.

SPORAZUM – USKLADITEV NAČRTOV

21. maja letos bo naštetih enajst podjetij v Trbovljah podpisalo samoupravni sporazum o združitvi. Sporazum, ki so ga dodobra prečistili v dosedanjih razpravah pripravljalnih odborov in še v javni razpravi po posameznih kolektivih, zagotavlja vsem temeljnim organizacijam združenega dela popolno enakopravnost pri odločanju o vseh pomembnih vprašanjih v združenem podjetju in pravico do samostojnega odločanja o lastnem razvoju. Kajpak bo razvoj vsake posamezne TOZD prilagojen razvoju preostalih.

„Za vse nas je najpomembnejše skupno dogovarjanje in enotnost pri naslednjih vprašanjih: marketingu, proizvodni in prodajni politiki, naložbah, finančni politiki in razvoju," nam je dejal inž. Franc Pentek iz Litostroja. „Glede vseh naštetih vprašanj se bomo pogovarjali, dokler ne bomo soglasni, tako da bomo resnično skupno sodelovali pri razvijanju naštetih dejavnosti. Težko je reči, katero izmed teh je najpomembnejše, saj so prav vsa vprašanja nadvse pomembna za razvoj posameznih TOZD v združenem podjetju in za zagotavljanje večje socialne varnosti zaposlenih."

Razvojna politika in s tem delitev dela pa je vprašanje, s katerim so se posamezna podjetja največ ukvarjala v medsebojnih dogovorih že pred začetkom akcije za združitev. Problemi na tem področju so bili najbolj otipljivi, najbolj boleči, saj so se posamezna podjetja prekrivala s proizvodnimi programi kljub različnim tehnologijam. Zato je nemara to vprašanje že sedaj, pred formalno ustanovitvijo združenega podjetja, še najbolj razčiščeno. Vsa podjetja soglašajo, da je skupen proizvodni program cilj, ki ga bo treba doseči v najkrajšem času, da bo treba temu cilju podrediti posamične proizvodne in razvojne ambicije. Kajpak ne na škodo posameznih TOZD, ki bodo morale dobiti – to so povsod poudarjali – enakovreden proizvodni program v zameno za tistega, ki ga bodo odstopile. To pa bo seveda dober temelj za usklajevanje vseh drugih, nič manj pomembnih vprašanj združenega podjetja slovenske strojne industrije.

R. B.

Komentatorjev stolpec

Izvažamo poceni, da bi drago uvažali?!

Medtem ko je v letošnjih prvih dveh mesecih glede na isto lansko obdobje proizvodnja reprodukcijskih materialov narasla za 10 %, končnih proizvodov pa za 8,5 %, podatki za letošnje prvo trimesečje ob dokaj neugodnih rezultatih v nekaterih najpomembnejših bazičnih dejavnostih učinkujejo kot hladna prha na prezgodnja optimistična pričakovanja glede zaželene hitrejše rasti bazične proizvodnje. Od energetskih sektorjev je namreč v letošnjem prvem trimesečju le industrija nafte s povečanjem za 18 % presegla doseženo poprečno rast proizvodnje v celotni industriji, ki je znašala 9,1 %. Proizvodnja električne energije se je povečala le za 7 % (v marcu za 5 %), proizvodnja premoga pa je dosegla porast le za 2 % (v marcu samo za 1 %!).

V surovinskih dejavnostih so poprečno rast industrijske proizvodnje presegle črna metalurgija (za 15 %) ter industrija nekovin (za 14 %) in gradbenega materiala (za 21 %), barvasta metalurgija pa je zaznamovala zelo nizko rast proizvodnje (3 %), ki se je zadovoljivo povečala šele v marcu (za 10 %). Glaven delež k doseženi rasti celotne industrijske proizvodnje pa so vendarle prispevale predelovalne dejavnosti, in to predvsem kemijska industrija, ki je v primerjavi z lanskim tromesečjem povečala proizvodnjo za 15 % (v marcu za 22 %), elektroindustrija, ki je zaznamovala porast proizvodnje za 14 % (v marcu za 15 %), kovinskopredelovalna industrija, katere proizvodnja je narasla za 10 % (v marcu za 14 %) ter tudi lesna, tobačna, živilska in grafična industrija, katerih proizvodnja je narasla zlasti v marcu, a je v vsem letošnjem tromesečnem obdobju izrazito nihala.

Navajanje teh statističnih podatkov je bilo potrebno zato, da bi dokazali, kako se dejansko rezultati in struktura industrijske proizvodnje še vedno oddaljujejo od ciljev naše ekonomske politike. Iz gibanja naše zunanjetrgovinske izmenjave v prvem letošnjem tromesečju namreč lahko povzamemo, da se je v primerjavi z istim lanskim obdobjem izvoz sicer povečal za 64 % (izvoz industrijskih proizvodov za 70 %), vendar pa je uvoz hkratno narastel za 72 %. Nesorazmerje med rastjo izvoza in uvoza pa je bilo v marcu še večje, saj je v omenjenem mesecu prvi narasel le za 55 %, slednji pa kar za 76 %.

Ta podatek sam po sebi sicer še ne bi mogel pojasniti stvarnega stanja v naši zunanji trgovini, vendar pa postane njegova teža bistveno večja, če dodamo, da so najvišjo rast izvoza v letošnjem prvem četrtleju dosegle prav bazične dejavnosti, tako denimo, črna metalurgija za 240 %, kemična industrija za 115 %, barvasta metalurgija za 90 % in lesna industrija za 83 %, medtem ko je bila rast izvoza proizvodov skoraj vseh predelovalnih dejavnosti razmeroma nizka, saj je znašala od 30 % (elektroindustrija) do največ 51 % (živilska industrija). Po drugi strani pa lahko ugotovimo, da je uvoz reprodukcijskih materialov v letošnjem prvem četrtletju narasel za 75 %, njihov delež v celotnem uvozu pa se je povečal od 63 % na 65 %!

Kaj nam povedo ti podatki? Ker je bila rast izvoza proizvodov surovinskih dejavnosti višja od rasti izvoza končnih izdelkov, lahko upravičeno zapišemo, da se je struktura izvoza še poslabšala na škodo izdelkov višje stopnje obdelave oziroma v prid surovin ter reprodukcijskih materialov, kar gotovo ni v interesru našega narodnega gospodarstva. Zamrznjene in depresirane cene brez dvoma še naprej pospešujejo izvoz blaga črne in barvaste metalurgije, hlodovine, žaganega lesa in drugih pomembnih surovin ter materialov, za katere proizvajalci na zunanjih trgih dosegajo ugodnejše cene kot doma, po drugi strani pa na domačem trgu primanjkujoče te in podobne surovine ter materiale po visokih cenah uvažamo, ne da bi se učinek prekomernega uvoza kazal v ustreznejši rasti izvoza končnih izdelkov. To pomeni, da s čedalje dražjim uvozom v znatni meri zadovoljujemo z inflacijo spodbujeno povpraševanje na domačem trgu in tako še pospešujemo inflacijska gibanja, zlasti zato, ker so uvožene surovine ponavadi dražje od domačih.

Koliko nas stane ta nerazumna „igra" v zunanji trgovini, vsaj približno zvemo iz podatka, da so se ob omenjenih težnjah v strukturi izvoza in uvoza razmerja med cenami v zunanji trgovini od lanskega na letošnje prvo tromesečje poslabšala od 103,1 na 93,5, potemtakem skoraj za 10 %!

Če odštejemo drago nafto, ki jo moramo uvažati, da bi pokrili razliko med domačo proizvodnjo in porabo, gre vsekakor znaten del poslabšanega iztržka v zunanji trgovini na rovaš nesmotrnega izvoza surovin in reprodukcijskih materialov, ki jih moramo nato večidel po višjih cenah uvažati, da bi zadovoljili potrebe predelovalne industrije po teh materialih.

Očitno se naša zunanja trgovina prej ko slej vrti v začaranem krogu, ki ga lahko razklenejo le spremembe sistemske narave.

NANDE ŽUŽEK

!

Na tiskovni konferenci zvezne gospodarske zbornice so poudarili, da nihče v državi ne ve, koliko poslovnih združenj imamo. SDK prav tako nima podatkov o vseh poslovnih in finančnih transakcijah, ki jih opravljajo prek združenj. Po podatkih zveznega zavoda za statistiko imamo v državi 302 združenji; republiške gospodarske zbornice pa imajo registriranih 320 poslovnih združenj, ki vsa živijo od dohodka gospodarstva. Največ združenj je v Srbiji (69), na Hrvastetskem (47), v Sloveniji pa 12. Samo v Beogradu je 60 % vseh združenj. Točno število bo znano šele, ko bodo združenja uresničila ustavne določbe in se vpisala v sodne registre, kar pa jih je doslej storilo šele nekaj!

Tik pred izidom

V ZALOŽBI ČZP »DELAVSKA ENOTNOST«: VINKO TRINKAUS:

VELIKA STAVKA

Delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA zajema značilne dogodke prve velike stavke zasavskih knapov leta 1889. Še pred to stavko, leta 1883, so stavkali samo ojstriški knapje, a samo tri dni, ker sta oblast in uprava rudnika ta osamljeni upor približno tristotih knapov v treh dneh zatrla. Blizu sto knapov je bilo takrat odpuščenih.

In prav v tem rudniku, ki je medtem prešel v last Trboveljske premogokopne družbe, teče glavna zgodba romana. Knapje niso mogli več trpeti bede in izkoriščanja ter so, kot še tolikokrat pozneje – začeli z veliko stavko. Stavkovni val iz Westfalije, Šlezije, gornještajerskih rudnikov jih je našel pripravljene. Prvi so 22. julija 1889 stopili v štrajk zagorski knapje, naslednji dan še trboveljski in hrastniški, kjer so poslej Ojstrijani predstavljali le obrat rudnika. Oblast je hotela stavko na silo zatreti: knapom niso dajali hrane na upanje, v dolino so pripeljali policijo, bataljone vojaštva in hoteli s silo pognati uporne knape na delo. Zbežali so jim v gozdove, kjer so se krepko upirali, dokler ni okrajni glavar povabil trboveljske knape na razgovor v Trbovlje, tu pa jih je obkolilo vojaštvo, jih odgnalo na železniško postajo in odpeljalo v Celje. Šele v Starem piskru so toliko zmehčali rudarje, da so pristali, da se vrnejo na delo. S tem se je začela stavka krhati. Vendar so zadnji, posebno še Zagorjani, stavkali do 22. avgusta. Dosegli so dvanajstodstotno povišanje plač, po dveh mesecih, ko so zlasti Trboveljčani začeli množično odhajati drugam, še za dvanajst odstotkov. To leto ustanovijo prvo delavsko izobraževalno društvo, naslednje leto praznujejo Zagorjani že prvi maj, potem začno ustanavljati podružnice socialno demokratske stranke. Po tej stavki nastaja v revirjih organizirano delavsko gibanje.

Ti dogodki so piscu le okvir, v katerem razpleta usode veseljaških, trmastih knapov, na videz grobih, a ponosnih, tovariških, saj grozijo z odhodom na tuje, če njihovega tovariša ne bodo sprejeli na delo. Pisec slika njihovo bedo, veselje, kljubovanje gospodi, v kateri vidijo svojega nasprotnika.

Knjiga bo vezana v platno in opremljena s ščitnim ovitkom. Obsegala bo približno 400 strani. Cena 150 dinarjev za izvod.

Naročila sprejema: ČZP »Delavska enotnost«, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA št. . . . . .

Nepreklicno naročam pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana ..... izvodov (z besedo) knjige: VELIKA STAVKA po ceni 150 dinarjev za izvod.

Knjigo pošljite na naslov: .....

Poštna št. ..... Kraj: .....

Priimek in ime podpisnika naročilnice: .....

V ..... dne ..... 1974.

(Podpis odgovorne osebe – naročnika in žig, če naroča organizacija)

KAKO SE JE DELOVNI KOLEKTIV VALKARTONA V DOLENJEM LOGATCU SAMOUPRAVNO ORGANIZIRAL

POLNOLETNA MLADOST

Delavci logaškega Valkartona, temeljne organizacije združenega dela Kartonažna tovarna Ljublj so resda zelo mlad kolektiv, pa vendar so se v teh nekaj letih, odkar proizvajajo valoviti karton dobro samoupravno organizirali

Tovarno so zgradili v letu 1971. Naslednje leto so že naredili 10.000 ton valovitega kartona, lani 18.000 ton, letos pa so v proizvodni načrt zapisali, da ga bodo naredili 24.000 ton.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM JIM JE ZAGOTOVIL SAMOSTOJNOST

Sprva so delovali kot obrat Kartonažne tovarne Ljubljana, ki je dala 60 % vseh investicijskih sredstev za zgraditev njihovih proizvodnih prostorov in za nakup strojev, 40 % sredstev pa je posodilo podjetje Slovenijales. Ob koncu minulega leta se je Valkarton organiziral kot TOZD in skupaj s temeljnimi organizacijami Kartonažne v Ljubljani, Lepenke v Tržiču in Kartonaže v Rakeku sklenil samoupravni sporazum o združitvi v enotno delovno organizacijo.

Takrat so kot samostojna organizacija združenega dela sprejeli v upravljanje vsa osnovna sredstva logaške tovarne, hkrati pa tudi dolžnosti, da Slovenijalesu povrnejo investicijski dolg do leta 1978. Na osnovi „Črke in duha“ tega sporazuma, kot je dejal Vinko Haložan, direktor Valkartona, pa so pred dnevi izoblikovali osnutek svojega statuta, o katerem zdaj razpravljajo.

Rekli so, da je osnova njihovega neposrednega odločanja o vseh proizvodnih in poslovnih zadevah – delovna skupina. Te skupine so organizirali po izmenah v vseh obratih. V proizvodnji valovitega kartona imajo tri, v oddelku za izdelavo embalaže dve, v vzdrževalnih obratih, transportu in skladišču ter v strokovnih službah pa po eno.

Samoupravljanje se začne v teh delovnih skupinah, ki volijo tudi predsednike in njihove namestnike. O mnenjih, ki so se izoblikovala na sestankih delovnih skupin, dokončno odločajo na zboru delovnih ljudi vsega kolektiva, ki ga sklicujejo v dveh izmenah.

Delavci neposredno volijo delavski svet TOZD, komisijo delavskega nadzora, komisijo za medsebojna delovna razmerja in delegacijo, ki zastopa njihovo samoupravno skupnost v delavskem svetu Kartonažne tovarne. Pri njihovem delavskem svetu pa delujeta še komisija za gospodarska vprašanja in komisija za splošni ljudski odpor.

V vseh svojih odločitvah so samostojni, sami oblikujejo in delijo dohodek, sami morajo plačevati tudi kredite, s pomočjo katerih so zgradili tovarno. V Kartonažni tovarni so namreč vse temeljne organizacije enakopravne in o kakršnemkoli preglasovanju ni moč govoriti; tudi za odločanje o združenih sredstvih je treba doseči soglasje vseh TOZD. Delegati temeljne organizacije v delavskem svetu združenega podjetja pa ne morejo odločati „o neodtujivih pravicah glede razpolaganja z dohodkom in s sredstvi“, če poprej nimajo pooblastila delavcev ali delavskega sveta v svojih TOZD.

Temeljna organizacija tudi samostojno ureja vsa notranja razmerja – s svojim statutom in s sporazumom o medsebojnih razmerjih v združenem delu, s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov in s pravilnikom o sistematizaciji delovnih mest, z letnimi gospodarskimi načrti, pravilnikom o cenah in pravilnikom o splošnem ljudskem odporu.

PERSPEKTIVE

V logaškem Valkartonu dela zdaj kakih 250 delavcev, v celotni kartonažni tovarni pa skoraj 1.700. Temeljne organizacije so na skupno podjetje prenesle samo naslednje pristojnosti: uvoz surovin, reprodukcijskega materiala in opreme, izvoz izdelkov, nabava materiala in organizacija prodaje na domačem tržišču, vodenju računovodstva in skupnega žiro računa pri SDK.

S pomočjo skupnih služb v Ljubljani so doslej že tako dobro uredilij pregled nad poslovnimi in proizvodnimi uspehi, da lahko vsak dan povedo, kakšen je bil njihov učinek v minulem dnevu.

Veliko pa govorijo o svojih načrtih.

Lani so v Valkartonu dosegli skoraj 100 milijonov dinarjev skupne realizacije, čistega dohodka pa za 6 milijonov. Poprečni osebni dohodek ni presegal 2.000 dinarjev mesečno, minuli mesec pa so si izplačali 2.200 dinarjev. Najnižji osebni dohodek je bil lani 1.550 dinarjev, najvišji pa 5.200 dinarjev. V skladih je bilo doslej bolj malo denarja, saj skoraj ves čisti dohodek porabijo za odplačevanje anuitet. Živijo torej iz rok v usta, toda povpraševanje po njihovih izdelkih je tolikšno, da bi lahko svojo proizvodnjo podvojili in vso prodali. Za podvojitev proizvodnje pa potrebujejo še en kartonski stroj. Pravijo, da ga bodo čimprej kupili. Pravzaprav, radi bi ga kupili, kot kaže pa so se o tem novem stroju že resno pogovarjali tudi s kolektivi, ki bi bili pripravljeni posoditi sredstva za nakup. Nov stroj za izdelavo valovite lepenke bi logaškemu kolektivu omogočil kakih 50.000 ton letne proizvodnje, števila delavcev pa ne bi bistveno povečali – gre le za 27 ljudi.

NIHČE JIM NE BO NIČESAR PODARIL

„Vemo“, je dejal Vinko Haložan, „da so minili časi, ko je bilo lahko priti do družbenih sredstev in ko je denar, vsaj za nekatere novogradnje, visel kot zrelo jabolko na veji – samo utrgati ga je bilo treba.“

Teh let ni več in vsak dinar, namenjen investicijam, je treba vrniti ljudem, ki so ga ustvarili. Hkrati pa se mora kolektiv, ki dobi kredite za svoj razvoj, tako dobro organizirati, da bo sposoben pravočasno povrniti izp jeni denar.

To v Logatcu dobro vedo in no so prav zaradi tega zapisali v statut kot osnovni cilj vseh njih prizadevanj:

„Dvigovati življenjsko raven lavcev z razširjanjem materi temeljev gospodarjenja in uspeš jo poslovanja“.

Nadalje so v osnutku statuta drugim zapisali, da so se organi v TOZD zato, ker želijo mo zirati tehnologijo in se kar n uspešno vključevati v delitev doma in na tujem, uresničeva čelo delitve po delu, izboljšat lovne razmere in povečati sk življenjsko raven članov del skupnosti, zagotoviti ustrezen

ni in družbeni standard tudi z njo stanovanj, varstvenih, rek skih in socialnih ustanov, za ljati socialno varnost in sistem braževanja, ki naj omogoči vse lavcem normalno napredov uresničevati medsebojne hu odnose, ki temelje na neodt pravici do samoupravljanja.

Teh nekaj misli iz njihoveg tuta smo zapisali samo zato, spoznali njihove želje, ki so jih nizirali kot cilj svoje samoup dejavnosti, in njihove možnos dosego tega cilja.

Čimprej bo torej treba k nov stroj za proizvodnjo vite lepenke. To je temelj men njihovega napredka. H pa bo že doslej dobro obli na organizacija neposred upravljanja vse bolj terjala samoupravno vsebino. imenovane informacije, k doslej vodilni ljudje razlaga sestankih proizvajalcev, najbrž morale postati ses del proizvodnje in samou ljanja, kot je že postal ses proizvajalcev. Bitko za cilje, ki so jih zapisali v osn statuta, bodo izbojevali bo vsak njihov delavec bodo vsi skupaj vedeli, hočejo in če bodo svoja h tudi znali uresničiti. Čim bo moral v delovnih skup zaživeti tudi sindikat in s družbeno politično veljav gotoviti, da bodo delavci s mali preudarne in njim ko odločitve.

JANEZ VO

JESENICE SO PRIZORIŠČE ENE NAJVEČJIH NALOŽB V SLOVENIJI

Raste nova valjarna

Ob sedanji valjarni jeseniške železarne na Beli je letošnjo pomlad oživelo veliko gradbišče. Na njem se že kažejo temelji nove hladne valjarne, največje investicije v slovenskem železarstvu v prihodnjih letih in ene največjih naložb v Sloveniji. Razen pri novem objektu pa imajo te dni polne roke dela tudi pri novem odseku glavne ceste, ki jo bodo morali prestaviti zaradi valjarne.

Za dobavo opreme so doslej Jeseničani podpisali že vse najvažnejše pogodbe in tudi opravili prva izplačila tujim dobaviteljem kljub težavam, ki so nastopile s spremembo politike v ZDA pri kreditiranju opreme za socialistične države. Pri graditvi nove valjarne bodo imela pomemben delež domača podjetja, ki bodo opravila vsa gradbena, montažna in nekatera druga dela. Z njimi bodo samo letos sklenili za 265 milijonov dinarjev pogodb. Gradbena dela so prevzela kar tri podjetja – ljubljanski Gradis, kranjski Projekt in jeseniška Sava. Kovinske konstrukcije in žerjave bodo izdelali v mariborski Metalni, del opreme pa bo dobavilo zagrebško podjetje Rade Končar in drugi partnerji.

Proizvodne dvorane bodo narejene iz posebnega jekla „jekor“ in „nionicral“, ki ga bodo izdelali jeseniški železarji kar doma. Posebnost tega jekla je, da ima višjo trdnost, zlasti pa je odporno proti koroziji, zato ga ni treba zaščititi z barvo. Nova hladna valjarna bo prvi večji industrijski objekt pri nas iz tega jekla. Na Jesenicah so ga doslej izdelali le manjše količine za nekaj kupcev, zase pa ga bodo potrebovali kar 1700 ton. Prve tone take pločevine so pred dnevi že izvaljali, zadnje pa bodo morali izdelati julija.

Priprave za novo proizvodnjo spremljajo tudi temeljite kadrovske priprave, saj bo v hladni valjarni zaposlenih več kot 300 delavcev. Vsa delovna mesta so temeljito analizirali, kar jim bo omogočilo najboljši izbor delavcev in strokovnjakov zanje. Kot so ugotovili, bo nova proizvodnja nudila dodatno možnost zaposlitve pri vzdrževanju avtomatskih naprav, organizaciji dela, prodaji, finančnih poslih in drugje. Ti poklici bodo Jeseničanom veliko bliže kot drugje v železarni, delo pa bo zahtevalo tudi precej manj fizičnih naporov kot ob plavžih, elektropečeh in v nekaterih drugih obratih.

-ik

ISKRA V HALOZAH!

Že nekaj časa ugotavljamo, da v nekaterih industrijsko razvitih predelih Slovenije ni na voljo novih delavcev, medtem ko bi se v industrijsko nerazvitih, zlasti kmečkih območjih ljudje radi zaposlili, kar še zlasti velja za mlade, ki prvič iščejo zaposlitev.

Med takšne delovne organizacije, ki jih tare skrb, kje dobiti potrebne delavce, je tudi ljubljanska tovarna Iskra-aparati. Tovarna želi razširiti svoj proizvodni program. Pri tem pa ji manjka pridnih delovnih rok, da bi lahko uresničili svoj petletni razvojni program.

Zato so se v Iskri – aparati po temeljitem pregledu vseh možnih variant, kje zgraditi nov montažni obrat, odločili, da ga bodo postavili v Halozah. Pri tem sta jih vodila kar dva ci pomagali bodo nerazvitim Halozam do predka, hkrati pa bodo dobili tudi dovolj del cev – zdaj in v prihodnje, če se bo pokazalo, je treba proizvodne zmogljivosti še povečati.

Tako bo že v drugi polovici letošnjega l stekla proizvodnja oziroma montaža izdel relejne tehnike v Makolah pri Poljčanah. V p fazi bo v začasnih prostorih pričelo delati delavk, nakar bodo zgradili nov obrat s 1 kv. metri delovne površine, v katerem b najprej zaposlili 120 delavcev, pretežno žen pozneje pa še nadaljnjih 80 delavk, ki b montirale različne izdelke relejne tehnike.

FRANJO HOV

ORTNE IGRE PROMETNIH PODJETIJ

Lovorika predstavnikom SAP

Minulo soboto je bilo v Ljubi, v lepem športnem parku deljevo, tovariško športno čanje predstavnikov štirih venskih prometnih podjetij. kmovali so športniki novoiškega Avtoprevoza, ljubskega Sapa, Slavnika iz pra in Viatorja iz Ljubljane.

NIKO LUZNAR, vodja tekmovanja v nogometu: „Vsa moštva so bila izredno borbena, med nastopajočimi je bilo več perspektivnih igralcev. Izkazala se je tudi sodniška trojica. Svoje delo je opravila več kot zadovoljivo . . .“

merili so se v nogometu, ljanju, streljanju in šahu. Ekipe omenjenih delovnih anizacij so se zbrale že v junjih urah pri Prometnem ljetju SAP v Ljubljani, kjer jih sprejeli predstavniki enjenega kolektiva. Po rku so se pod vodstvom Sta- Žerovnika, predsednika dikalne konference podjetja P, srečali vsi športniki na deljevem, kjer so se pomerili irih disciplinah.

Istočasno je bilo posvetovanje predstavnikov omenjenih cestnotransportnih podjetij o športni rekreaciji zaposlenih. Sestanku so prisostvovali tudi predstavniki Republiškega odbora zveze sindikatov Slovenije. Eden izmed sklepov je, da bodo prihodnje športne igre delavcev cestno-transportnih podjetij Slovenije pod okriljem Republiške sindikalne konference za cestni promet.

Za tovariško športno srečanje v ljubljanskem športnem parku Kodeljevo je značilna odlična organizacija in po drugi plati tudi solidna pripravljenost nastopajočih. Tekmovanja v vseh športnih panogah so bila za ljubitelje športa zanimiva, saj se pri večini srečanj vse do konca ni vedelo, kdo bo koga unesel.

Za imena najboljših in za končni vrstni red sodelujočih smo zvedeli šele v popoldanskih urah v hotelu Ilirija, kjer je bila slavnostna podelitev priznanj.

V nogometu so pokazali največ znanja športniki ljubljanskega SAP. Pa tudi v kegljanju so se najbolje odrezali predstavniki tega podjetja, saj so podrli kar 2589 kegljev. Na drugo mesto so se v kegljanju uvrstili športniki Viatorja, na tretje Avtoprometa iz Nove Gorice in na četrto predstavniki Slavnika iz Kopra s 2326 podrtimi keglji.

DUŠAN VUJANOVIČ, šahovski sodnik: „Po zapletih s pripravami okoli sodniške ekipe smo vseeno vsa tekmovanja pripeljali srečno do konca. Srečanja so bila zanimiva, udeleženci so bili res pravi športniki . . .“

BORIS BRANKOVIČ, organizator športne rekreacije v podjetju Viator: „Želim, da bi postalo tekmovanje v prihodnje še bolj množično in obenem tudi bolj pestro. Predlagam, da bi tekmovalni program popestrili še z drugimi športnimi panogami . . .“

V streljanju je bil vrstni red najboljših malce drugačen. S 707 krogi so zmagali predstavniki Avtoprometa iz Nove Gorice, drugi so bili športniki ljubljanskega SAP (690), tretji koprskega Slavnika (prav tako 690 krogov) in četrti športniki Viatorja iz Ljubljane s 630 krogi.

V šahu so zmagali delavci ljubljanskega Viatorja (13,5 točke), drugi so bili predstavniki SAP (10,5), tretji predstavniki Slavnika (8) in četrti predstavniki Avtoprometa iz Nove Gorice (4).

Iz omenjenih rezultatov lahko razberemo tudi skupno uvrstitev. Z velikim naskokom so zasedli prvo mesto športniki SAP (14 točk), na drugo mesto so se uvrstili Goričani (9 točk), tretji so bili predstavniki Viatorja iz Ljubljane (9) in četrti tekmovalci koprskega Slavnika (8 točk). —a

Najboljši so prejeli zaslužene lovorike v hotelu Ilirija

MIRO GLEŠČIČ, predsednik sindikata Avtoprometa iz Nove Gorice: „Z vsem sem bil zadovoljen. Želim pa, da bi tekmovanje razširili oziroma popestrili s sodelovanjem predstavnikov vseh cestnoprometnih podjetij Slovenije . . .“

ŠTEFAN HUMAR, zdravnik: „Vesel sem, tudi to tekmovanje se je končalo srečno. Večjih poškodb ni bilo, posamezniki so odnesli le nekaj bušk. To je med drugim dokaz dobre organizacije . . .“

BOGATA PUBLIKACIJA

V Ljubljani je znova izšla „Telesna kultura“, revija za teoretična in praktična vprašanja telesne vzgoje, športa in rekreacije. Za revijo so značilni številni kvalitetni strokovni prispevki, zato jo bodo veseli vsi, ki se ukvarjajo z vprašanji telesne kulture, še posebno ljudje, ki delajo na šolah.

Številka ima v vseh svojih stalnih rubrikah zbrano bogato gradivo, teoretično in praktično. V rubriki „telesna vzgoja v šoli“ je nosilni prispevek razmišljanje Milana Kabaja „Gibalna sposobnost – produkt telesne zmogljivosti, gibalnega znanja in duševne moči“. Problem gibalne sposobnosti načenja avtor ob uresničevanju novega učnega načrta. Nastopil je namreč čas, ko spreminjamo zastarele metode in poglede na šolsko telesno vzgojo. Pojmovanje vsestranskega vpliva na razvijajoči se organizem ni več v podčrtovanju vsega, temveč potrebnega.

Žal je tudi to pot izšla revija z zamudo, saj je več prispevkov namenjenih še vedno zimi. Drago Ulaga, z motom „ni boljšega zdravnika kot z znojem vzdrževana telesna kondicija“, razgrne pred bralce vse, kar vemo koristnega o hoji in teku na smučeh – čedalje bolj priljubljeni zimski rekreaciji. V zimski rubriki je zanimiv tudi prispevek Aleša Gučka, ki obravnava novosti smučarske tehnike.

Vsekakor je vredna pozornost študija Aleša Vesta, v kateri si je zadal nalogo raziskati potrebo po športni rekreaciji v klubih zdravljenih alkoholikov. Z anketo je ugotovil, da so poročeni alkoholiki bolj zainteresirani za športno rekreacijo v okviru družine in da so tisti z višjimi dohodki in višjo izobrazbo prav tako bolj zainteresirani za športno rekreacijo. Večje zanimanje za rekreacijo so pokazali tudi bivši športniki. Tišti pa, ki se nikoli niso ukvarjali s telesno aktivnostjo, zavračajo vse, tudi kulturne rekreativne dejavnosti.

SORIŠKI PLANINI BO ZRASEL DELAVSKI REKREACIJSKI CENTER

Od besed k dejanjem

rekreaciji, športu in letova- n zaposlenih posvečajo fjeloški sindikati v zadnjih h veliko pozornost, niso pa li tako majhna sredstva, ki namenjajo za aktivnosti na droču športa in rekreacije.

„To predvsem iz prepričanja, rda še bolj iz naših dolgoih spoznanj“, nam je pred evi pripovedoval Jože Stanik, dosedanji predsednik činskega sindikalnega sveta v ofji Loki, „da moramo za je telesne in duševne spoosti delavcev v občini riti veliko več, kot smo bili pripravljeni napraviti do laj. Vedno večje zanimanje avcev za šport in rekreacijo le kaže na to, da smo se nased začeli zavedati nevarsti sodobnega časa in da se postavimo po robu, kolikor a.“

Občinska sindikalna orgacija v mestu ob sotočju h Sor pripravlja vsako leto dicionalna tekmovanja v vealomu in kegljanju. Največ imanja vlada razumljivo za nskošportne prireditve. Tako je samo letošnjega veleoma udeležilo več kot 300 kmovalcev, nekoliko manjša eležba pa je bila na kegljaških kmovanjih, za katera se je prilo več kot 60 ekip s 180 stopajočimi.

„Vendar moram povedati, da pred temi prvenstvi zvrsti še ta tekmovanj med posaznimi sindikalnimi orgacijami, na katerih tudi izrajo najboljše za občinska venstva. Ocenjujemo, da na njih sodeluje zdaj vsako leto najmanj 2000 delavcev iz vseh naših podjetij ali skoraj 20 % vseh zaposlenih,“ je nadaljeval najin pogovor tovariš Stanonik.

REKREACIJA SI UTIRA POT

Prav po zaslugi sindikatov je v škofjeloški občini dosegla rekreacija zaposlenih izreden razmah. K temu je največ prispevala lani napravljena TRIM steza in Loška planinska pot, ki imata vedno več obiskovalcev. Med delovnimi kolektivi v občini je potemtakem nastala posebno vabljiva oblika rekreacije – pohodi, za katere je vedno več zanimanja in ki utegnejo s časom postati resnično najbolj množična rekreacija delavcev.

„Delavskih športnih iger pri nas nimamo,“ ni skrival vrzeli v športni in rekreativni aktivnosti zaposlenih v škofjeloških delovnih organizacijah naš sobesednik. Na vprašanje, zakaj se doslej še niso lotili organizacije iger, nam je postregel s kratkim odgovorom:

„Ta čas zanje skorajda ni potrebe, ker so kolektivi sami organizirali celo vrsto rekreativnih in športnih dejavnosti, ki se odvijajo skozi vse leto. Zdi se mi, da bi s centralnimi prireditvami odtujili nekatere oblike, ki so v osnovnih organizacijah sindikata v podjetjih postale že tradicionalne in tako rekoč nepogrešljiv del njihove dejavnosti na področju športa in rekreacije. Zlasti se to kaže v zimskih športih, saj smo s Starim vrhom dobili nove možnosti tako za razvoj športa kot rekreacije. Aktivnosti na teh področjih se bodo še povečale z dograditvijo delavskega rekreacijskega centra na Soriški planini.“

CENTER NA SORIŠKI PLANINI

Škofjeloški sindikati si na moč prizadevajo, da bi že letos začeli z izgradnjo delavsko rekreacijskega centra na Soriški planini.

„Čeprav smo ta čas šele sredi največjih priprav, torej se pravega dela še nismo lotili, upamo, da bosta že letošnjo zimo dve vlečnici potegnili smučarje do vrha Lajnarja. Vlečnici sta že trasirani zato je odveč sleherna bojazen, da ne bi izpolnili obljube. Sicer pa nameravamo letos postaviti na planini tudi vse potrebne objekte. Ko bomo za nameček asfaltirali še cesto do Podrošta in popravili zavoje proti Sorici, nam bo planina še bližja, kot nam je zdaj.“

Ob vsem je razveseljivo predvsem to, da je idejni načrt za izgradnjo centra na Soriški planini izdelan tako, da ga bodo resnično lahko koristili delovni ljudje.

„Zato smo se v sindikatih odločili združiti moči in sredstva za uresničitev izgradnje delavskega rekreacijskega centra na Soriški planini. K sodelovanju nameravamo povabiti vse delovne organizacije v občini. Za uresničitev programa bomo ustanovili poseben konzorcij, pa vendar bo na sindikatih slonela največja odgovornost, da bi po tolikih letih v naši občini dobili lep zimski in letni rekreacijski center. Tak, ki bo dostopen vsem. Saj se razumemo . . . Ne gre nam le za privlačne objekte, za dovolj možnosti za športno rekreacijo, marveč bolj za cene v centru, ki bi morale biti dostopne vsakomur,“ nam je nekoliko pobliže predstavil načrte škofjeloških sindikatov Jože Stanonik.

—iv

inles

ČE TELOVADNICA NI POD KLJUČEM

Tudi na slovenski obali primanjkuje športnih objektov. Posebno pokritih, ki bi bili uporabni ob vsakem vremenu, vse leto. Tako kot drugod . . .

Žal pa je tudi na tem območju nekaj objektov, nekaj lepih športnih objektov, ki le delno služijo svojemu namenu. Zato, ker so enostavno del dneva zaklenjeni. Zato, ker si nekateri posamezniki lastijo pravice, ki jih nimajo. Meni nič, tebi nič, zaklepajo lepe telovadnice, ki so bile, mimogrede povedano, zgrajene z družbenim denarjem.

Športniki ostajajo torej pod milim nebom, telovadnice pa zaklenjene. Ja, pod ključem je najbolj varno . . .

Seveda pa je odnos do športa in rekreacijo na naši lepi obali tudi drugačen. Ponekod z velikim razumevanjem nudijo mladini svoje objekte in to za minimalne najemnine. Marsikje pa celo zastonj.

Tako tudi v Semedeli, kjer že vrsto let „gostuje“ v dvorani krajevne skupnosti Semedela klub za namizni tenis.

„Res . . . krajevna skupnost Semedela ima za našo dejavnost izredno razumevanje . . .“, pripoveduje Robert Stropnik, član Kluba za namizni tenis Semedela in dolgoletni telesnokulturni delavec na slovenski obali. „Tu imamo na voljo primeren prostor za svojo dejavnost, kar nam zagotavlja dobre pogoje za naše delo. Nekaj let smo pridno vadili in rezultati niso izostali. Letos smo si izborili mesto v prvi slovenski ligi tako v moški kot ženski konkurenci. Mladi smo, izkušenj nimamo kdove koliko, zato smo s tem svojim uspehom zadovoljni. Razumljivo, kolikor ne bi imeli potrebnih prostorov, potlej tudi ne bi mogli resno delati . . .“

Če bi bilo na slovenski obali manj zaklenjenih telovadnic, bi se prav gotovo lahko pohvalili s še številnejšimi in kvalitetnejšimi športniki. Seveda, če . . .

—a.

Na tradicionalnih špo
nih igrah železarjev, k
vinarjev, steklarjev
gumarjev, ki so bile
tos na Jesenicah v špo
nem parku pod Mežak
so se letos najbolje
rezali jeseniški železa
V osmih športnih pa
gah, to je v malem no
metu, odbojki, namizn
tenisu, kegljanju, stre
nju, rokometu in v šc
so osvojili 30 točk in
tem krepko osvojili p
mesto.

Na drugo mesto so
uvrstili športniki kr
ske Save (23 točk),
tretje Steklarne Hrast
(21), na četrto ljublj
skega Litostroja (20)
na peto predstavn
Ferralita Žalec (11).

NA JESENICAH SO BILE VII. ŠPORTNE IGRE ŽELEZARJEV, KOVINARJEV, STEKLARJEV IN GUMARJEV

PETEROBOJ POD MEŽAKLJO

Pod pokroviteljstvom Železarne Jesenice je priredila Tovarniška konferenca zveze mladine jeseniške železarne VII. športne igre železarjev, kovinarjev, steklarjev in gumarjev. Gre za že tradicionalno tovariško športno srečanje predstavnikov Ferralita iz Žalca, Save iz Kranja, Steklarne Hrastnik, ljubljanskega Litostroja in Železarne Jesenice.

To pot so bile igre v lepem športnem parku pod Mežakljo. Vreme je bilo za tekmovanja naravnost idealno, skoraj tako kot naročeno, pa tudi organizatorji so se potrudili, da je bilo veselje. Sicer pa je bilo dela veliko, zato se je zdelo, da so na nogah cele Jesenice. Pri organizaciji letošnjega peteroboja so namreč sodelovali Komisija za rekreacijo pri Tovarniški konferenci zveze mladine Železarne Jesenice, nogometni klub Jesenice, odbojkarski klub Jesenice, šahovsko društvo Jesenice, klub za kegljanje na asfaltu Jesenice, strelsko društvo heroja Matija Verdnika in rokometni klub Jesenice. Skratka polna zasedba, tako s strani organizatorjev, kot tudi seveda s strani nastopajočih.

„Tekmujemo v sedmih športnih panogah in na igrišča privabljamo leto za letom na stotine delavcev. Toda ta naša tradicionalna športna srečanja nimajo le tekmovalnega namena. Trudimo se predvsem, da bi se med seboj kar najbolje spoznali in še bolj sodelovali, čeprav smo iz tako različnih panog industrije. Imamo namreč veliko skupnih interesov, saj smo delavci istega prostora. In čim bolje se bomo poznali, čim uspešneje bomo sodelovali, tem lepši bo naš jutrišnji dan . .,." so pred tekmovanjem poudarili letošnji prireditelji tradicionalnega peteroboja.

Res, namen srečanja ni bilo le tekmovanje, le borba za točke, temveč bolj želja po „krepitvi duha in telesa", po utrjevanju prijateljstva in popularizaciji mikavnega in obenem koristnega razvedrila. V tem smislu je tovariško srečanje športnikov tudi potekalo in veselje je bilo prisostvovati tekmam razpoloženih mladih delavcev.

Kot rečeno so to pot pokazali največ znanja športniki Železarne Jesenice. Zmagali so zasluženo, saj so bili najboljši v kegljanju, namiznem tenisu in v odbojki, poleg tega pa so osvojili še nekaj drugih mest. Sicer pa, kot smo zapisali, rezultati niso bistveni – važno pa je sodelovati! Letos je bil vrstni red pač takšen, kakršen je bil, drugo leto, ko bodo igre v Žalcu, pa bo verjetno spet drugačen. Poleg znanja je mnogokrat potrebno za zmago tudi malo športne sreče.

In kam je to pot odromal pokal za „fair play" . .,.?

V zaključnem biltenu organizatorjev piše takole: „Odločili smo se, da letos podelimo to lepo priznanje namiznoteniški ekipi Steklarne iz Hrastnika. Igralca omenjene ekipe so namreč pri igri ovirali gledalci, prizadeti Bogomir Zalaznik, pa je vse to športno prenesel in se ni pritožil, čeprav je na račun gledalcev verjetno izgubil najvišji naslov in s tem njegova ekipa tudi prvo mesto. Športniku Zalazniku in njegovi ekipi prisrčne čestitke!"

A. ULAGA

Tudi v odbojki so se najbolje odrezali jeseniški železarji . .,.

Izid nagradne križanke »1. maj«

Prejeli smo 3.713 rešitev, izžrebali pa smo naslednje:

1. nagrado 100 din prejme Jožica Novinec, 61433 Radeče 190;

2. nagrado 50 din Marija Posavec, Partizanska 22, 69250 Gor. Radgona;

3. nagrado 30 din Dori Nared, Partizanska c. 6, 61381 Rakek;

Po 10 dinarjev pa prejmejo: Majda Jerman, Štirnova 10, 64000 Kranj; Stanko Brdnik, Lenartova 6, 62392 Mežica; Malči Pavlin, Mošnje, 64240 Radovljica; Rado Lešnik, Ponoviška 9, 61270 Litija; Jelka Petrovec, Prešernova 3, 61240 Kamnik.

Nagrajencem iskreno čestitamo?

PRAVILNA REŠITEV:

Vodoravno: mednarodni, zastava, praznik, dela, aplanat, ar, abotnost, proteze, euler, ante, levitan, pp, siže, saar, eta, ala, pk, ilova, lei, ten, ronsard, reostati, ri, vlakno, Arsen Dedič, intrige, mitnina, kork, Miren, Alpe, CK, pav, Aconcagua, ia, Trakija, no, Jane, sl, dh, Sutlič, Lokar, Čateške Toplice, Lipari, Ela, ornica, al, Ita, ce, Sarajevo, Liz, Ade, sin, titke, Delavska enotnost, Nat, ar, moderna, Aare

PRED IZIDOM

ZVONKO ŠTAUBRINGER:

TITO – DRŽAVLJAN SVETA

»Predsednik Tito se je zavedal, da delitev povojnega sveta na dve sprti strani ogroža mir in prizadevanja na novo osvobojenih narodov, da bi odstranili posledice fevdalizma in kolonializma. Bilo je jasno, da je edina pot za preprečitev konfrontacije – neuvrščenost.«

Tako je med drugim zapisala o Titu, državljanu sveta, enem najpomembnejših arhitektov aktivne miroljubne koeksistence in neutrudnem borcu za mir v svetu, hčerka njegovega velikega soborca Nehruja in predsednica indijske vlade Indira Gandhi v predgovoru h knjigi. In pristavila: »Ta knjiga po pravici opisuje predsednika Tita kot državljana sveta. Malo državnikov je storilo več za izgradnjo novega svetovnega reda, ki temelji na zaupanju, enakosti in sodelovanju med narodi.«

Na blizu 400 straneh avtor knjige popisuje trideset let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendarle možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečeval z mnogimi uglednimi državniki, politiki, kulturnimi, družbenimi delavci pa tudi s preprostimi ljudmi.

Mnoge izrečene besede in mnoga srečanja so ujeta na straneh knjige TITO – DRŽAVLJAN SVETA. Ne samo zanimivo branje – čeprav tudi to – slikovit prikaz boja predsednika Tita za miroljubno sožitje med narodi sveta! Knjiga, ki bo privlačna za vse sedanje generacije, knjiga, ki bo vsakomur razumljiva!

»Titovo ime in njegova dejanja so vtkana v vse sodobne tokove mednarodnih odnosov, v boj vseh narodov sveta proti hegemonizmu in imperializmu, hkrati pa za svobodo, za medsebojno razumevanje in sodelovanje« – piše v predgovoru Mitja Ribičič. »Prav to potrjuje ta knjiga in izjave mnogih državnikov, znanstvenikov, kulturnih delavcev in drugih pomembnih osebnosti, ki vidijo v Titu nosilca progresivnih prizadevanj človeštva, velikega državnika sveta.«

KMALU – ŠE PRED 25. MAJEM! – NA SLOVENSKEM KNJIŽNEM TRGU V ZALOŽBI ČZP »DELAVSKA ENOTNOST«:

Zvonko Štaubringer:
TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Knjiga bo vezana v platno, opremljena s ščitnim ovitkom, tiskana na finem, brezlesnem papirju. V knjigi bo šestnajst strani ilustracij na umetniškem papirju.

V prednaročilu stane knjiga 125 dinarjev. Vabimo vas, da si jo zagotovite že v prednaročilu, za kar je potrebno samo, da izpolnite naročilnico in nam jo podpisano ter žigosano čimprej pošljete.

NAROČILNICA št. . . . . .

Nepreklicno naročam pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana .....

(z besedo) ..... izvodov

knjige: TITO – DRŽAVLJAN SVETA po prednaročninski ceni 125 dinarjev za izvod.

Knjigo pošljite na naslov: .....

Poštna št.: ..... Kraj: .....

Priimek in ime podpisnika naročilnice: .....

V ....., dne ..... 1974.

.....

.....

(Podpis odgovorne osebe – naročnika in žig, če naroča organizacija)

.....

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Direktor, glavni in odg. urednik IVO TAVČAR. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Račun pri Komunalni Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100. Posamezna številka stane 2,00 din. Naročnina je četrtletna 25,00 din — polletna 50,00 din — in letna 100,00 Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 23. januar oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov